STATVTA GENERALIA
CISMONTANARVM PARTIVM
ORDINIS SANCTI FRANCISCI

regularis obſeruantiæ per Sanctiſsimum
Dominum Noſtrum Papam
Iulium Tertium
approbata.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

℣. Signaſti Domine ſeruum tuum Franciſcum.

℟. Signis redemptionis noſtræ.

¶ Ad quem uenit rex e cœlo amictu ſeraphico, ſex alarum
tectus uelo aſpectu pacifico, affixuſque crucis
telo portentu mirifico.

COL. S. BONAVENTURAE

Seraphinus Feltrenſis minorita Reuerendiſsimo patri .p. fratri Clementi Moniliano totius. or. Mi. Generali Miniſtro benemerito.

Cunctus, qui Italiam colit, beati
Franciſci aurea dogmata atque mores
Obſeruans, tibi gratias agit Grex;
CLEMENS candide Paſtor: ipſe nanque
Magnis excubijs laboribusq;
Donec colligis in breuem libellum
Vitam quæ ad bene ſcripſerunt agendam
Annis præteritis Patres uerendi,
Quantum opis, Deus optime, attuliſti
Nobis: ſunt etenim redacta in unum
Quæ olim, non ſine maximo labore,
Sparſa hinc inde tuis legenda Alumnis
Erant, pro meritis quibus rogamus
Qui cunctos regit, ut tibi det annos
Viuere incolumi, tuæ ſuperſunt
Qui uitæ, in Patriam & uocans ſubinde,
Inter Cœlicolas locet beatos:

Suſcipe tantillos præſul uenerandæ labores:
Quos me Franciſci ſumere iuſsit amor.

FRATER CLEMENS DE MONELIA ORDINIS ſancti Franciſci generalis miniſter & ſeruus, uniuerſæ noſtrę Ciſmontanæ familiæ de obſeruantia nuncupatæ. S. P. D.

PErquirenti mihi cauſas, cur noſtri ſplendor ordinis, quodammodo obſcuretur, ac exterior conuerſatio adeo inficiatur, ut uel prælatorum incuria, uel ſubditorum numero: transgreſsionum talis excreuerit multiplicitas: quæ apud priſcos noſtros, non ita frequens, publica, ~~multa~~, probata & benemerita haberetur. Nunc enim multo plura ſibi uendicat luxus; minus parcit auaritia, & nunquam apud nonnullos pſeudo fratres tantum intumuit ſuperbia, & quæ olim magiſtra diſciplinæ, probitatis ſchola, ſanctorum doctorum mater erat fœcundiſsima, orbata iacet. Vbi nunc ille diuinus cultus? Vbi contemplationis, ac uetus deuotionis incendium? cecidit ille paupertatis decor, quo tantum religio ſolebat gloriari noſtra, & cęteris dignitate præſtare. Iam prohdolor in multis, nulla maior obedientia eſt, quàm nulli parere. Occurrit (ut diui Bonauenturæ utar ſententia, negotiorum implicatio, qua pecunia noſtro inſtituto inimica, accide petitur, incaute recipitur incautiusque contrectatur. Occurrit & quorundam fratrum ocioſitas (quæ ſintina omnium eſt uitiorum) qua plurimi ſopiti, monſtruoſum quendam ſtatum inter contemplatiuam actiuamque uitam eligentes, non tam carnaliter, quàm crudeliter, ſanguinem comedunt animarum. Occurit etiam euagatio plurimorum, qui propter corporale ſolatium, fratres ſeculareſque ad quos declinant, importunæ grauando, non odorem poſt ſe ſpiritualis uitę, ſed ſcandala potius relinquant animarum. Occurrit quoque importuna mendicatio, qua omnes tranſeuntes per uiam, adeo abhorrent fratrum occurſus, ut eos quaſi prędones, offendere timeant. Occurrit non minus incauta familiaritatum frequentia, quam noſtrum proprium prohibet ſodalitium, ex qua ſuſpitiones, infamię, & plurimorum offendicula oriuntur. Occurrit improuida officiorũ promotio, qua, fratribus nõdũ uſquequaq; probatis, aut carne maceratis, uel ſpiritu roboratis, uix ferenda imponuntur munera. Occurrit poſtremo (poſt ſepulturarum, teſtamentorumq; auidam inuaſionem, non ſine maxima cleri turbatione) frequens locorum mutatio, inutiles diſcurſus, cum quadam expenſarum ſumptuoſitate, non ſine paupertatis pręiuditio. Cum enim fratres nolint paucis eſſe contenti, charitaſq; plurimorum refriguerit, facti ſumus omnibus oneroſi, magisue in dies fiemus, ni celeriter remedium adhibeamus opportunum. Quare ex his quàm plurimi ſanctæ, Romanæ eccleſiæ permoti cardinales ac domini proprij præfati noſtri inſtituti Ze

latores quęrelis multis, & reclamationibus pias ſanctiſsimi domini noſtri, ac Illuſtriſsi. & Reuerendiſsi. protectoris, aures, propulſarunt, qui cupientes hanc noſtram familiā (cui maxime propter uberes fructus quos in eccleſia dei parit, afficiuntur) diuinorū ſemitā mādatorū, ſub illa uera Beati Patris noſtri Franciſci norma, laudabiliter trāſigere, necnō calumniantiū ora obſtruere, nos, & apoſtolicis litteris & uiuę uocis oraculo, maxima cū inſtātia p̄monuerunt, ut modis omnibus nobis poſsibilibus eiuſdē ordinis, ciſmontanarū pręcipuę partiū, reſtrictionē ac reformationē, procuraremus. Nos itaq; mandatis apoſtolicis, ac tot tantorūq; magiſtratuū ſalutiferis monitis (ut par eſt) facere ſatis uolentes, ne exleges diceremus, de nonnullorū ꝓbatiſsimorū patrū ordinis noſtri conſilio, pariter et aſſenſu, pro diuini cultus incremento ꝓ ceremoniarū ritu, orationis, atq; ſpūaliū chariſmatū augmento, ueſtimentorū ruditate, & ciborū parſimonia, uitę modeſtia, morū ſanctimonia, reſtaurādis ſacrę paginę ſtudijs, tollenda iuuenū inertia, ſeniorū reuerentia augenda, infirmorū & aduentātiū hoſpitū charitate, & ut poſtremo uera regularis uitæ obſeruantia reuiuiſcat, infra ſcriptas priſcarū ſanctionū reſtrictiones ac reformationes, cū quadā regulę noſtrę cōpendioſa, perutiliq; (iuxta diuerſorū ſummorū Pontificū declarationē) explanatione, ſimulq; cū ordinationibus, ac generalibus ſtatutis, ſummatim iuxta ordinē, et mādatū, nobis p generale capitulū noſtrū, nuper ſalmāticę, cęlebratū p̄ſcriptū, ad dei laudē, ſpūaleq; ordinis p̄fati & maxime p̄fatarū ciſmōtanarū partiū ꝓfectū inter innumeros quos iugiter ſuſtinemus labores, ſedulo cōpegimus, collegimus, & ordinauim⁹. Quas ab oībus et ſingulis, utriuſq; ſexus pſonis nobis cōmiſsis, auctoritate p̄fati ſanctiſsimi dn̄i nr̄i (quę una cū uolūtate dicti Reuerēdiſs. dn̄i ꝓtectoris, ac tabula p̄fati generalis capituli, & indice oīum dicēdorū, antedictis ordinibus p̄poſuimus) totiuſq; ſupradicti capituli generalis, ac nr̄a, mādamus ppetuo, tā à capitibus q̄ à mēbris, inuiolabiliter obſeruari. Sperantes indubie, ꝙ qui cupiunt animarū ſuarū ſaluti conſulere ꝓ perſonarū, ſtatuū, tēporū, ac locorū qualitate, in p̄fatis coaptatū ſibijpſis inuenient modū, quo fratres paulatinę, de uirtute in uirtutē ꝓficiētes, quouſq; uideatur deus deorū in Syon, ad pfectiora diſponantur, et ut diſtinctius ac clarius pręfata innoteſcāt, & facilius à lectoribus cōperiantur, cōformiter ad duodecim regulę noſtrę. dicta ſtatuta, ſub cōpēdio (ut pręfertur) redacta, in duodecim diuiſimus capita, Vale mi cœtus inclyte, ac p dilecte in dn̄o, & ꝓ eiſdē ſanctiſsimo dn̄o noſtro, Reuerendiſs. ꝓtectore, paceq; totius reipub. chriſtianę ac augmento diuini cultus, & pro me ſeruo tuo indignoq; dicti ordinis, moderatore, deuotas ad deū pręces inceſſanter fundito, Dat. Venetijs in conuentu noſtro ſancti Franciſci à Vinea Die. XXVIII. Menſis Ianuarij. M. D. LIIII.

¶ Dilecto filio Clementi Moneliano totius ordinis fratrum minorum regularis obſeruantiæ Generali miniſtro.

DIlecte fili, ſalutem & apoſtolicam benedictionem, quũ ſicut accepimus, ſuperioribus diebus dilecti filij, capitulum ordinis fratrum minorum regu.obſer.in domo ſancti Franciſci, Salmanticeñ. in unum (ut moris erat) congregati, habitis prius & ſeruatis ſolemnitatibus in ſimilibus obſeruari ſolitis, te in eiuſdem ordinis miniſtrũ generalem, iuxta regularia ipſius ordinis inſtituta, & priuilegia apoſtolica, illi deſuper conceſſa, cõmuni omnium uoto, elegerint, tuq; electioni huiuſmodi, illius tibi pręſentato decreto, conſenſeris, & exinde tam tu, q̃ ipſi capitulum, nonnulla ſpiritualem profectum, & quietem, ac augmentũ pręfati ordinis concernentia, non ſolum ad fratrum, uerumetiam, ad tibi creditarum monialium, & ſororum ordinis huiuſmodi utilitatẽ, & inter alia, ꝙ ſorores tertij ordinis ſancti Franciſci in cõmuni uiuentes, ad euitanda ſcandala, & amouenda multorum offendicula, more monialium ſanctæ Claræ, perpetuo claudantur, nulloq; modo intra earum clauſuram uiros admittant, niſi eis ſuperinde facultas à ſede apoſtolica, pro ſua maturitate concedatur, matura deliberatione præhabita, ſtatueritis, & ordinaueritis, prout in diuerſis deſuper confectis documentis publicis, ſeu alijs ſcripturis, dicitur plenius contineri. Nos qui ordinem tuum huiuſmodi, ſingulari beneuolentia proſequimur ſperantes, ꝙ dictus ordo, & illius fratres, ac tibi credite moniales, & ſorores, ob feruentem animarum zęlum, quẽ tibi ineſſe iam dudum cognouimus, per tuę ſolicitudinis ſtudium, pie, & religioſe regentur, & gubernabuntur electionem, ac ſtatuta, & ordinationes huiuſmodi, necnon, prout illa concernunt, omnia & ſingula in documentis ſeu ſcriptis huiuſmodi contenta, & inde ſecuta quæcunque, quatenus ſacris canonibus non contrarientur, Apoſtolica auctoritate per pręſentes approbamus, & cõfirmamus, ac perpetuę firmitatis robore cõmunimus, ſupplentes omnes, & ſingulos, iuris, & facti defectus (ſiqui forſan interuenerint in eiſdem) tibiq; quod officium miniſtratus generalis ordinis huiuſmodi integre, & abſq; eo ꝙ prętextu aliquarum facultatũ, ſeu auctoritatum, quibuſuis perſonis, cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, uel conditionis, exiſtentibus, hactenus quomodolibet conceſſarum, & in poſterum concedendarum, quas ex nunc, in quantũ officio tuo pręfato pręiudicent, aut te in illius exercitio, quouiſmodo impediant, harũ ſerie reuocamus, & annullamus, impediri, aut perturbari poſsis, etiam noſtra auctoritate exercere, & quæ tibi uidebuntur dicti ordinis prouincias tibi ſubiectas, pro earum & dicti ordinis pace, & quiete, inſimul unire, & ad eos quos uolueris, etiam externos pręlatos, ſeu miniſtros, eiuſdem tamen

ordinis,deſtinant,ac omnia alia,quæ capitulum generale ordinis huiuſmodi,in eiſdem prouincijs,tam ex ſua ordinaria,q̃ ex apoſtolica auctoritate,agere,& facere poſſet,in ipſis prouincijs facere,exercere, & exequi, ac omnibus,& ſingulis immunitatibus,facultatibus, priuilegijs,indultis, & gratijs, miniſtris generalibus dicti ordinis qui hactenus fuerunt, per quoſcunque Romanos Pontifices prędeceſſores noſtros,ac nos,tam uiuę uocis oraculo,q̃ in ſcriptis, quomodolibet conceſsis,uti,frui, & gaudere libere & licite ualeas,dicta auctoritate apoſtolica,concedimus,& indulgemus.Mandantes uniuerſis,& ſingulis utriuſque ſexus perſonis,tibi ratione officij huiuſmodi creditis,in uirtute ſanctę obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna per eos incurrenda,ut tibi in his,quæ officium pręfatum concernunt,ac omnibus alijs,quæ cõtra animam & inſtitutum ſuũ, non ſunt,humiliter intendant,& pareant cum effectu,nec tibi in aliquo quouis modo contradicere,aut refragari audeant,uel pręſumant,Nõ obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis, ac dicti ordinis etiam iuramento,confirmatione apoſtolica,uel quauis firmitate alia roboratis,ſtatutis & conſuetudinibus,cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque, verum quia difficile foret pręſentes literas ad ſingula quęque loca in quibus de eis fides facienda erit, defferri , uolumus & pręfata auctoritate apoſtolica decernimus, ꝙ earum tranſumptis manu notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo tui miniſtratus officij ſignatis, ea prorſus fides in iudicio & extra adhibeatur,quæ eiſdem pręſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, uel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctũ Petrum ſub annulo piſcatoris die xi. Octobris.1551.Pontificatus noſtri anno.4. Io. Larineñ.

REVEREN. PIVS, EPISCOPVS TVSCVLANVS
S. R. Eccleſiæ Card. de Carpo totius ordinis ſancti Franciſci, protector & corrector, &c.

REuerendis patribus miniſtris,ac cęteris fratribus ciſalpinę familiæ ordinis Minorum,de obſeruantia nuncupatis,ſalutem : &c. Inter cætera,quę proxime pręterito anno,in frequenti cõuentu ueſtro, generali,ſalmanticę habito,pro cõmoditate,profectuq́; ueſtri ordinis,decreta fuere,unum in primis fuiſſe intelleximus,maximum ſane illud , ut omnes perſpicere poteſtis,ad ſodalitatis ueſtrę obſeruationem,facilius aſſequendam,expeditiusq́; eiuſdem regimen,momentum habiturum. Vt quoniam conſtitutiones ueſtrę in ciſalpino inſtituto, ad infinitum pœne numerum excreuiſſent,quarum multę , infructuoſę, & nullius omnino uſus,ſed impedimenti,potius eſſent, nonnullę etiam inter ſe,tota rationę contrarię,quod confuſionem magnam pareret,deprehenderentur. Ideo illis omnibus diligenter,accurateq́; perſpectis,atque diſcuſsis , quæcunq́; earum repertæ fuiſſent,regulę ueſtrę,receptiſq́;,atque ſinceris eius inter-

pretationibus,conuenire,ea (cęteris omnibus tanquã inutilibus reſecatis, & abiectis)ad duodecim tantum capita, eiuſdẽ ueſtrę regulę imitatione, quę totidem capitibus cõprehenſa eſt,redigerentur. Cum itaque,quemadmodum nos ſemper,uehementer optauimus, ac cum Dei opt. Max. auxilio,aliquando futurum eſſe ſperauimus, illud non minori ſane zęlo religionis,quã prudentia & diligẽtia pręditus uir. Frater Clemens à Monelia miniſter generalis ueſter,cui ea prouincia, à conuentu prędicto demandata fuerat,egregie & pręclare pręſtiterit: Hunc eius tam utilem,ac potius neceſſariũ laborẽ, ſanctiſsimus in Chriſto pater ac dñs Iulius.iij. Pontifex maximus,quẽadmodũ, optimũ parentẽ, ac principẽ Chriſtianorum omnium,religionis,decebat,& gratũ habuit,& magnopere probauit. Nobisq; pręterea,ceu diui Franciſci inſtituto,protegẽdo iuuando, ac prouehendo,deputatis impoſuit,ut ſuæ ſanctitatis iuſſu,uobis uniuerſis, ueſtrumq; ſingulis, per ſanctã obedientiam in uirtute ſpiritus ſancti pręciperemus,ut huiuſmodi ſtatuta,in ordinem, formamq; prędictam, redacta,atque correcta,reliquis omnibus,ſepoſitis & reiectis, reciperetis. Amplecteremini,obſeruaretis. Nos itaq; pro ueteri noſtræ,in ueſtrã ſoda litatem charitate,in Chriſto, etiam atque etiam,hortamur,& pro officij noſtri munere,proq; uirtute,in primis mãdati à ſanctiſsimo dño noſtro, accepti, Vobis arctiſsime pręcipimus & mandamus, ut nouiſsimã hanc ſeriem ſtatutorum,à reuerendo patre ueſtro generali miniſtro,ſic diſpoſitam,& promulgatam, tanquã uerã, & uobis omnibus perpetuo obſeruandam,ſuſcipiatis; req; ipſa pro uiribus quo cuncta uobis, proſpere,& fœliciter cedant, ad Chriſtianę catholicę eccleſię,incrementum, undeq; inſtituti profectũ,quẽ in dies maiorẽ atq; maiorẽ eſſe percupimus, inuiolabiliter obſeruetis,noſtri interdũ,in ueſtris ad deum precibus memores, Romę anno à natiuitate Chriſti. M. D. L I I I I. Die octaua Ianuarij.

Reu. Card. de Carpo protectorum. Sigis. Botius ſecr.

¶ Hęc eſt tabula diffinitionis, horum celeberrimorum cõmitiorum uniuerſi ordinis fratrũ Minorũ obſeruantium,ſalmanticę celebratorum, ad feſtum Penthecoſtes,anno 1553. Sub Reuereñ.patre fratre Clemente Moneliano,qui cũ alijs honoribus & muneribus,tum cõmiſsione Romę, nuper perfunctus,tandẽ,pro ſuis egregijs animi dotibus,multiſq; ac magnis erga rempublicam noſtram meritis, omnibus ad unũ ſuffragijs rite atq; canonice latis,electus eſt in ſummũ ordinis noſtri miniſtrũ,peracto mox ſexennio reuereñ. patris fratris Andreæ Inſulani,eiuſdẽ ordinis generalis quoq; miniſtri, Qui deinde in eiſdẽ comitijs,pro egregijs ſuis uirtutibus,quas in rebus gerendis præſtitit,omnibus ferẽ ſuffragijs, ciſmontanarum partium creatus fuit cõmiſſarius generalis,in eodemq; munere confirmatus. ¶ Diffinitores uero pro ciſmontana familia,conſcripti ſunt Reuereñ.pater frater Antonius Gutmanus prouinciæ diui Iacobi pater.

R. P. F. Bernardus Freſneda, prouinciæ Burgenſis cuſtos, R. P. F. Antonius dalmeida ꝓuinciæ Portugaliæ miniſter, R. P. F. Patritius ohogā, ꝓuinciæ Hiberniȩ miniſter, R. P. F. Gabriel Taparellus prouinciȩ Frāciȩ Pariſieſis miniſter, R. P. F. Maturinus Daſsi. ꝓuinciȩ Turoniȩ min.

¶ Pro familia uero ultramontana, R. P. F. Aloyſius de Burgonouo prouinciȩ Bononiæ miniſter. R. P. F. Angelus Auerſanus Prouinciæ Terrȩ laboris miniſter, R. P. F. Angelus de Portu Mauitij Ianueſis prouinciæ pater, ac prouinciȩ ſancti Hieronymi de Vrbe miniſter. R. P. F. Franciſcus Bartholomei prouinciȩ Thuſciȩ Florentinȩ cuſtos. R. P. F. Euangeliſta de Rubino prouinciȩ Dalmatiȩ miniſter. R. P. F. Petrus de Vercellis prouinciȩ Mediolani cuſtos. ¶ Poſt uero generalia dictus. R. P. Generalis in Guardianum Hieroſolymitanū inſtituit. R. P. F. Bonifacium de Raguſio ſacrȩ Theologiȩ Generalem lectorē, & prȩdicatorem ac prælibatæ ſuæ prouinciæ patrem.

¶ STATVTVM CAPITVLI SALMANTICEN.

VIſum eſt, eidem R. P. Miniſtro Generali ſimul ac uniuerſis patribus, atq; ita decretum, ut quidquid eſt ſtatutorum, eorum præſertim, quæ cum regulæ noſtræ interpretationibus, uſitatis, maxime conueniunt, redigatur, & contrahatur in duodecim capitula, quemadmodum totidem conſtat ipſa regula noſtra, cuius rei conficiendȩ negotium, & cura, committitur arbitrio ipſius Reuereñ. Patris Miniſtri Generalis ipſorumq; patrum diffinitorum, ultramontanæ familiæ.

Auctoritas tradendi prælo infraſcripta ſtatuta, conceſſa à Reuerendiſsimo Legato totius dominij Veneti, lingua uulgari impreſſa.

HAuendo noi Ludouico Veſcouo di Rauello Legato Apoſtolico ueduto i breui & patenti ſcritte dalla Santita di noſtro Signor, & da Monſignor Reuerendiſsimo de Carpi, Protettore al Reuerendiſsimo Padre fra Clemēte de Monelia Generale dell'ordine di ſan Franceſco oſſeruante per ordinare & reformare gli ordini, & conſtitutioni della detta congregatione, & conoſcendo ogni coſa eſſere bene, & ſantamente fatta affermanio per uirtù di queſta, che ſi poſſano, & debbano ſtampare ſenza ſoſpetto alcuno di contēnere coſa che ſia in preiudicio ne della relligione Chriſtiana, ne di Principe alcuno ſecolare. In quoꝝ fidē &c. Data Venetijs Die 25. Ianuarij. M. D. LIIII.

Ita eſt, Ludouicus Epiſcopus Rauellenſis Legatus.

INDEX OMNIVM CONTENTORVM IN INſraſcriptis ſtatutis alphabetico ordine diſpoſitus per quem facillime cuiuſuis ſtatuti ſeu ordinationis reperire poteris rationem, quoto quoque folio locata ſit, lucæ clarius perſpicies.

ABdicatio proprietatis omniũ rerũ qñ meritoria. fo.15.fa.1
Abſoluere qs poſsit ab iniectione manuũ uiolẽta. f.19.f.2
Abſens non damnandus niſi propter contumaciã. f.32.f.1
in Accuſatione agitur ad correctionem. fo.3.fa.1.
Accuſantes nullatenus reuelentur accuſatis. fo.34.fa.2
Accedere ad p̃latũ nullus debet ſine licentia. fo.35.fa.1
Amici ſpirituales per regulã noſtram intellecti, qui ſint. fo.11.fa.2
Appellatio quid ſit. fo.34.fa.1
Appellatio qualiter interdicatur fratribus. fo.17.fa.1
Appellare à correctione qñ liceat fratribus & quando non. fo.34.1
Apices iuris quando ſeruandi a prælatis & quando non. fo.fa.2
Appropriatores locorum qui ſint dicendi. fo.15.fa.1
Appropriatores locorum expellendi ſunt à miniſtris. fo.15.fa.1
Apoſtatæ anathematizentur. fo.22.fa.1
Apoſtatæ qui ſint dicendi. fo.5.fa.1
Apoſtatæ non mittendi ad Romanam Curiam. fo.5.fa.2
Apoſtatæ non recipiendi in alienis prouincijs. fo.5 fa.2
Apoſtatæ quando puniendi ſunt per apoſtaſiam tantum. fo.5.fa.2
Apoſtatæ priuandi ſunt uoce actiua & paſsiua. fo.5.fa.2
Apoſtatantes ab ordine excommunicantur. fo.5.fa.1
Arbitri qui ſint. fo.19.fa.2
Arbores locorum fratrum non incidendæ. fo.14.fa.1
Arctatio quid importet in ordine. fo.18.fa.2
Aſſerẽtes p̃latos nõ poſſe ſibi caſus reſeruare qualiter puniẽdi. fo.20.fa.2
CHaritas exibenda fratribus infirmis. fo.16.fa.2
Capitula prouintialia qualiter celebrari poſsint in prouintijs annis ſingulis fo.28.fa.1
Capitulũ prouinciale qñ non eſt faciendũ ſine licẽtia generaliũ. fo.26.fa.2
Carceres habeantur in ſingulis prouincijs & quales. fo.18.fa.1
Carcerati fratres ſemel in hebdomada diſciplinentur. fo.18.fa.2
Caſus reſeruati non abſoluantur a non habentibus auctoritatẽ. fo.17.fa.1
Cauſa iuſta recurrendi ad prælatos. fo.35.fa.1
Cauſa depoſitionum pręlatorum ordinis non reuelanda. fo.20.fa.1
Cingula habeantur à fratribus de corda rudi & uili. fo.5.fa.2
Cõmiſſarius generalis ſubijcitur in omnibus generali miniſtro. fo.23.fa.2
Cõmiſſarius generalis ſuncto ſuo officio pater ordinis cẽſeatur. fo.24.fa.2

* *

Cõmiſſarius regat ꝓuinciã,miniſtro defuncto extra ꝓuinciam.f.26.fa.1
Cõmiſſarius nihil innouet in ꝓuincia tẽpore generalis capituli. fo.27 f.1
Commiſſarius non puniat grauiter ſine capitulo. fo.27.fa.2
Cõmiſſarij non habent uotum in inſtitutione guardiani. fo.27.fa.2
Cõmiſſarij non mittantur ſine cauſa. fo.27.fa.2
Cõmiſſarij non exequãtur comodũ ꝓuinciarũ ſine cõſenſu pr̃m. f.27 f.1
Commiſſarij quoto tẽpore teneantur exire prouinciã. fo.27.fa.2
Cõmiſſarij non mittant fratres extra prouinciam. fo.27.fa.2
Cõmiſſarij qualiter procedere debeant in punitione miniſtri. fo.27.fa.2
Cõpromiſsio unius familiæ qũo fiat in aliam ſi generalis intra ſexenniũ de nouo eligatur. fo.23.fa.1
Conditiones recipiendorũ ad.or.noſtrũ quales eſſe debeant. fo.3.fa.1
Conditiones prædicatorum quæ ſint. fo 28.fa.1
Conditiones eligendorum in magiſtros nouitiorum quæ ſint. fo.4.fa.1
Confeſſor dãdus ſorori requirẽti ac exiſtẽti in mortis articulo. fo.27.fa.1
Cõfeſſores monialiũ nõ cõtinuẽtur ultra biẽniũ in eodẽ monaſterio.f.37.
Confeſſores monialiũ & ſocij eorundẽ in quibus ſubijciantur guardianis locorum. fo.37.fa.2
Cõfeſſores monialiũ nõ ſe intromittant in electionibus illarum. fo.37.f.2
Confeſſores monialiũ pernoctent in conuentu fratrum. fo.37.fa.1
Confeſſores ſeculariũ non ſint in or.noſtro citra.30.annorũ. fo.28.fa.2
Confeſsio propria,quid in iudicio operetur. fo.32.fa.2
Confeſsiones mulierum audiantur in loco patenti. fo.29.fa.1
Confeſsio conſocij non militat contra ipſum. fo.32.fa.2
Conceſſa fratribus ad uſum in cõmuni habenda. fo.15.fa.1
Conceſsio abſoluendi manet poſt mortẽ cõcedentis, & qualiter.fo.17.fa.1
Conteſtes qui ſint dicendi. fo.33.fa.2
Conſortium ſuſpectum qualiter cognoſcendum. fo.35.fa.2
Compurgatores iurant de credulitate. fo.33.fa.2
Cõmertium cũ hæreticis,fratribus or.interdicitur. fo.29.fa.1
Conſcientia iuris,quid ſit. fo.30.fa.2
Cõponẽtes & publicãtes libellos famoſos qualiter puniẽdi ſint. fo.20.fa.1
Conuentualis frater qualiter incorporandus ſit in prouincia. fo.3.fa.1
DEfectus quibus concurrentibus puniri debent, fo 31.fa.1
Depoſita ſecularium nullatenus recipienda à fratribus. fo..13.fa.1
Diffinitor unus eligatur ex ultramontanis partibus in generali capitulo fo.24.fa.5
Diffinitores non eligantur præciſe ex uocalibus. fo.24.fa.1
Diſcreti locorum, qualiter ſint eligendi. fo.25.fa.1
Diſpoſitio totius ordinis iudiciarij. fo.31.fa.2
Donata p nouitios cõſeruari debent uſq; ad profeſsionẽ eorundẽ. fo.4.f.1
Doctrina ſuſpecta nullatenus p̃dicanda à fratribus noſtris. fo.28.fa.2

ELectio miniſtri prouincialis per quos fienda. fo.25.fa.1
Eleemoſinæ integraliter conſignandæ procuratoribus. fo.11.fa.2
Elemoſina expendenda à fratre guardiano ſignificanda. fo.15.fa.2
Eleemoſinas Dantes fratribus, quid intendant. fo.12.fa.1
Exceſſus in paupertate, qualis ſit. fo.12.fa.2
Exceſſus notabiles ſociorum qñ ſunt intimandi guardianis. fo.34.fa.1
Exceptiones cur fiant, & cur aliquando interponantur. fo.32.fa.1
FAma cũ uno teſte, facit probationem in ciuilibus. fo.32.fa.2
Fidei teſtium tria derogant. fo.33.fa.2
Forma libelli, quę ſit. fo.32.fa.1
Forma accuſationum mittendarũ ad capitula. fo.32.fa.1
Forma profeſsionis emittendę iu or. noſtro, quæ ſit. fo.4.fa.1
Forma publicandi electionẽ generalis miniſtri. fo.21.fa.2
Fornm iudiciale, quid ſit, & quid ſignificet. fo.32.fa.2
Frater nõ exeat limites ſuę ꝓuincię ſine licentia ſui miniſtri. fo.5.fa.2
Frater ſequeſtrans ſe à ſocio qualiter puniendus. fo.36.fa.1
Frater iniurians alium qua pęna puniendus ſit. fo.19.fa.1
Frater non procuret ſibi committenda negocia ſecularia. fo.14.fa.2
Frater quilibet cõfeſſorem habeat aſſignarum ſibi à guardiano. fo.18.fa.2
Frater quando perpetuis carceribus rradendus ſit. fo.18.fa.1
Frater nullus incarceretur, niſi pro enormi crimine. fo.18.fa.1
Frater liberans fratrẽ à carceribus incarceretur. fo.18.fa.1
Fr̃ nullus p̃ſumat agere quidquã in curia, ſine ſcitu officialium or. f.24.f.2
Fratres clerici, qñ ad ſacros ordines ꝓmouendi ſint, & à quibus. fo.5.fa.1
Fratres non dormiant ſine habitu. fo.6.fa.2
Fratres nõ habeant diſſutum capucium. fo.6.fa.2
Fratres radantur de quindena in quindenam. fo.6.fa.1
Fratres qualiter ſe habere debent in cella & ꝙ non portent biretum per domum. fo.7.fa.2
Fratres poſſunt alienare uilia. fo.12.fa.1
Fratres debent eſſe contenti arcto uſu rerum. fo.12.fa.2
Fratres ſcrupuloſi ſtare debent iudicio ſuorum prælatorum. fo.12.fa.2
Fratres compellendi ad laboritium. fo.13.fa.2
Fratres non implicentur in negocijs ſecularibus. fo.14.fa.2
Fratres non accedant ad Principum curias. fo.14.fa.2
Fratres noſtri or. non audeant puerorum ſcholas regere. fo.14.fa.2
Fratres non operentur operationes alchimiæ. fo.14.fa.2
Fratres noſtri nullatenus efficiantur medici. fo.14.fa.2
Fratres ꝑ obedientiã domũ exeũtes, ſecũ non deferant clauẽ celle. fo.15.f.2
Fratres non confiteantur niſi ſacerdotibus or. noſtri. fo.17.fa.2
Fratres carcerati actibus legitimis ſint priuati. fo.18.fa.1
Fratres qui ſupplendi ſint in capitulo generali. fo.21.fa.1

Fratres externi quando poſſunt eligi diſquiſitores uotorum. fo.25.fa.1
Fratres debent euitare ſcandala & pericula. fo.36.fa.1
Fratres non loquantur cum monialibus. fo.36.fa.2
Fratres non comedant apud moniales. fo.37.fa.1
Fratres non audiant in confeſsione moniales alterius or. ſine licẽtia. fo.37.
Fratres qualiter ſe debẽt habere circa caſus occultos & manifeſtos. f.17.f.2
Fratres impedientes literas prælatorum qualiter puniendi ſint. fo.19.fa.2
Frater non accuſet alium de crimine quod probare non poteſt. fo.34.f.2
Fratres nolentes uocẽ dare in electione diſcreti priuẽtur ꝑ triẽniũ. f.25.fa 1
Fratres iuuenes uotũ nõ habeant in religione niſi elapſo triennio. f.25.fa.1
Fratres non ingrediantur monaſteria tertiȷ ordinis. fo.38.fa.1
Fratres nõ mittẽdi Hieroſolimã ſine teſtimonio ſuorũ miniſtrorũ. f.38.f.2
Fratres omnes debent deponere barbã poſt quindenam. fo.38.fa.2
GEneralis cõmiſſariȷ electio qualiter facienda. fo.23.fa.2
Guardianus quilibet tenetur habere in ſuo cõuẽtu ſtatuta or. f.ult.
Guardiani nõ mittãt fratres extra ſuã q̃ſtã, ſine cã legitima. f.6.fa.1
Guardiani locorum, debent reddere computũ eleemoſinarũ. fo.16.fa.2
Guardianus loci põt retinere delinquentem cuiuſq; prouinciç. fo.18.fa.1
Guardianus terrç ſanctæ, q̃uo debet deſtinare literas ad p̃latos. fo.38.fa.2
Guardianus antiquus terræ ſanctę non debet recedere ante aduentum noui. fo.38
HAbitus deformes non deferant fratres noſtri. or. fo.7.fa.1
Habitus latitudo & caputȷ, qualis eſſe debeat. fo.7.fa.1
Homo non poteſt eſſe iudex de occultis & incertis. fo.30.fa.1
IDonei fratres ad literarum ſtudia promoueantur. fo.14 fa.2
Innocens condemnatur aliquando. fo.30.fa.2
Infamatores, qualiter ſint puniendi. fo.19.fa.2
Incorrigibiles fratres qua pœna plectendi ſint. fo.20.fa.2
Inferior nõ põt relaxare penitentiã à ſuperiori impoſitam. fo.19.fa.2
Inferior põt monere ſuperiorẽ, ſed non iudicare. fo.30.fa.2
In inquiſitione agitur ad amotionem ab adminiſtratione. fo.31.fa.2
Inſtitutio & depoſitio guardianorum. fo.27.fa.2
Iudex q̃ñ põt punire in ſe peccantes. fo.31 fa.1
Iudex non iudicat ſecũdũ conſcientiã, & qualiter ſit intelligẽdũ. f.30.fa.2
Iudex qualis debet declarare & infligere. fo.18 fa.2
Iudex & teſtis nullus eſſe poteſt, ſimul & ſemel. fo.30.fa.2
Iudex uicem Dei gerit. fo.30.fa.1
Iudex quotis uȷs uti poſsit in corrigendis defectibus. fo.31.fa.1
Iudex delegatus non poteſt delegare. fo.29 fa.1
Iudex põt punire crimen notorium & qualiter. fo.32.fa.2
Iudex in tribus Deo debet conformari. fo.30.fa.1
Iudices ſunt in triplici differentia. fo.29.fa.2

Iudices delegati qui ſint. fo.29.fa.2
Iudicare multiplex inuenitur. fo.30.fa.2
Iudicium duplex reperitur. fo.30.fa.1
Iudicium temerarium multiplex. fo.30.fa.1
Iudicium ex qua præſumptione fiendum. fo.33.fa.1
Iuramentum de calumnia quid importet. fo.32.fa.1
LAboritium prçceptum à Paulo. fo.13.fa.1
Lepra infectus quomodo ab or.eijciendus. fo.3.fa.1
Legata perpetua an poſsint à fratribus recipi,& qualiter.
Licentiæ,fratrum intra duos menſes exequantur. fo.6.fa.1
Literæ apoſtolicæ non amplius concedendæ prædicatoribus.or. fo.28.fa.1
Libri à fratribus æditi non tradendi prælo,ſine licentia ſuperiorũ. f.29.fa.1
Libri ad uſum fratrum conceſsi,cui loco aquirantur. fo.15 fa.2
Locus de nouo non acceptandus à fratribus ſine licentia. fo.16.fa.1
Locus capituli generalis poteſt mutari per generalem miniſtrũ. fo.20.f.2
MIniſter uotum habeat in electione cuſtodis. fo.25.fa.1
Miniſtro defũcto,ad quos ptineat electio uicarij ꝓuinciæ.f.25.f.2
Miniſtri ultra trienniũ in officio uocentur cõmiſſarij. fo.25.fa.2
Miniſter ĩmediate functo ſuo officio uotũ habeat in diffinitorio. fo.25.f.2
Miniſtri ſuo functo officio non inſtituantur guardiani. fo 25 fa.2
Miniſtri ꝓuinciales qñ poſſunt mittere cõmiſſarios p ꝓuinciã. fo.25.fa.1
Miniſtri ꝓuinciales nil pñt agere in ꝓuincia cõtra ſtatuta ꝓuinc.f.26.f.1
Miniſtri ſuo non cedant officio in capitulo intermedio. fo.26.fa.1
Miniſtro qũo ſuffragetur cõmiſsio generalis. fo.26.fa.1
Miniſtri habeant regiſtrũ penes ſe de actibus iudicialibus. fo.25.fa.2
Miniſtri ſuo functo officio poſſunt habere ſocium. fo.26 fa.1
Miniſter Candiæ non accedat ad generale capitulum. fo.26.fa.2
Miniſtri habeant plenã auctoritatẽ ſuper apoſtatas etiã forcſes. fo.26.fa.2
Miniſtri & cuſtodes teneantur accedere ad generale,capitulũ. fo.26.fa.2
Miniſter generalis qñ põt prorogare tẽpus generali cõmiſſario. fo.23.fa.2
Miniſter generalis qũo põt eligere nouũ cõmiſſariũ generalẽ. fo.23.fa.2
Miniſter & cõfeſſor monialiũ quo ſocio monaſteria ĩgredi debeãt.f.37.f.1
Miſerendum non eſt alicui in præiudicium multitudinis. fo.31.fa.1
Modus obſeruandus in incorporandis fratribus in prouincia. fo.6.fa.1
Modus ſeruandus in electione noui miniſtri. fo.26.fa.2
Modus ſeruandus in eleemoſinis à non utentibus procuratore. fo.12 fa.1
Modus denuntiationis qualiter in ordine obſeruandus. fo.31.fa.2
Modus ſeruandus à prælatis in ſuis uiſitationibus. fo.35.fa.1
Modificatio eleemoſinæ per nouitios oblatæ fo.4.fa.2
Moniales debent prouidere de ueſtimento ſuis confeſsoribus. fo.37.fa.2
Moniales egreſſæ ab ordine non leuiter ſunt recipiendę, fo.37.fa.2
Moniales nullatenus extrahantur ad iudicium. fo.38.fa.1

Monialium allocutio non ſit ſine auditricibus. fo.37.fa.1
Monaſteriorũ monialiũ ingreſſus quibus licitus & quibus non. fo.36.fa.2
Mulieres non introducendę in conuentibus niſi bonę famę, fo.36.fa.1
Mulieres pueri,& puellę non ingrediantur monaſteria. fo.37.fa.2
Multi excluduntur ab officio iudicis. fo.30.fa.1
NAſcentia in hortis noſtris non uendantur. fo.15.fa.2
Neceſsitas manifeſta quæ ſit dicenda. fo.12.fa.2
Notorium aut euidens dupliciter dicitur. fo.32.fa.2
Nouitius receptus pro clerico,qñ ad profeſsionem ſit admittendus
Nouitij ubi emittere debent ſuam profeſsionem. fo.5.fa.1
Nouitij exproriari debent ante profeſsionem ſuam. fo.5.fa.1
Nouitij qualiter ſint informandi. fo.3.fa.2
Nouitij ſuæ libertati dimittendi ſunt quo ad redeundũ ad ſeculũ. fo.4.fa.1
Nomine denariorum quid prohibeatur in regula noſtra. fo.9.fa.2
OBedientię fratrum hoſpitum â guardianis uidendæ ſunt. fo.6.fa.1
Obedientia or.noſtri cæteris ordinibus præualet.
Obedire tenentur fratres ſuis pręlatis. fo.ult.fa.2
Oblationes pecuniariæ non recipiantur in mıſsis. fo.13.fa.1
Officiales curiæ generali commiſſario ſubijciuntur. fo.24.fa.1
Officiales curię qũo ſe habere debeant in officio. fo.24.fa.2
Officiales curię non remittãt fratres niſi ad Romanã prouinciã. fo.25.fa.1
Officium protectoris noſtri or.ad quę ſe extendat. fo.38.fa.1
Ordo formandi calendarium. fo.8.fa.1
Orare in capella & ei aſſiſtere ad procuratorem pertinet. fo.24.fa.2
PAupertas ordinis noſtri quomodo maxima. fo.2.fa.2
Pecunia quid ſit. fo.9.fa.2
Peccatum enorme quale dicatur. fo.18.fa.1
Peccatum innominabile cõmittens perpetuo carcerandus eſt. fo.18.fa.2
Peccatũ alterius reuelans alteri quã plato qualiter pųniẽdus eſt. fo.18.fa.2
Peccator puniendus miſericorditer. fo.31.fa.1.
Pędagia rerum ſecularium non defraudent fratres. fo.29.fa.1
Pœna reuelantis confeſsionem. fo.19.fa.1
Pœna delicti quando quis incurrat. fo.18.fa.2
Pœna minantis & pcutientis leuiter & grauiter. fo.19.fa.1
Pœna recurrentium ad brachium ſeculare pro iniuria ſibi illata. fo.19.fa.1
Pęna falſificantium ſigilla & literas pręlatorum. fo.19.fa.2
Pęna imponentis crimen in iudicio qualis ſit. fo.19.fa.2
Pœna abſoluentium â caſibus reſeruatis quę ſit. fo.17.fa.2
Pęna aſſerentiũ ꝙ quilibet frˀ poſsit abſoluere â caſibus reſeruatis. fo.17.f.2
Pœna fratrum non conuenientium ad chorum. fo.7.fa.2
Pœna recuſantis uocem dare in electione diſcreti. fo.25.fa.
Pœna talionis quis ſit plectendus

Pœna ſacrilegij ſecundum iura quæ ſit. fo.36.fa.2
Pęna monialium alterantiũ ordinẽ noſtrum medio externo. fo.37.fa.2
Portans pecuniam ſup ſe qualiter puniendus frater. fo.12.fa.2
Prȩlato etiã præcipienti per obedientiam quæ dicenda nõ ſunt aliqñ.
Prȩlato reſpondens in menſa qualiter puniendus ſit. fo.19.fa.1
Prælati debent perſonaliter uiſitare infirmos fratres. fo.16.fa.2
Prȩlati or.noſtri non tenentur ſeruare apices iuris in iudicijs. fo.17.fa.1
Prȩlati poſſunt concedere plures tunicas. fo.6.fa.2
Prȩlati qualiter poſſunt res commutare. fo.12.fa.1
Prȩlati quanto tempore debent ſeruare proceſſus. fo.34.fa.1
Prælati poſſunt trãſmutare ſorores inſolentes ad alia monaſteria.fo.37.f.2
Prȩlati debent procedere ſecundum formam eccleſię. fo.28.fa.2
Prȩdicatores & confeſſores inſtituantur in capitulis tantum. fo.28.fa.1
Prædicatores uno ſint contenti ſocio. fo.28.fa.2
Prædicatores qualiter ſe habere debeant circa eleemoſynas. fo.28.fa.2
Prædicare non audeat quiſpiam niſi examinatus fuerit. fo.28.fa.1
Prȩdicare non audeat frater contra libertatem eccleſię. fo.28.fa.2
Prȩdicare non audeat quiſpiam doctrinam ſuſpectam. fo.28.fa.2
Precium laborum fratrum procuratori eſt conſignandum. fo.13.fa.2
Prȩſumptio quid ſit,& quotuplex inueniatur. fo.33.fa.1
Prȩſumptio leuis quæ dicatur. fo.33.fa.1
Præſumptio probabilis quę ſit. fo.33.fa.1
Præſumptio temeraria quæ dicatur. fo.33.fa.
Prȩuentio fratrum,quid operetur in iudicio. fo.17.fa.2
Priuatio officiorum ordinis & actuũ legitimorũ quid importet. fo.18.fa.1
Probatio quid ſit,& qualiter fiat. fo.32.fa.2
Probatio per teſtes quę ſit. fo.33.fa.2
Probatio pro iuramento quando fit fo.33.fa.1
Probatio per famam non ſufficit. fo.32.fa.2
Procurans fieri nouitates in ordine,qualiter ſit puniendus. fo.20.fa.1
Procurans dignitates per ſeculares qua pœna plectendus ſit. fo.20.fa.1
Procurans diuiſiones ordinis excommunicatur fo.19.fa.1
Punitio fratrum proprietariorum qualis. fo.15.fa.2
Punitio conſpirantis in prȩlatum quę ſit. fo.19.fa.1
Purgatio per teſtes quæ ſit. fo.33.fa.2
Purgatio canonica quomodo fiat. fo.33.fa.2
REbellantes cõmiſſarijs qua pœna puniendi ſint. fo.27.fa.1
Reformati galliarum debent habere diffinitorem. fo.24.fa.2
Religio eſt ſtatus perfectionis acquirendæ. fo.1.fa.1
Religioſorum tria genera. fo.1.fa.2
Religioſæ loquendum fratribus. fo.7.fa.2
Remedium qñ defectus non poſſunt corrigi de prȩſenti. fo.31.fa.1

Res locorum fratrum non impignorentur. fo.15.fa.2
Res ſuas ponentes extra conuentum qua pœna puniendi. fo.15.fa.2
Reus quinq; modus poteſt conuinci. fo.32.fa.2
Reuelatio exceſſuū qn̄ non præiudicat ſigillo confeſsionis. fo.34.fa.1
Reuertentes à clauſtralibus qualiter recipi debeant. fo.6.fa.1
SAtisfactio dānificati debet pręcedere abſolutionē cōfitētis. fo.17.fa.2
Sententia plurium pręualere debet in omnibus. fo.21.fa.2
Sententiandum pro reo in iuditio quando. fo.34.fa.1
Silentium qualiter obſeruandum à fratribus. fo.7.fa.2
Simonia quando cōmitatur in receptione ſororum. fo.38.fa.1
Statutum pro laicis fo.5.fa.1
Statuta or.noſtri inuiolabiliter obſeruanda fo.ult.
Statutum pro clericis nouitijs. fo.5.fa.1
Statuta or.lingua uulgari exponenda fratribus. fo.ultimo
Studia habeantur in prouincijs ſingulis. fo.14.fa.1
Subditi ſtare debent iudicio prælatorum. fo.12.fa.2
TActus impudicus caſus reſeruatus cenſeantur. fo.17.fa.2
Tenor purgationis qualis eſt. fo.33.fa.2
Terrę ſanctæ prouidendū de bono regimine. fo.38.fa.2
Tertiariæ uiuentes in congregatione concludantut omnino. fo.38.fa.1
Teſtes ſingulares qui ſint dicendi. fo.33.fa.2
Teſtes duo regulariter requiruntur ad iudicium. fo.33.fa.2
Teſtium pluralitati quando non eſt ſtandum. fo.34 fa.1
Teſtibus ęqualibus ꝓductis ex utraq; parte, q̄bus eſt credendū. fo.34.fa.1
Teſti uacillanti non eſt credendum. fo.33.fa.2
VErba papæ in eligendo protectorem quæ ſint. fo.39 fa.1
Vilitas ueſtimentorum fratrum penes quæ attendenda. fo.6.fa.2
Vicarius or. à q̄bus ſit eligendus ḡnali miniſtro defuncto. fo.22.fa.2
Viſitationes contra p̄latos mittendæ ad capitulum qūo fient. fo.34.fa.2
Vocales non accedentes ad generale capitulum priuantur. fo.27.fa.1
Votum multiplex inuenitur. fo.5.fa.1
Votum ſimplex quale ſit. fo.5.fa.1
Voto ſimplici obligatus diſpenſari poteſt. fo.1.fa.2
Votum ſolenne quando non diſpenſandum. fo.1.fa.2
Vſus moderatus rerum, qualis ſit. fo.12.fa.2

Ad Lectorem Diſtichon.

Quę quia diuerſis fuerant diffuſa libellis:
Vt pariter coeant hoc epithoma facit.
Hic ſunt dicta alibi quæ per diſpendia multa
Per multas fuerant inuenienda moras

STATVTA ET ORDINATIONES GENERALES ORDINIS FRATRVM MINORVM DE OBſeruantia nuncupatorum,

perpetuo(omnibus alijs abolitis & reie-
ctis)a fratribus Italis & Ciſalpinæ familiæ, de expreſſo mandato.
Sanctiſs.D.D.noſtri papę Iulij tertij, & Illuſtriſs. ac Reuerendiſs.
domini Cardinalis de Carpo protectoris noſtri,obſeruandæ & te-
nendę,ordinatę et ad compendiũ,magno cũ labore redactę,per me
fratrem Clemẽtem de Monelia,præfati ordinis generalẽ miniſtrũ.

¶ *Caput primum,De præeminentia regulæ & uitæ dictorum fratrum minorum, ubi continentur tria genera religioſorum,& quomodo exhibere debent fratres obediẽtiam et reuerentiam dicto ſanctiſsimo domino noſtro,& puniri in hoc delinquentes.*

R¶EGVLA ET VITA FRATRVM MINO
rum hæc eſt, &c. ¶ Pro quo eſt aduertendum,ꝙ ſtatus
religionis noſtræ eſt quidam modus uiuendi in eccle-
ſia militanti,uoto ſolemni firmatus, (Differentiam
uoti ſimplicis,publici & ſolennis habes inferius in.2.
capite)in quo quaſi in ſchola uirtutum,per modum
diſciplinę,deo famulando,tenditur ad ſpiritualem perfectionem cha-
ritatis,Et ratio omnium ſupradictorum eſt,quia perfectio ſtatus con
ſiſtit in ſequendo Chriſtum,et in relinquendo omnia propter ipſum.
Matth.19.ſi uis perfectus eſſe uade & uende omnia quæ poſsides &c.
In quo modo uiuẽdi Chriſti,& imitatione apoſtolorum, ordo noſter
magis ſtrictius imitatur,quàm quæcunq; alia religio,cum nec in com
muni,nec in ſpeciali,aliquid habeat,Eſt etiam ſchola uirtutũ, in qua
tenditur ad perfectionem ,unde Ber.in epiſtola, Ordo ſeu religio eſt
ſtudere,ſeu ſe exercere,in uigilijs,orationibus,& opere manuum, &
in his omnibus proficere de die in diem,& perſeuerare uſque in finẽ,
quæ omnia(ut patet intuenti)mandantur,uel conſuluntur, in regula
iſta,¶Et pro maiori declaratione,notãdũ eſt,ꝙ religio eſt ſtatus per- *Religio eſt ſtatus ꝑfectionis acquirẽdæ.*
fectionis acquirẽdæ,in qua profeſſores eiuſdem,tanquam in ſchola
uirtutum,obligantur tendere ad perfectionem charitatis,& differt ſe
cundum Scotum.35.tertij a ſtatu Epõrum,qui ſunt in ſtatu perfectio-
nis exercendę,cum ſint purgatores,perfectores,& illuminatores ſub-
ditorum, Religioſi uero ſunt in ſtatu perfectionis acquirendæ, quia
ſunt perficiendi tanquam ſubditi,& diſcipuli in ſchola uirtutum,Di-
co tamen ꝙ religio ſic eſt ſtatus perfectionis acquirẽdæ,ꝙ obligat pro
feſſores ſuos ad aliqua,ad quæ, qui nõ ſunt religioſi,in quantum hu-
iuſmodi,non obligantur,unde in ſtatu perfectionis dicitur quis eſſe,

non ex hoc, quia habet actum dilectionis perfectę, ſed quia ſe obligat perpetuo cum aliqua ſolennitate ad ea, quę ſunt perfectionis, utpote ad tria uota religionis. Contingit autem ꝙ aliqui ſe obligāt ad ea quæ non ſeruant, & aliqui implent ea, ad quæ non ſe obligauerunt, Primi licet ſint in ſtatu perfectionis, non tamen ſunt perfecti, Alij autē, ſunt perfecti, licet non ſint in ſtatu perfectionis. ❡ Et ſciendū, ꝙ licet quando aliqui ad aliqua uota uoto ſimplici uel priuato, ſunt obligati, finaliter cum eis poſsit diſpenſari, non tamen cum obligatis uoto ſolēni (quod intelligendum eſt ſine iuſta & rationabili cauſa) unde diſpenſatus a Papa in his quæ ſunt iuris diuini, ſine iuſta cauſa, ut in uoto ſolemni, & iuramento, non eſt quo ad deum (ſecundum Panormitam, de uoto & uoti redemptione. c. Non eſt uoti) tutus in conſcientia.

In uoto ſimplici diſpenſat̄ ſecus eſt in ſolemni.

❡ Cæterum omnis religio ordo uocatur, propter inſtitutos & ordinatos modos tendendi in finem ſuum, ad quos ſic obligantur omnes religionis ſtatum profitentes, ut non obſeruantes, maximis periculis ſuæ ſalutis ſubiaceant, unde Gregorius decimus extra de religioſis domibus libro. 6. c. unico, ſic eam ordinem uocat, dicens, Diſtrictius prohibemus, ne aliquis de cætero nouum ordinem, aut religionem inueniat, aut habitum religionis aſſumat. ❡ Beatus uero Hierony. 3. ca. ſuæ regulæ, ponit tria genera religioſorum in genere. ❡ Primi dicuntur Sarabitæ, hinc inde diſcurrentes, & in ſpiritu ſuæ libertatis uiuentes, qui dicuntur ſe Chriſtum ſequi, in eo, ꝙ circuibat ciuitates & caſtella, qui etiam proprie dicuntur Circuncelliones, quaſi per diuerſas cœllas ſemper uagantes, comunitates fratrum ſemper fugientes, Hic modus ſatis uituperatur à doctoribus, & in iure. x. q. 1. c. quidam monachi. ❡ Secundi dicuntur Anachoritæ. i. ſolitarij, qui etiam profitentur ſe Chriſtum imitari, in eo ꝙ ſolus agebat in deſertis, lucæ. 4. & in montem aſcendit ſolus orare, Matth. 14. Hi traxerunt originē ab Helia, uel Ioanne Baptiſta, Et ſecundum beatum Thomam ſecunda ſecundæ. q. 158. quamuis uita ſolitaria, ſi debite aſſummitur, premineat uitæ ſociali, ſicut quod iam perfectum eſt, exercetur, tamen ſi uita ſolitaria, abſque præcedenti exercitio in ſchola uirtutum, aſſumatur, periculoſiſsima eſt, niſi per diuinam gratiam ſuppleatur, quod in alijs per exercitium acquiritur, ſicut in beato Antonio & Benedicto, Vita enim ſocialis, neceſſaria eſt ad exercitium perfectionis acquirendæ, quia mutuo ſe inſtruunt uerbo & exemplo, ac correctione, & ad perfectum conducunt, ſolitaria competit iam perfectis, qui aliorum regimine non indigent, ſed ſolum ſpiritu dei aguntur. Vnde Hierony. ad Ruſticum monachum, Tractandum eſt utrum ſolus, an cum alijs in monaſterijs uiuere debeas, mihi placet, ut habeas ſanctum contubernium. i. ſocietatem, ne ipſe te doceas, et abſq; doctore, ingrediaris uiā,

Tria genera religioſorum.

quam nunquam ingreſſus es, hanc iſtam uiam non debent aſſumere, niſi iam perfecti, & in religione exercitati, & probati. ¶ Tertij dicuntur Cęnobitę.i.in congregatione uiuentes, à cęnon, quod eſt cōmune, Hi uidentur exorti ſub Heliſeo, qui cōſtituit cuneum prophetarum, ideſt religioſorum ſecundū Glo. quarti Reg.4. ſed fuerunt renouati a Chriſto per diſcipulos, habuit enim pariter habitantes, & in cōmuni uiuentes, cum quibus in montem aſcendens, docebat eos, Matth.5. Iſti Cęnobitę habent diuerſa inſtituta, quæ dicuntur ordines, propter ordinatum modum uiuendi, ſecundum regulas & conſtitutiones eorum, quas profitentur, & ad diuerſa deputantur uidelicet ad uitā actiuam, uel contemplatiuam, aut mixtam, ſecundum ꝙ inſtituti ſunt dicti ordines, & tenentur ſtatum religionis, quem profitentur, obſeruare, Quia aſſumens ſtatum aliquem, tenetur ſeruare ſpectantia ad ſuū ſtatum, Ita etiam profitens religionem, tenetur ſeruare ea quę ſpectāt ad ordinem & regulam ſuam, unde factus prælatus tenetur ſeruare ea quæ ſpectant ad ſtatum prælationis, & Chriſtianus, quæ ſpectant ad Chriſtianitatem, Ita religioſus ea quæ ſunt de ſubſtantia regulę ſuæ, alioquin ſe exponeret damnationi æternę, & inſtitutum illud diceretur, regula, & non uita, ſi igitur ſodalitium noſtrum debeat eſſe regula & uita (ut in frontiſpitio regulę noſtræ eam uocat beatus pater Frāciſcus) oportet ꝙ ſit correſpondentia uitę, ad regulam, & religionem.

¶ Sequitur, *Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum euangelium obſeruare*, Vbi nota, ꝙ ordo comuniter tenet ac ſentit, quòd ubicunque ponitur in regula hoc uocabulum, teneatur, obtinet uim pręcepti, & ꝓ tali debet ſeruari a fratribus, qui ſecundum declarationem ſummorū Pontificum, ad illa ſola euangelica conſilia obligantur, quę in ipſa regula, præceptorie, uel inhibitorie, aut ſub uerbis ęquippollētibus ſunt expreſſa, Nec ſecundum eóſdem ſunt obligati teſtamento beati patris noſtri Franciſci.

¶ Omnes tamen fratres, ut dignum ac iuſtum eſt, reuerentiā exhibeant, honorem, humilem obedientiā, et firmiſsimam fidelitatē ſanctiſsimo domino noſtro papæ, et ſacroſanctæ ſedi apoſtolicæ, prout in principio, medio & fine regulæ, obligantur, Vnde ſequitur *Frater Franciſcus promittit obedientiam, & reuerentiam domino papæ Honorio & eius ſucceſſoribus canonice intrantibus*, cæteriſque prælatis, & ſacerdotibus, ut fuit intentio dicti patris noſtri, qui præsbiteros monuit præ cunctis reuereri. ¶ Vnde, ſiquis frater ore blaſfemo, de perſona ſummi pontificis, uel de conſtitutionibus apoſtolicis, obloqui temerarie præſumſerit, & in hoc legitime deprehenſus fuerit, pœna carceris per bimeſtrę, uel alia grauiori, iuxta qualitatē delicti, plectatur, Hoc tamen intelligitur de pontifice, qui non facto, ſed canonice ad ta *Statutum.*

le munus eſt electus. ¶ In hoc etiam capitulo tanguntur tria eſſentialia regulæ noſtræ uota.ſ.obedientię,paupertatis & caſtitatis,cum dicitur,uiuendo in obedientia &c. Per quæ renunciando bonis corporis, fortunæ, & propriæ uoluntatis,reportamus in ſpirituali militia uictoriam mundi,carnis & diaboli,& licet illa tria uota ſint communia omnibus regularibus et approbatis religionibus,Obedientia tamen regulæ noſtræ,ſicut & paupertas ac caſtitas,præualent dictis uirtutibus, in alienis ordinibus promiſsis,Nam ut habetur extra de officio ordinarij ca.quanto,Monachorum obedientia duobus cōſtringitur, primo per obedientiam uouent loci ſtabilitatem,ſecundo quia ad nihil obedire tenentur,quod regulam ſuam tranſcendere demonſtratur, Sed altior eſt obedientia noſtra,quæ nullum habet in hoc mundo locum,aut ius proprium,quo noſtra obedientia reſtringatur, ſimiliter & altior eſt noſtra regula,perquam tenemur nihil reſpuere,niſi ſit regulæ uel ſaluti contrarium, Illi ergo ſoli abnegationis perfecte gradus attingūt,qui in omnibus,etiam indifferentibus,ſubſunt beneplacitis alienis,qui nullum habent patrocinium ſtabilitatis loci,uelregionis,ad quam eorum obedientia contrahatur,qui nihil ſibi per obedientiam impoſitū poſſunt repellere,quaſi tranſcendens ſuam regulam, niſi uergat in ſuæ animæ detrimentum.

¶ Paupertas etiam religionis noſtræ eſt maxima,Nam clerici ſeculares poſſunt habere propria peculiaria,ſtatus uero monachorum & aliorum religioſorum,in communi,uerum quia in bonis communib⁹ eſt periculum,ſicut in proprijs,ideo ille ſtatus eſt ſincerior,& a periculis diuitiarum remotior,qui nullam habet affluentiam propriam,uel communem, mobilem, uel immobilem, ut non ſit ei ex diuitijs materia ſuperbiendi,occaſio laſciuiendi,aut auaritiæ incentiuum, ut eſt ordo noſter,uel eiuſdem ordinis fratres,qui ut Chriſti ſerui,et ſeruiles prò Chriſto effecti,qui pro nobis formam ſerui accepit, in domibus uiuunt alienis,illum imitantes,qui nullum habuit titulum domicilij, ubi caput ſuum reclinaret,nam & Chriſtus alieno ueſcebatur alimento,ut dicit Hieronymus ad Nepotianum Vnde Grego.9.dicit, Dicimus,ꝙ nec in communi,nec in ſpeciali debent proprietatem habere, ſed utenſilium et librorum & ipſorum mobilium(quæ licet ordini habere)uſum habeant.

¶ Nō minus dictus ordo eſt in caſtitate ſublimior,cuius obſeruātia, & ſi in omnibus religioſis,& clericis infra ſacros exiſtentibus,eſt poſita,tamen altior diſciplina,iſti ordini eſt impoſita,ꝙ alicui eorum, cū hic non modo factum inhoneſtum præceptorie interdicatur fratribus ſed etiam omne ſuſpectum conſortium.

¶ *De uenientibus ad recipiendum uitam iſtam, de informatione nouitiorum, profeſsis & eorum uoto ſolenni, de clericis ordinandis, de Laicis, Apoſtatis & eorum ſtatutis pœnalibus & de uilitate et forma indumentorum.* Cap. II.

IN primis ſtatuimus ꝙ qui uenientem ad ordinem debet in fratrẽ recipere, diligenter & ſolicite attendat (ut docet regula) ꝙ recipiẽdus ſit fidelis, & catholicus, de nullo errore ſuſpectus, matrimonio non ligatus, corpore ſanus, animo promptus legitime natus, debitis expeditus; cõditione, liber, ętatis ad minus ſextidecimi anni cõpleti, nulla uulgari infamia maculatus, competenter literatus, ſi pro clerico recipitur, uel ſi pro laico, ad labores utiles & honeſtos fratribus aptus, aut talis conditionis exiſtens, ꝙ eius receptio clero & populo, non modicam afferat ędificationem, Si quis autem aliter receptus fuerit, non admittatur ad profeſsionem ſine generalium uel prouintialium prælatorũ licentia ſpetiali, Auctoritas etiam, eoſdem ad ordinem uenientes, recipiendi, penes dumtaxat dictos prælatos ordinaria remaneat, nec paſſim eam alicui delegent, ſed tantum alicui probatiſsimo, & de religione noſtra optime merito patre, & pro certo, & determinato numero, & dictos uenientes ad ordinẽ pręfati recipientes fidelibus conſilijs fulciant, ut non niſi idoneos & ſupradictis conditionibus ornatos, recipiant, aliter receptio ſit nulla, Generalis tamen miniſter iuxta declarationem Nicolai tertij poſsit, recipiendi ad ordinem auctoritatem, prouintialibus miniſtris arctare, & reſtringere. ¶ Siquis autem talium ad pręfatos prælatos uenictium, aut infectus lepra, morbo gallico, uel caduco, aut alia contagioſa infirmitate receptus fuerit, & interrogatus in ſua receptione, idipſum celauerit, eius receptio & profeſsio irrita ſit, & innanis.

Conditiones recipiẽdorum ad ordinem.

Infectus lepra quomodo reijciendus.

¶ Idem fiat de apoſtatis noſtris, qui ad nos reuertuntur, ꝙ uidelicet omnino expellantur, ſi inueniantur aliqua ſupradictarum infirmitatum infecti. ¶ Et nullus pręlatus ſub pęna priuationis ſui officij, audeat aliquem contra præſentem conſtitutionem recipere.

¶ Item nullus conuentualis nobiſcum incorporetur, niſi per anuũ probatus fuerit (demptis doctoribus, & notabilibus perſonis) Nec aliquis de ipſis, aut alterius ordinis ad nos ueniens recipiatur (ut iura decernunt) niſi prius petita licentia, licet non obtenta. ¶ Aduerte tamẽ ꝙ nonnullæ religiones habent priuilegia apoſtolica, quibus ſuis interdicitur fratribus, ne a nobis in fratres recipiantur noſtros, niſi ad hoc habuerint licentiam in ſcriptis ſuorum pręlatorum, ideo quando ueniunt ad nos alterius ordinis fratres, prius conſulantur prælati eorum, & ſi inueniant eos tali auctoritate apoſtolica munitos, non recipiant, niſi oſtenderint licentiam in ſcriptis dictorum ſuorum prælatorum,

Conuentualis prius probetur q̃ acceptet.

Expediret etiam habere ab eiſdem ſuis prælatis teſtimonium ſuæ bonæ conuerſationis, antequam in noſtros reciperentur, ꝙ ſi ſecus factũ fuerit huiuſmodi receptio irrita ſit & inanis.

¶ Bonifacius papa octauus concedit facultatem noſtris fratribus, abſoluendi ad nos uenientes à multis cenſuris, ſub infraſcriptis uerbis,

¶ Volentibus ueſtro aggregari conſortio, qui ſuſpenſionis, aut interdicti, uel excomunicationis ſententijs à iure uel à iudice generaliter ſunt ligati, abſolutionis beneficium (obſeruata forma canonica) impartiri, ipſosque in fratres recipere, ac eos ſi poſt aſſumptum habitũ, uel profeſsionem emiſſam, recoluerint ſe talibus in ſeculo fuiſſe ſententijs innodatos, ſecundum formã ipſam, uos generalis & prouintiales miniſtri, & uices ueſtras gerentes ualeatis abſoluere, & cum eis in irregularitatibus diſpenſare, ſi talibus forſan fuerint innodati ſententijs, uel in locis interdicto ſuppoſitis, diuina præſumpſiſſent officia celebrare, uel ordines recipere (bigamiæ, homicidij uoluntarij, & mutilationis membris caſibus, duntaxat (ſecũdum Eugenium quartum exceptis) ita tamen, ꝙ ſi aliqui ex eiſdem, huiuſmodi ſententijs propter debitũ ſunt aſtricti, eiſdem ſatisfaciant, prout tenentur. ¶ Volumus nihilominus, ꝙ uolentes, huiuſmodi ueſtro aggregari cõſortio, niſi mox poſtquam fuerint abſoluti ordinem ueſtrum intrauerint, eo ipſo in priſtinas ſententias, à quibus eos abſolui contigerit, relabantur.

Statutum de nouitiorum informatione

¶ Circa nouitiorum noſtrorum informationem, ſtatuimus, & mãdamus inuiolabiliter obſeruandum, ꝙ quilibet prouintialis miniſter, ſub pœnis per generalem miniſtrum, de conſilio aliquorum patrum taxandis, annuatim in tabula prouintialis capituli, de conſilio diffinitorum, certos conuentus in ſua prouintia deputet, in quibus omnes nouitij eiuſdem prouintiæ debeant commorari, & in quolibet iſtorũ conuentuum, magiſtrum nouitiorum, aſsignet, uirum in eadem religione probatum, maturum, prouidum, deuotũ et diſcretum, qui huiuſmodi nouitiorum continuam curam gerat, uiam dei, ipſos doceat, & ſæpe eos pure confiteri faciat, & ad ſeruandam cordis & corporis puritatem informet, mores & obſeruantias eiuſdẽ religionis, eis, uerbo & exemplo demõſtret, huiuſmodi autem nouitij ſuæ probationis tempore, ſtudio ſcholaſtico non intendant, ſed diuinum adiſcentes officium, ac omnia ſuo ſtatui conuenientia, ſtudio orationis & deuotionis uigilanter inſiſtant, nec ordines ſacros ſuſcipiant, nec confeſsiones audiant, ſi fuerint ſacerdotes, nec portam conuentus exeant, niſi cauſa translationis, uel generalis proceſsionis, uel alia iuſta ſeu rationabili cauſa, per guardianum & magiſtrum iudicanda, nec loquantur cum aliqua perſona ſeculari, aut religioſo alterius ordinis, & congregationis, niſi ſuo præſente magiſtro, uel alio per ipſum, aut à guar-

diano deputando, dum uero nouitij extiterint, nullo modo aliorum fratrum, præterquam ſuorum magiſtrorum, & prælatorum cœllas ingrediantur, neque alij fratres, ẽ, conuerſo, cœllas nouitiorum, et iuuenum intrare præſumant.

Statutũm pro nouitijs dimittendis ſuæ libertati quo ad redeundum ad ſeculũ.

℄ Caueant autem guardiani, et ipſorum nouitiorum magiſtri, ac fratres alij, ne quem conſtitutum infra annum probationis, aliquatenus impedire præſumant ſub pœna priuationis ſuorum officiorum, quo minus, uel ad aliam religionem, quam maluerit, tranſeat, uel omnino ad ſeculum reuertatur, ſicut de ſua proceſſerit uoluntate, Nec cogantur ſibi ipſis nouitij de ueſtimentis in ſuo ingreſſu prouidere, Magiſtri uero non mittantur (dum actu habẽt nouitiorum curam) extra conuentum uel locum, aut alias, ſic occupentur, quominus utiliter & ſalubriter, curæ intendere ualeant prælibatæ. ℄ Si autem fratres ad huiuſmodi magiſterium deputati, ipſum pertinaciter recipere recuſauerint puniantur pœna, qua fratres inobedientes debent, ſecundum ipſius ordinis ſtatuta, puniri.

Statutũm pro Magiſtris nouitiorum.

℄ Nec uolumus ꝙ miniſtri, aut guardiani ſub pœna priuationis ſuorum officiorum, aliquid diſponant, de rebus eis, aut legatis aut donatis ab ipſis nouitijs, uel ante receptionem, uel poſt, ſed in emittendo profeſsionem, aut ab ordine ante emiſſam, recedendo (ſi perſeuerauerint in eadem uoluntate libera) ꝙ aliquid ſuorum bonorum ſit fratrũ, aut conuentuum, tunc poſsint, per ordinarios procuratores, dicta donata uel legata in fratrum & locorum utilitatem conuertere, & non primo, eſto ꝙ (ut præfertur) ante profeſsionem donauerint uel legauerint, & hoc ad euitanda multa ſcãdala, quæ alias orta ſunt, propter dictas donationes, etiam ante receptionem habitus nouitiorum factas, cum ſæpe contingat, ꝙ nouitij, uel expellantur, uel ſponte recedant ab ordine & repetant elargita, Hoc etiam ſtatutum multum arridet declarationi Clementis quinti qui in Clementina exiui de paradyſo. §. nos autem. dicit. Nos autem conſiderantes attente, intendiſſe ſanctum Franciſcum ſuæ regulæ profeſſores, quos fundauerat in maxima paupertate, ab affectu temporalium rerum ipſorum ingredientium, per dicta uerba (ſcilicet) (ne fratres uel miniſtri ſoliciti ſint de rebus ſuis temporalibus, ut libere faciant de rebus ſuis quicquid domin⁹ inſpirauerit eis) ſpecialiter & totaliter elongare, ut quantum eſt, ex parte fratrum, ipſorum receptio ad ordinem, ſancta & puriſsima appareret, & ne aliquo modo oculum uiderentur habere ad bona eorũ temporalia, ſed ad ipſos tantum, diuino ſeruitio mancipandos, dicim⁹ omnino debere, tam miniſtros, quàm fratres cæteros, à dictis inductionibus ad ſibi dandum, & ſuaſionibus, nec non & a dandis circa diſtributionem conſilijs abſtinere, cum per hoc ad timentes deum ſtatus

Donata etiam per nouitios conſeruentur uſque ad profeſsionẽ pro eis.

alterius, mitti debeant, non ad fratres, ut uere cunctis pateat eos eſſe tã ſalubris inſtituti paterni, ſtudioſi, zelatores ſeduli, & perfecti, Non uidetur tamẽ quin liceat eis, recipere, conſideratis (ſcilicet) eorum neceſſitatibus, & moderationibus, Nicolai tertij declarationis, ſi quid de bonis ſuis intrans, ſicut & cæteris pauperibus per modum elemoſynæ libere uelit dare. ¶ Propter tamen (ut dictum eſt) exorta in pluribus locis ſcandala, decernimus, ut non alienentur libere elargita, niſi peracta profeſsione, & uſque ad tempus illud, uolumus ꝙ ſi religionem egredi uellent, ꝙ poſsint ea repetere, & fratres miniſtri, uel guardiani, integre ea conſignare illis teneantur.

Modificatio elemoſynæ per nouitios delatæ.

¶ Completo uero anno probationis, ſi nouitij à fratribus, cum quibus fuerint conuerſati, laudabile habeant teſtimonium de generalis, uel prouintialis ſui miniſtri, licentia, recipi poſsint ad profeſsionẽ, quã quilibet nouitius, in manibus prælati faciat in hunc modum.

Forma profeſsionis.

¶ Ego frater. N. uoueo, & promitto deo, & beatæ Mariæ uirgini, & & beato Franciſco, & omnibus ſanctis, & tibi patri, toto tempore uitę meæ, ſeruare regulam fratrum minorum, per dominum Honorium papam confirmatam, uiuendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate, Et qui eum recipit, promittat ei uitam eternam, dicens, Si hæc obſeruaueris ego promitto tibi uitam ęternam, in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti, Amẽ, Fratrum tamen profeſsiones & ętas profitentium iuridice & manu profitentis conſcribantur, & in archa conuentus concludantur.

¶ Si quæratur quale ſit hoc uotum emiſſum, an ſimplex, an ſolenne, & quare dicatur tale. ¶ Reſpondeo, ꝙ duplex eſt uotũ, ſcilicet, ſimplex, & ſolenne, & quodlibet iſtorum põt eſſe, publicum, uel priuatum, Dicitur autem ſolenne, non quia publicum, ſed quia in ſe habet annexum aliquid, unde ueniat, uel uenire poſsit in publicum, Solemnizatur autem uotum per ſuſceptionẽ ordinis ſacri, ut patet, diſt. 28. c. Diaconi, per quod, ordinem ſuſcipiens conſtituitur miniſter eccleſiæ, deo publice ſeruiendo, & ponitur quis aliter ꝙ̃ prius ſub alterius hominis poteſtate, & ſub ſui epiſcopi iuriſdictione, unde tale uotum eſſet ſolenne, etiam ſi prædictum ordinem ab epiſcopo ſuſciperet in ſecreto. Profeſsio etiam in religione approbata facta in manu eius, qui poteſt eam recipere, in ſe habet aliquid annexum, quo in publicum debet uenire; & ſic talis profeſsio ſolennizat uotum, quia talem oportet, uitam ſecularem relinquere, & in clauſtro cum alijs ſui ordinis cõuerſari, per Ricardum, 38. tertij & extra de Regularibus, & tranſeuntibus ad religionem. c. ſtatuimus. ¶ Ad hunc modum, reducũtur alij duo modi, quibus præſumitur profeſsio interpretata. ¶ Primus, per ſuſceptionem habitus religionis, qui ſolet dari profeſsis, præcipuæ, quando

Multiplex uotum.

quando eſt diſtinctus habitus profeſſorum, ab habitu nouitiorum, ut habetur in eodem. c. ſtatuimus. ℭ Secundo quando quis ultra annum perſeuerat in religione, in qua ſolet profeſsio fieri, completo anno probationis, & non proteſtatur de non profitendo, Omnes quatuor modi ſupradicti pro ſolemni uoto habentur. Omne uero aliud uotũ, quod non eſt ſolennizatum aliquo prædictorum modorum, ſiue ſit priuatum, ſiue publicum, dicitur uotum ſimplex, ex quibus omnibus patet, quód ſupradictum uotum, quod emittimus in noſtra præfata profeſsione, eſt ſolenne. *Votũ ſimplex qd eſt.*

ℭ Receptio autem nouitiį ad profeſsionem fiat in capitulo locali, uel alibi coram fratribus congregatis, ut poſsint ſemper reddere teſtimonium, de ſua prædicta profeſsione, Huiuſmodi autem nouitij ſint ante profeſsionem expropriati omnino, & nihil pro ſe in teſtamento, uel alias faciant reſeruari; Si autem alicuius nouitij fuerit dubia profeſſio apud fratres, ut pote, quando tertia pars fratrum conuentus, cõuerſationem nouitij habet ſuſpectam, eius ad profeſsionem receptio, prouintiali miniſtro, pœnitus reſeruetur. *Vbi debent nouitij emittere profeſsionẽ* *Expropriari omnino debent profitentes.*

ℭ Nullus nouitius pro clerico ad profeſsionem recipiatur, niſi totum diuinum officium ſciat per ſe ipſum dicere, ſi quis guardianus aliquem cõtra dictum ſtatutum recipere ad profeſsionem præſumpſerit, puniatur grauiter per miniſtrum. *Statutum pro clericis nouitijs.*

ℭ Nullus frater pro laico profeſſus, ad clericatum aſcendat, ſine generalis capituli expreſſa licẽtia, Et ſi quis intra, uel extra ordinẽ, quouis modo fuerit ad clericatum, ſeu ſacerdotium promotus, omni honore clericali, & ſacerdotali priuetur, nec permittatur canonicum, ſed laicale (iuxta ſtatuta apoſtolica) perſoluere officiũ, ſed ad merum laicalem ſtatum reducatur. *Statutum pro laicis.*

ℭ Nullus profeſſus clericus promoueatur ad ſacros ordines niſi per miniſtros, & niſi prius per biennium ſteterit in religione. ℭ Ad ſacerdotium uero, nullus promoueatur antequam .25. annũ ętatis ſuæ attigerit, et ſextum ad minus annum compleuerit in religione. *Statutum de clericis pro ordinibus ſacris.*

¶ Sequitur. *Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire &c.*

¶ Volentes apoſtatis uiam præcludere, in his ſcriptis excommunicamus omnes fratres ab ordine apoſtatãtes, & ex decreto pręſentis ſtatuti, anathematis uinculo (auctoritate apoſtolica ſuper hoc nobis conceſſa) innodamus. ¶ Intelligimus autem apoſtatantem omnem, qui ſine licentia, uel contra obedientiam ſuperiorum ſuorum per terras loca, ſeu patrias, cum habitu & ſocio, uel ſine utroque ierit, uel uagabundus fuerit, ac generaliter, abſque eiuſdem ordinis licentia, quomodolibet à cõuẽtibus diſcedens, qui etiã ultra hoc, carceri, per tẽpus taxandũ, iuxta mẽſurã delictiį & apoſtaſiæ p miniſtrũ, mancipetur. *Excommunicantũr omnes apoſtatæ.* *Apoſtata quis ſit.*

Apoſtatæ non recipiãtur in alienis prouintijs.

¶ Item ſiquis inſtigãte inimico, apoſtata ab ordine receſſerit, nullus miniſter in ſua prouintia, aut guardianus in loco ſuo recipere, & apud ſe retinere poſsit, quinimo eos ab apoſtaſia abſoluant, & per triduum in carcerem conijciant, & poſtea cum literis teſtimonialibus ad prouintias proprias aut loca, remittere debeant, Siquis autem prælatus contrarium fecerit, in ſequẽti prouintiali capitulo, officio ſuo, omnino priuari debeat, & cui hæc pœna, non competit, ut ſi iam ſuo functus fuerit officio, alia condigna ad arbitrium generalium plectatur, pœna. ¶ Et ſub eadem pœna prælatis localibus & prouintialibus præcipitur, ne præfatos apoſtatas alterius prouintiæ, aut loci, eũdi ad præſentiam generalium, ſeu ad Romanam curiam, aut ad quencunque alium locum, præterquam ad propriam prouintiam, ſeu locum impendere præſumant.

Non mittantur apoſtatæ ad Curiam Romanam.

Apoſtatæ puniuntur communiter pro apoſtaſia tantum.

¶ Et notandum, ꝙ ſi præfati apoſtatę ad generales prælatos, uel Curiæ Romanæ officiales recurrere contigerit, & ab eis puniri, pœna illa pro apoſtaſia duntaxat, & non pro alijs defectibus per eos commiſſis, inflicta intelligatur, pro quibus alijs defectibus, ad proprios prælatos, qui cauſam eorum plene norunt, puniendi remittantur, niſi forte per generales miniſtrum, & commiſſarium, particulares defectus, pro quibus ab eis ex cauſa rationabili, puniti fuerint, particulariter eximantur. ¶ Et decernimus ad præcludẽdam uiã dictis apoſtatis, ꝙ ultra pœnã carceris, maneãt ꝑ trienniũ uoce actiua & paſſiua priuati.

Apoſtatæ per triennium ſint priuati uoce actiua et paſsiua.

Nullus frater egrediatur ſine licentia ſiue conſcientia miniſtri.

¶ Item, ut omnis apoſtaſia e medio tollatur, præcipitur, ꝙ nullus frater deinceps cuiuſcunque gradus ſeu conditionis exiſtat, prætextu cuiuſcunque obedientiæ, ſeu licentiæ a ſuperioribus prælatis obtentę, limites ſuæ prouintiæ, aut cõuẽtus egredi audeat, quin prius ſuo prouintiali prælato, humiliter ſe repreſentet, eiq; ſuam obedientiam uel licentiam oſtendat, & deinde, habita ab eo benedictione recedat, Si autem dictum prælatum in remotis agere contigerit, ita ꝙ eius præſentia de facili haberi nequeat, & negotium pro cuius expeditione, iter facturus eſt, dilationem ad arbitrium ſui localis prælati, non patiatur, tũc per literas ſuas, eidem prouintiali prælato receſſum ſuum inſinuare teneatur, & ultra hoc ſuo locali prælato, obedientiam aut licentiã oſtendere debeat, ꝙ ſi ſecus fecerit, talis obedientia ſeu licentia ei minime ſuffragetur, quin potius habeatur pro apoſtata, & apoſtaſiæ pœnam plectatur, & ut omnis fraus de medio auferatur, præſentatio huiuſmodi, ac literarum oſtenſio coram legitimis teſtibus fiat, poſtquam autem redierit, ab executione ſuarum præfatarum obedientiarum, ſiue à Generalibus, ſiue à prouintialibus impetratarum, ſuis præfatis prouintialibus reditum ad ſuam prouinciam, & locum, quàm primum per literas ſaltem, ſignificare teneantur.

¶ Nullus etiam localis prælatus extra ſuam quæſtam,& territoriũ ualeat ſuos mittere fratres,niſi legitima & neceſſaria cauſa ſubſit,& de conſilio patrum diſcretorum illius conuentus,ſi autẽ dicti locales prælati,& diſcreti,nimis propenſi & faciles in hoc inuenti fuerint, auctoritate mittendi omnino priuari debeant.

Quod guardiani ſine cauſa non mittãt ſuos fratres extra queſtã.

¶ Item,ordinatur,ꝙ fratres,qui à ſuperioribus ſuis,peragrandi uel alio ſe transferendi licentiam obtinuerint,(non intelligimus de cõmiſſionibus aut obedientijs prælatorum,quas pro bono ordinis, proprio iuditio,& ex libera uoluntate ſua,mittunt ad fratres,quia eas tempore commodo,uel eis præfixo,etiam elapſo ſpatio duorum menſium, exequi poterunt)eas infra duorum menſium ſpatium executioni debitæ demandare teneantur,aliter eodem elapſo termino,ſint irritæ & nullius ualoris,ſunt enim nonnulli,qui ſimiles licentias per totum annum poenes ſe tenent,& ſi prælatus localis,aut prouintialis, ob demerita dicti fratris,uoluerit in eũ animaduertere,aut ei iniungere aliquã obedientiam ſibi ingratam,ſtatim dictam licentiam exequitur.

Licentiæ intra duos menſes exequantur.

¶ Quare conſulimus præſenti ſtatuto prælatis omnibus, ut non paſsim ſimiles licentias concedant,ſed tantum legitima, & neceſſaria ſubſiſtente cauſa,cum ex inutilibus fratrum diſcurſibus mille incommoda,& fratri diſcurrenti,& ordini, proueniant.

¶ Statuitur etiam,(ut prælati poſsint habere notitiam apoſtatarũ & fratrum per obedientiam diſcurrentium)ꝙ hoſpites, at trãſeuntes fratres,cum declinant ad loca noſtra,ſaltem poſt primam refectionẽ, teneantur obedientias ſuas,aut teſtimoniales literas,oſtendere guardianis,uel eorum uicarijs aut præſidentibus in eorum obedientia,ꝙ ſi nõ fecerint,teneantur ipſi prælati huiuſmodi ſuas obedientias aut teſtimoniales literas ab eiſdem exigere, contra facientes uero in ſequenti refectione teneantur facere diſciplinam.

Guardiani uideant obedientias hoſpitũ.

¶ Declaratur etiam ex auctoritate apoſtolica,quòd prælati noſtri generales uel prouintiales,de conſenſu aliquorum patrum, poſsint licentiare fratres petentes ad conuentuales noſtros, licentiati autem ad noſtram obſeruantiam amplius non admittantur,niſi cum pœna portandi probationis capucium per quatuor mẽſes,Fratres autem noſtri, qui ad capuciatos ſine prælatorum ordinis licentia in ſcriptis habita, poſt hac tranſibunt,aut poſt generalia comitia ſalmanticæ celebrata tranſierunt, non recipiantur ſine generalis miniſtri licentia,& pœnitentia per eundem iniungenda.

Reuertentes a clauſtralibus & capuciatis quomodo recipi debeant.

¶ Nullus frater incorporetur ſub pœna carceris in aliena prouintia,ſine utriuſque miniſtri,uidelicet prouintiæ propriæ,ex qua receſſit,& illius ad quam accedit,aut generalium prælatorum licentia, & qui ex leuitate uoluerit,poſtquam fuerit incorporatus, ad priorẽ ſuã

Nullus incorporetur in prouintia aliqua ſine facultate prælatorum.

reuerti, non recipiatur, niſi per bimeſtre portet probationis caputiū, ſecus eſſet quando generalis miniſter, aut commiſſarius, pro aliquo ordinis commodo, aut præfatæ prouintiæ, ad eam, ipſos per obedientiā deſtinarent, cauſa, in eadem manendi, & ſeruiendi, maxime ſi eiuſdē prouintiæ patres ad id faciendum induxerint præfatos generales prælatos. ¶ Sequitur in regula, (*Et illi qui iam promiſerunt obedientiam habeāt unam tunicam cum caputio,*) &c. Super quo paſſu diuerſi pontifices, declarant, ſecundum ſententiam quattuor magiſtrorum, quòd miniſtri & prelati poſſunt plures concedere, cum uiderint neceſſarium, ſecundū loca & tempora, & frigidas regiones, poterunt etiam fratres mantellos de panno uili, & humili habere non rugatos circa collum, uel criſpos, neque uſque ad terram, ſaltem per palmum integrum protēſos, Et in forma ſeruetur modus antiquus oī curioſitate penitus abdicata.

Prelati poſſunt concedere plures tunicas.

¶ Fratres nunquam dormiant ſine habitu, femoralibus & corda, contra facientes ſequenti prandio coram fratribus in terra comedere teneantur eadem pœna plectatur frater ille profeſſus qui diſſutū portauerit caputium. ¶ Et ſi quiſpiā camiſiam lineam, uel de bombice, aut cotono portauerit, in proxima futura refectione, coram communitate in terra habens coram ſe camiſiam pro mantili comedat, ſi uero relapſus fuerit in aliquo premiſſorum, uoce actiua, & paſsiua, ipſo facto per annum integrum ſit priuatus,

Fratres non dormiāt ſine habitu, cum camiſia, et non habeāt diſſutum caputium.

¶ Eadē pena plectatur frater ille, q ſine neceſsitate expreſſa & licentia, portat pecias albas, crepidas, calciamenta, & calligas uſque ad genua, & licentia concedatur, uel denegetur a prouintiali miniſtro, uel guardiano cum conſilio diſcretorum, habeantur tamen calciamenta ſine crepidę in ſacriſtia, pro celebrandis miſsis, uel ſacris faciendis, Cingulum habeatur de corda communi rudi, Et omnis curioſitas ab ea penitus reſcindatur. ¶ Frater qui portauerit ora habitus, manicharū, caputij, aut fimbriarum, cūm filo albo (ut dicunt) repuncto artificioſe confecta, uelut ſenſualis uel minus ſui inſtituti obſeruator, per prouintiales miniſtros, uel guardianos acriter puniatur. ¶ Qua etiam pœna puniantur abbatiſſę, quæ permiſſerint, quòd ſorores ſuæ talia reponcta faciant.

Cingula de corda rudi, non habeant reponcta.

¶ Cæterū cum regula dicat, φ fratres omnes ueſtimentis uilibus induantur. ¶ Ordinamus, & ſtatuimus, quòd ueſtimentorum uilitas attendatur in pretio pariter & colore, in quibus ſemper reluceat aſperitas, uilitas, & paupertas, & ut ignorantia nemini ſit occaſio delinquēdi. ¶ Ordinamus, φ omnes fratres ueſtimentis talibus induantur, φ nō ſint adeo pretioſa, ut uidentes eos de curioſitate notare debeant, nec ita uilia, & groſſa, φ ipſa uidentes in horrorem inducant, & prouocēt ad riſum, & ſuper hoc pontifices in ſuis declarationibus, aggrauant

Statutum de uilitate longitudine & latitudine ueſtimentorum.

conſcientias prælatorum, quorum iuditio nolunt quòd ſletur in præfatis. ſed quia nondum (ut audiuimus) ceſſat temeritas, ſeu præſumptió aliquorum fratrum. habitus, & ueſtes ſingulares, & deformes portantium, uolentes eoſdem, per pœnæ additionem à temeritate & preſumptione huiuſmodi ad cõmunis ordinis obſeruantiam reuocare, Autoritate Benedicti 12. ſtatuimus, quòd ſi qui eiuſdẽ ordinis profeſſores, contra arbitrium declarationem, ſeu iuditium miniſtrorum, uel guardianorum, in ordine ipſo præſidentium, habitus, & ipſorum habituum caputia, ſeu ueſtes deformes, & ueſtibus aliorum fratrum communitatem ordinis tenentium diſsimiles, & deformes portare, aut quòd fratres ordinis, talibus uti deformitatibus, teneantur, pertinaciter aſſerere præſumpſerint, niſi in .xv. dierum ſpacio poſtquam prçſens noſtra ordinatio ad eos peruenerit, â talibus inſolentijs, & in obedientijs deſtiterint, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrant, â qua per Generalem, ſeu prouintiales in ſuis prouintijs (digna duntaxat ſatisfatione premiſſa) poſsint ab ſolui.

Fratres non portetur habitus deformes.

¶ Ad maiorem autem conformitatem inter nos ſeruandam, ordinamus, ut latitudo caputij noſtri habitus, non tranſeat a lateribus conum iuncture humerorum, & quòd longitudo illius caputij a parte poſteriori, cingulum non excedat, longitudo uero habitus talis ſit, quòd fratris illum deferentis, nullo modo excedat menſuram, latitudo ultra menſuram .xviii. palmorum non protendatur, nec minus quàm xvi. palmos habeat, longitudo autem manicharum cooperiat extremam iuncturam manuum, nec ultra protendatur, & earum latitudo ſit diſcreta, pannus uero habituum ſit coloris cinerei.

Latitudo habitus & caputij.

¶ Tonſuram etiam deſuper aures, tam clerici, quam laici, ſibi fieri procurent, & de quindena in quindenam ſemper radantur.

Semper radantur de quindena in quindenam.

¶ *De diuino officio modoque illud perſoluendi & quomodo omnes ad illud accedere debeant, de mentali oratione, ſilentio, & quòd omnes teneantur communitatem in quibuſcunque ſeruare, & ſine neceſsitate & licentia non equitent, & de modo reformandi, aut inſtituendi calendarium.* Cap. III.

STatuimus, & ordinamus, quòd ante miſſarum, & horarum principia fratres omnes, quos cauſa rationabilis non excuſat, ad chorum conueniant, præparaturi domino corda ſua, ibique ſine diſcurſu, murmure, riſu, & abſq; uanis & uagis aſpectibus, ſub ſilentio, in pace, & cũ debita grauitate permaneant, cantent & orent, ſimul & uſque in finem unanimiter perſeuerẽt. Hortamurque in domino, ut diuinas laudes, integre, attente, honeſte, & religioſe perſoluant, gr

ſtus leues,& cantus diſſolutos, ſeu fractos,omnino declinent, tractim pſallant, debito more incepta quæ ſimul cantanda fuerint,ſimul continuent, ſimulq́ue pauſent, & qui in his defectuoſi fuerint, grauiter puniantur per guardianos,& ſi guardiani in hoc delinquẽtes fuerint, per miniſtrum ſuis priuentur officijs. ¶ Quicunque frater non legitime impeditus,aut per obedientiam,aut per infirmitatem, niſi fuerit

Pæna non conuenientium ad chorum.

generalis lector,aut actualiter in prædicatione occupatus,nõ interfuerit omnibus horis,teneatur dicere,& recognoſcere culpam ſuã. ¶ Et pro prima uice,ſi non interfuerit matutino,& alijs horis dicat quinq; pater noſter,& totidem aue Maria,& pro ſecnnda dimittat pictantiã, & qui fuerit defectuoſus in hoc, & ſolitus,pro qualibet uice faciat diſciplinam. ¶ Et ſi guardiani in exigendis dictis pœnis fuerint negligẽtes,eiſdem pœnis ſubiaceãt. ¶ Nec uolumus ꝙ aliquis à choro tempore quo diuinum perſoluitur officium recedat ſine expreſſa præſidentis chori licentia,ſub pœna per guardianum taxanda ſileatur autem ſemper in choro,in dormitorio,in eccleſia a principio chori,& ſupra, in refectorio, tam in prima quàm in ſecunda menſa, & hoc non ſolum à reſidentibus,ſed etiam a forenſibus obſeruetur.

¶ Ne etiam feruor deuotionis per inquietudinem multiloquij extinguatur ſtatuimus,ꝙ ſilentium a ſigno ſalutationis angelicæ in ſero uſque ad pulſationem primæ horæ diei ſequentis,ab omnibus obſeruetur,exceptis hoſpitibus de nouo uenientibus,& eis miniſtrantibus de licentia guardiani.

¶ Similiter hora dormitionis,a feſto Reſurrectionis domini, uſq; ad feſtum exaltationis ſanctæ crucis,qualibet die poſt ſecundam menſam pulſetur campanella refectorij,& ex tunc ſileatur uſque ad nonã. ¶ In diebus ieiuniorum ſimili modo a pulſata campanella,poſt ſecundam menſam ſilentium obſeruetur,donec per ſacriſtam fiat ſignũ ad ſurgẽdum à ſomno, liceat tamen, fratribus,quod neceſſe eſt loqui bre

Statutum de ſilentio.

uiter,& ſubmiſſe. ¶ Siquis autem ſilentium fregerit,debeat dicere culpam ſuam coram fratribus in communitate,prout ſe in hoc deliquiſſe meminerit exprimendo,cui a guardiano,pœna ſecundum exigen-

Fratres loquantur religioſe.

tiam culpæ imponatur. ¶ Mandamus quoque ut fratres aſſueſcant, ubique religioſe,& ſine clamore loqui,maxime in dormitorio, ſacriſtia,refectorio,& choro. ¶ Nec poſsit aliquis frater ſine licentia ſupe-

Quomodo fratres ſe debeãt hr̃e in cella & quòd non deferãt biretum.

riorum ſtare ſiue eſſe cum alio fratre uel ſeculari iuuene in aliqua cocla uel camera,clauſo oſtio, Oſtium uero clauſum dicimus, quãdo ab extra libere ingredi non poteſt,contrafacientes in pane & aqua coram fratribus ieiunare teneãtur. ¶ Nec bireta in capite in loco communi & patenti deferant, cum hoc maxime perhorreret beatus pater noſter Franciſcus.

¶ Quo ad calendarium,uiſum fuit nobis ſalmanticæ conſiſtentibus ut calendarium formaretur,& denuo omnes Italiæ & Ciſalpinæ prouintiæ iuxta calendarium fideliter ordinatum,eorundem ſanctorum cathalogum perpetuo tenerent,ualde enim putauimus indignum,cum ſimus unius uoluntatis homines,& religioſi in conuentibus noſtris,uel non eoſdem,diuos,uel ſi eoſdem diuerſo in tempore celebraremus,Quare calẽdarium præfatum inter innumeros (quos iugiter ſuſtinemus)labores,ſedulo compegimus,in almo noſtro Aræ cęli conuentu,ueſtra itaque intererit alacri animo illud ſuſcipere,ſuſceptum,alijs reiectis inuiolabiliter hoc præſenti triennio obſeruare, In futuris autem generalibus cõgregationibus noſtris,aliud,pro alio triẽnio,huic cõſentaneum,facilius poterit reformari,Ita enim fiet,ut iſta omnium pulcherima, & præſtãtiſsima,cerimonia,& deus in ſanctis ſuis,& ſancti in deo eorum deuotiſsime,religioſiſsimeq; à nobis collaudetur,quod ut accuratius fiat,& melius,uos omnes moneo rogo & obteſtor in eodem Saluatore noſtro Ieſu Chriſto. *Ordo formandi calendarium.*

¶ Sed ſi contingeret ſucceſſores noſtros,alijs grauioribus ꝑpeditos negotijs,nõ poſſe calendaria de triẽnio in triẽniũ ordinare & tradere ꝑ ſe,tunc quælibet prouintia poterit ſibi formare calendarium,incipiendo reaſſumere ſanctos translatos,ubi terminauerit noſtrum ultimum calendarium,& diuos omnes,ac feſta iuxta infraſcriptum præſcriptũ modum,faciant duplicia,uel non duplicia,ut non ſit libera facultas ſingulis conuentibus,uel prouintijs innouare ſibi calendarium,cum hoc diametraliter repugnet auctoritati apoſtolicæ,ſuper hoc nobis datæ.

¶ *Omnia feſta ſequentia ſunt duplicia maiora.*

¶ Scilicet,omnia feſta ſabbaoth,Natiuitatis domini,Circũciſionis, Epiphaniæ,Sanctiſsimi nominis Ieſu,quod celebratur 15. Ianuarij, Reſurrectionis eiuſdem domini noſtri,cum duobus diebus ſequentibus, Aſcenſionis,Pẽtecoſtes,cum duobus diebus ſequentibus, ſanctiſsimę Trinitatis,Corporis Chriſti,& Trãsfigurationis domini,Omnia etiã feſta beatiſsimæ uirginis Mariæ,uidelicet, Purificationis, Deſponſationis,quod celebratur.viij.Martij, Annuntiationis, Viſitationis,ſanctæ Marię ad niues,Aſſumptionis,Natiuitatis,Pręſentationis,& Conceptionis,Omnia etiã feſta ordinis noſtri, uidelicet ſanctorũ Martyrum Berardi Petri,Acurſij,Aiuti,et Octonis,ſancti Bernardini,Trãſlatio beati patrrs Franciſci,ſancti Antonij de padua ſancti Bonauenturæ,quod celebratur.14. Iulij,ſanctæ Claræ,ſancti Lodouici epiſcopi,ſacrorum ſtigmatum,ſancti patris Franciſci,ſanctorum ſeptem martyrum S.Danielis,etc.ordinis præfati noſtri,quod celebratur.13.Octobris,& feſtum Conſecratiouis omnium eccleſiarum noſtrarum,quod cetebratur.19.Ianuarij,feſta ſancti Stephani prothomartyris, ſancti

Ioannis euangeliſtæ, Angelorum cuſtodum, quod celebratur prima Martij, ſancti Ioſeph, Gabrielis Archangeli, Natiuitatis ſancti Ioannis Baptiſtæ, ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ſanctæ Annæ, Portiunculæ, ſancti Laurentij, Dedicatio ſancti Michaelis, Omnium ſanctorum, & Dedicatio Baſilicæ Saluatoris.

¶ Sequentia feſta ſunt duplicia minora.

¶ Octaua epiphaniæ, in cuius primis ueſperis dicũtur antiphonæ Baptizat miles, & laudate dominũ omnes gẽtes, Octaua Aſcenſionis infra cuius octauam, & infra octauam ſancti Franciſci, & Omnium ſanctorum dicitur officium beatæ Mariæ uirginis in choro, Octaua Corporis Chriſti, & omnes octauæ ſolemnitatum uirginis Mariæ. Omnes ſolennitates Apoſtolorum, uel euangeliſtarum (demptis duabus præfatis. S. ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & ſancti Ioãnis euangeliſtæ) Omnes tranſlationes ordinis noſtri, & ſanctæ Claræ, (dempta ſupradicta beati patris noſtri Frãciſci) Cõuerſio & Commemoratio ſancti Pauli, cathedra ſancti Petri, Gregorij epiſcopi & confeſſoris, feſtum Ioachim, quod celebratur. 20. Martij, & Benedicti abbatis, Inuentio ſanctæ Crucis, Octaua apoſtolorum Petri & Pauli, feſtum ſancti Ioannis euangeliſtæ ante portam latinam, Mariæ Magdalenæ, & Marthæ, ſancti Petri ad uincula, ſancti Dominici confeſſoris, ſancti Auguſtini epiſcopi, ſancti Hieronymi, Octaua ſancti Franciſci, octaua Omnium ſanctorum, ſancti Martini epiſcopi et confeſſoris, Baſilicæ Petri & Pauli, ſanctę Eliſabet, ſanctæ Catherinæ, ſancti Nicolai epiſcopi & confeſſoris, & ſancti Ambroſij epĩ & confeſſoris.

¶ Sequentia feſta & octauæ ſunt ſemiduplicia.

¶ Videlicet feſtum Innocentum, ſancti Silueſtri, octaua ſancti Ioãnis euangeliſtæ, ſancti Stephani, & dictorum Innocentum, feſtũ ſancti Antonij abbatis, eſt ſolenne, feſtum ſanctæ Agnetis uirg. ſemiduplex ſanctæ Agathæ uirginis, omnes octauæ ſanctorum noſtrorũ, qui habẽt octauas (dempta octaua ſancti Frãciſci) Octaua ſancti Ioãnis Baptiſtæ, & Decollatio eiuſdem, ſanctæ Cecilię, & ſanctæ Luciæ.

¶ Omnia alia ſunt ſimplicia.

¶ De feria fiat omni anno ultra. 4. feriam cinerum, & ultra illas, quæ in ebdomada ſancta fiunt, & per totam ebdomadam ante natiuitatem domini, quando occurrunt laudes propriæ, & ultra illas quæ communiter fiant ad ponendas hiſtorias menſis ſeptembris, fiat etiã ſemel poſt primam dominicam de quadrageſima, & poſt dominicã de paſsione, ſimiliter & poſt octauam paſchæ, ad ponenda capitula, quę feria. 2. poſt dictas dominicas aſsignantur.

¶ Quo ad ieiunium, quod in hoc capite pręcipitur, Ordinamus ut ſingulis diebus ieiuniorum, ſiue ab eccleſia, ſiue regula indictorum, fra

tres nullo modo,ſub pœna probationis caputij, comedant lacticinia, oua,caſeum,& ſimilia,& guardiani,qui dederint talia, in talibus diebus,ſuis priuentur officijs,procurabunt tamen dicti guardiani omnibus modis ſibi poſsibilibus,ut tempore ieiuniorum,neceſſaria dēt ſuis fratribus,ne ex talium defectu, inde ſumant occaſionem frangendi ieiunium,Ad quadrageſimam,quæ incipit ab epiphauia , quam uocamus benedictam,nullo modo compellantur fratres ieiunare,cum hoc diametraliter repugnet regulæ,prouideatur tamen fratribus, qui uoluerint eam ieiunare.

¶ Ordinamus ꝙ miniſtri guardiani,& eorum uicarij,ſint cum fratribus,in communitate,in eccleſia,in menſa,& in cibis,ueſtibus, ſtractis & alijs fratribus ſe conforment. ¶ Et ꝙ dicti guardiani diligenter caueant,ne ſine pia,& rationabili cauſa,dent fratribus extra communitatem licentiam comedendi,& ſi in hoc fuerint delinquentes grauiter puniantur.

¶ Caueant fratres,ne ueſtes extraneas religioſas uel ſeculares, aut clericales,etiam ſub ſpecie deuotionis induant,nec habitus aut ueſtes ordinis ſecularibus,pro ludis,aut ſimilibus faciendis, ullo modo accomodent,ſub pœna amotionis confuſibiliter ex conuentu.

¶ Sequitur . *Et non debeant equitare* ubi ſanctus Bonauentura dicit,ꝙ nec debent bigare,aut quadrigare,niſi manifeſta neceſsitate,prolixi itineris,uel negotij urgentis,uel infirmitate cogantur, & caueant miniſtri,ne fratres ſuę curæ commiſſos,ſine pręfata manifeſta neceſsitate,prout in regula continetur,equitare,aut calciamenta etiam in itinere portare permittant,& qui in hoc negligentes fuerint in ſequenti capitulo a ſuis officijs amoueri debeant, Qui autem prefata neceſsitate,equitare,aut calciamenta pręfata defferre in itinere, aut in infirmitate,coacti fuerint,habeant,ſui prouintialis,aut localis pręlati licentiam in ſcriptis,ſuam neceſsitatem declarantem,& cōtrafacientes,per biennium priuentur uoce actiua ſcilicet.& paſsiua , & cui hęc pœna non competit,alia confuſibili ad arbitrium miniſtri puniatur.

¶ Stricte etiam pręcipimus,ꝙ nullus frater cuiuſcunque gradus, ſeu conditionis exiſtat,ad aliquam ciuitatem uel opidum,ubi eſt conuentus noſter,accedat,ſine eo ꝙ prius ſe loci guardiano,aut eius uicario,in ſua abſentia,ſe præſentet,neque ſine eius licentia comedat aut dormiat in aliqua ſecularium domo,etiam attinentium, quam licentiam pręlatus non concedat,niſi urgente neceſsitate,& imminente.

¶ Neq; ad aliquem rectorem,dominum,ſiue magiſtratū,ſub quocunque colore,nec etiam ſub prętextu eleemoſynę petendę accedat, niſi pręfati loci guardiano,negotium pro quo accedit prius manifeſtet,& ſi præfatus guardianus cum diſcretorum conſilio, iudicauerit

tale negotium non eſſe in religionis decus,aut utilitatem,nullo modo ad prçfatos rectorem,dominum,aut magiſtratum,permittat eis acceſſum,& qui cōtrafecerit,in eodem loco,coram fratribus in refectorio, unam faciat diſciplinam.

¶ Pecunia quid ſit, & denarij, qui amici ſpirituales, quid recipere per ſe, & per interpoſitam perſonam, de procuratoribus, de modo quo cum illis uti debent guardiani & fratres ut ſecuri ſint in conſcientia, & quomodo ſubditi in dubijs ſtare debent prælatorum iuditio. Cap. IIII.

Pecunia quid ſit.

PRo quo ſciendum eſt,ꝙ ſecundum expoſitores,& maxime quatuor magiſtros qui non gloſam(ut aiunt) ſed purum intellectū regulç,ex ipſa litera extraxerunt. Pecunia eſt quicquid recipitur,ut uendatur,unde libri,& calices, ſi reciperentur hac intentione, ut auctoritate fratrum,& non dantis,uel procuratoris loci uenderentur poſtea,inter pecuniam computantur,Intentio enim denariorum eſt,in ſic recipiente,quia quod uenditur,denario uenditur,nomine uero denariorum ſumitur ipſa pecunia numerata,uel numiſma,ut quatreni,Iulij,ſcutata,& ſimilia.

Quid prohibeatur nomine denariorum.

¶ Prohibetur enim fratribus.receptio rerum,quarum non poſſunt habere uſum.Si enim ſpecies alicuius rei, utpote frumenti,pro ſpecie alterius rei,utpote uini,datur, commutatio eſt,non emptio.¶ Prohibetur igitur in regula,receptio denariorū, & quarumlibet rerum,quæ accipiuntur ad prætium rerum uendendarum.Dicunt etiam ꝙ receptio cuiuslibet rei prohibetur fratri minori in proprietatem. Receptio uero rerum aliquarum conceditur ad uſum,Receptio uero denariorum, uel pecuniarum , & quantum ad proprietatem,& quantum ad uſum,prohibetur omnino,& per ſe, & per interpoſitam perſonam.¶ Per ſe pecuniam recipere,eſt pecuniā in ſuum uſum conuertendam,recipere,recipere uero per interpoſitā perſonam,eſt ſua auctoritate alium ſubſtituere ad recipiendum pecuniam in uſus proprios conuertendam.Supradicta trahuntur ab euangelio Matth.10.Nolite poſsidere aurum,neq; argentum,nec pecuniā. Vbi gloſa dicit,Duo ſunt genera neceſſariorum. Vnum,quo neceſſaria emuntur. Aliud ipſa neceſſaria,per pecuniam in Zonis intelligitur,unde illa emuntur. Vnde proprie ipſa pecunia eſt menſura commutationis rerum,Actuum.8.Pecunia tua ſit tecum in perditione. Per peram uero, quod emitur.¶ Et ſi dicatur,ꝙ pecunia pro fratribus deputatur.Reſpondetur,ꝙ li : pro. non dicit proprietatem , cum eorum auctoritate,non deponatur,ſed utilitatem,nec ſequitur,hoc deputatur pro iſto,ergo eſt iſtius,pro quo deponitur,exemplum in pa-

treſfamilias,qui diſpenſatori ſuo pro nutrienda familia tradit pecuniā, licet enim pecunia ſit pro utilitate familiæ,non tamen eſt familiæ, ſed domini. ¶ Quod etiam pecunia deputata pro fratribus, non ſit fratrum,oſtendunt Grego.& Inno.quia nec eorum auctoritate deponitur nec eam exigunt nomine depoſiti,Eccleſia tamen Romana,ut uolunt Martinus quartus & quintus per ſuos procuratores,retinet, & recipit dominium pecuniæ,& aliorum ſtatui noſtro impertinentiū.Et mandat ea commutari in res neceſſarias,& licitas fratribus, retinendo etiam dominium,& proprietatem omnium rerum mobilium & immobilium,quibus fratres utuntur.

¶ Et licet Ioannes vigeſimus ſecundus in extrauaganti, quæ incipit.Ad conditorem canonum,limitet quæ ſpectant ad eccleſiam Romanam de rebus,noſtris fratribus,conceſsis,qui ſic dicit,Sancimus, ꝙ in bonis,quæ in poſterum conferentur,uel offerentur, aut alias quomodolibet obuenire fratribus cōtigerit ſupradictis,uel eorum ordini, exceptis oratorijs,eccleſijs,officinis,habitationibus,uaſis, libris, ueſtimentis,diuinis officijs deputatis,& deputandis,quę ad ipſos obueniēt in futurum,propter quod conſtitutionem iſtam extēdi uolumus, nullum ius,ſeu dominium aliquod,occaſione ordinationis prędictæ, ſeu cuiuslibet alterius,a quocunque prædeceſſorum noſtrorum ſup hoc ſpecialiter editę,ſanctæ Romanæ eccleſiæ acquiratur, ſed quo ad hoc habeant ordinationes huiuſmodi pro nō factis.Quibus uerbis patet, ꝙ dicta pecunia ad eccleſiam Romanam non pertinet.

¶ Vernm pro ſupradictorum declaratione,& dicti ſtatuti Ioānis uigeſimi ſecundi derrogatione,eſt notandum,ꝙ Martinus quartus cōceſsit,generali & prouintialibus miniſtris uniuerſis,ꝙ poſsint nominare aliquas perſonas,quæ non ſint de dicto ordine,quę ſic nominatę habeant circa res concernentes dictos fratres, adminiſtrationem legitimam,& generalem,ac liberam,& decreuit ꝙ tales perſonæ ſint ueri, & legitimi adminiſtratores, Iceonomici,Sindici et actores,qui res prædictas,& eorum prętium,nomine,Romanæ eccleſiæ,recipiant,& per eoſdem in prædictorum fratrum utilitates prout eis ex regula,uel declaratione regulę licet, conuertant, quando a prædictis miniſtris uel alijs fratribus,de aſſenſu eorundem miniſtrorum fuerint requiſiti.Et generaliter conceſsit,ꝙ prædictę perſonę habeant facultatem procurandi in omnibus cauſis,pro rebus,& locis ad eccleſiam Romanā ſpectantibus,& ipſorum fratrum uſui conceſsis,necnon pro immunitatibus,libertatibus,iuribus,ac priuilegijs eorundem fratrum,& ſuorum conuentuum.Nicolaus.4.fecit ſimilem conceſsionem circa procuratores uel ſindicos,Martinus quoque.5. confirmauit cōſtitutiones, quę uulgariter,nuncupantur Martinianę,his noſtris inſertę fere omnes,

quas quidam legatus à latere præfati Põtificis ordinauerat, in quibus, quo ad procuratores habetur ſequens ſtatutum, uidelicet, ſtatuimus & ordinamus, iuxta declarationẽ Nicolai.4.ac Martini.4.&.5. ꝙ quilibet conuentus, ſeu locus habeat ſuum procuratorem, Iconomum, Sindicum, & actorem, cui omnis eleemoſyna pecuniaria, & alia, quæ ad pecuniam reduci poſſunt integraliter aſsignentur, qui eaſdem diſpenſare debeat legaliter & fideliter, pro reparatione cõuentuum, & locorum, ac in alias neceſsitates fratrum pro tempore occurrentes, & ſubſtitutus per procuratores, ut puta famulus non poſsit tenere pęnes ſe de eleemoſynis fratrum ultra duo ſcutata, & ſi aliquis guardianus alibi ꝙ in, manu procuratoris uel eius ſubſtituti habere aliquam eleemoſynam fuerit repertus, puniatur pœna proprietarĳ niſi id de ſcitu fiat dicti procuratoris. ¶ Nullus etiam prælatus localis quicpiam conuentus ſine procuratore prædicto uendere præſumat, & qui contrarium fecerit, ut proprietarius carceri mãcipetur. ¶ Dictus etiam Martinus, literas Martini.4.approbauit & fulminauit, illas inſerendo de uerbo ad uerbum, & conceſsit miniſtris & cuſtodibus, ac alĳs fratribus minoribus, ꝙ literis prædictis, ac omnibus in eis contentis, libere, & licite, uti ualeant, tandiu & quouſque per ſedem apoſtolicam aliud in præmiſsis eidem ordini utilius fuerit ordinatum. Non obſtante conſtitutione Ioannis.22.quæ incipit. Ad conditorem, per quam prædictis fratribus, ne literis, & conceſsione pręfatis, ſine ſpecialis ſedis apoſtolicæ licentia uterentur, prohibitum fuerat, & in fine concludit. In omnibꝰ autem quæ ultra hoc magis uidentur arctari fratres, ſiue ex declaratione ſummorum Pontificum, uel aliorum quorumcunq;, apoſtolica nobis auctoritate commiſſa, miſericorditer diſpenſamus, non aſtringentes eos propterea, qui uoluerint declarationes Nicolai & Clementis ſeruare, quin ſuo uoto ſatisfacientes, ſeruare ualeant, & tenere, Eugenius.4.prędictorum Martini.4.&.5.de uerbo ad uerbum, eaſdem literas inſeruit, & approbauit, Sixtus.4 etiã fecit idẽ, qđ ſupradicti.

¶ *Fratres pro conſcientiarum ſuarum exoneratione, utantur infra ſcriptis uerbis, procuratorbius ſupradictis locorum.*

¶ Rogamus uos atque obſecramus domini procuratores, aut Sindici noſtri omnes, ut modum infraſcriptum, pro tutandis fratrum conſcientĳs, ſeruare curetis, cunq; nobis ob dei amorem uobis inſeruire placuerit. In primiſq; commonefacimus uos, ꝙ eleemoſynarũ quotquot, ſeu ſponte oblatarum, ſeu per fratres emendicatarum, totũ extet dominium, totaq; proprietas pœnes Romanam eccleſiam, uel illas elargientem, & nullum prorſus nobis ſit, illas uice dictę Romanę eccleſiæ, aut offerentium, ipſi & cuſtodiatis, & cum opus fuerit, ſecundum dictę eccleſię, uel eorundem elargientium uoluntatem, expendatis, ſi-

ue palam uobis foris explicita fuerit, ſiue rationabiliter interpretata, quam uobis faciliter perſuadere poteſtis eſſe illam, cum autem ipſi in ſumpſeritis illas, etiam non requiſiti in præſentaneum fratrum prędictorum neceſsitatem, atque utilitatem. Aut requiſiti per ordinis prę fati rectores, & pręlatos, Proteſtãtes nihilominus ſemper nos neutiq̃ intendere his cum officijs iubere uobis, aut infeſtos eſſe, quin præcari uos ſemper humiliter potius per uiſcera miſericordię Ieſu Chriſti, ut noſtris uelitis ſuccurrere indigentijs, non diſsimiliter ad uoluntatem, dictas eleemoſynas elargientium. Quod ſi uideritis amplius conducibile, dictarum eleemoſynarum computa libro excipere. Accepto ferremus uobis, ut ſub tali formula libellus ille ſic inſcriberetis, Prouentus eleemoſynarum pro fratribus conuentus. N. elargitarum, quæ ipſorum extant elargitorum, quouſque ſecundum eorundem uoluntatem, pœnes me conſeruabo, pro ipſorum fratrum ſubuentionibus cõſumendas. E regione uero ſic, Inſumptus eleemoſynarum pro fratrũ conuentus. N. neceſsſitatibus ac uſu conſumptarum, ſecundum illorum uoluntates, qui eas obtulerant. Idem prorſus intendimus de tritico, aut quauis re, alia, huic ſimili fratribus elargita, quam uenundare oporteret, pretiumq; alia in fratrum commoda conuertere. Nempe quod negotiemini hæc cuncta nomine ac auctoritate illa cõdonantium, uel ſedis apoſtolicæ. Liberum erit inſuper uobis, ſi id probauerint fratres, nomine atque auctoritate ſanctæ Romanæ eccleſiæ, dictas eleemoſynas pœnes uos continere, ſupradictaque negotia omnia autoritate eadem, ſed non prædictorum eleemoſynas exhibentium, tractare, atque perficere.

¶ Secundo ſi contingat, rem aliquam uendi, quæ pro uſu fratrum antea iam demigrauerat, ceu beluam aliquam, aut quicquid ſimile aliud ipſi uenditote, pretiumq; in licitas fratrum utilitates, prout prælatorum ordinis noueritis eſſe uoluntatem, conuertitote, ſic ut memores ſitis uos his in negotijs procuratores agere ſanctæ Romanæ eccleſiæ uiceque ipſius, omnia hæc eſſe negociatiores. Deinceps ſi cogerentur forte fratres ob ueſtimentorum indigentias, aut eiuſcemodi debitis irretiti, placeretque tũ creditori uos ſuipſius conſtituere procuratores ad tale exigendum a nobis debitum, ne recuſetis deprecamur. Tũcq; uos creditoris procuratione fungẽtes, elemoſynas illas, ad exoluenda hæc debita, quæ in dies ſuppeditabuntur deputatas ad creditorẽ ipſum pertinere dignoſcetis. Poſtremo cum ſæpius contingat ſuppeditatas fratribus eleemoſynas, pœnes uos extare, arcentur nihilominus interea ipſi, nonnulla exoluere debita, Cuperemus tunc omne per uos debitum ſolutum iri, ſub ſpe tamen impenſas, quas effeceratis antea ex illis redimendi, quæ gratia dei ſuppeditabuntur eleemo-

ſynis, Nõ intendentes uos obligare fratres ad mutui redditionem, obligatione reali, quando quidem, nec queunt fratres hoc facere, nec intendunt, ſed ſpondere tantum, omni pro uirili a ſeſe enitendum, ut ex eleemoſynis undecunque congeſtis, contractum uobis cum debitum ſit, exacte ſoluendum, Id quod etiam dicimus, ſi quid uos ſponte pro fratribus expendatis, carẽtes interea, preſentaneis fratrum eleemoſynarum præſidijs, eo ſi quidem in caſu ceu amici fratrum ſpirituales, fratribus ipſis inſeruire dignamini In quibus omnibus ſupradictis modis et caſibus, liberum erit uobis uice ueſtrũ, alios, quot quales uolueritis ſubſtituere, ad hæc explenda, uice procuratoria, cauentes ſemper ne fratres quoſuis in his ſe perperam gerentes, tutemini, aut diſſimuletis, quin illos ſtatim denũcietis guardiano, aut miniſtro, ſi guardianus ipſe ad lucem pariter cæcutiret.

¶ Quo ad amicos ſpirituales, de quibus in regula, et in hoc capitulo eſt ſciendum, quod de ſententia Bartholomei de Piſis, & hugonis, antiquitus miniſtri, et cuſtodes, declinantes ad caſtra, ſeu loca, de duobus præfatis ſcilicet de neceſſarijs, & infirmis, & induendis, populum in prædicatione exhortabantur, & tunc fideles aliqui, ab alijs poſiti, ad procuranda huiuſmodi neceſſaria in his uice populi, abſque fratrum ſolicitudine prouidebant et iſti uocabantur amici ſpirituales dei ſic & in quibuſdam locis, aliqui fideles ad præfata deputabantur ab epiſcopis, uel dominis, aut rectoribus terrarum, & amici ſpirituales cenſebantur. ¶ Aliqui uidentur dicere, quod ex quo Chriſtus & apoſtoli, in ſua comitiua, mulieres ducebant, quæ eis miniſtrabant de facultatibus ſuis, unde Petrus Ioannes ſuper. 4. capitulo regulæ dicit, quod illę dominę, tanquam ſuarum rerum dominę miniſtrabant eis, quantum, & qualiter, ipſe ex ſua deuotione libera uolebant, & qui modo loco earum ſuppeditant fratribus neceſſaria, poſſunt dici amici ſpirituales.

Amici ſpirituales qui ſunt.

¶ Capiſtranus, ſuper hoc capitulo dicit, quod ſi contingat pecuniariam eleemoſynam procurari a fratribus iuxta declarationes apoſtolicas, procuratori, Icconomo loci integraliter conſignetur, & per eundem expendatur ſuis temporibus, tam pro neceſſitatibus infirmorum, & alijs fratribus induendis, quam pro alijs quibuſcunque neceſſitatibus occurrentibus, iuxta declarationem Pontificum, caueant tamen fratres omnino, ne aliquã eleemoſynam pecuniariam, ſiue pro ſe, ſiue pro alijs fratribus uel ſecularibus perſonis, de prouintia, uel extra prouintiam procurare pręſumant, uel acceptare ſub pœna proprietarij ſine ſpeciali licentia pręlati ſui, ſimiliter caueant ne contrahant debita, niſi de eadem licentia, & cum modis licitus, fratribus ſecundum declarationem Nicolai.

Eleemoſinæ integraliter conſignetur procuratori.

¶ Quicunque frater ſupra ſe portauerit, aut manu propria contrectauerit peccuniam, aut in pera quã portat ſecum, aut ſupra iumentũ portauerit, uel in cęlla, aut confeſſorijs retinuerit, pęna carceris per menſem puniatur.

Puniuntur tangentes & ſupra ſe portantes pecuniam.

¶ Nullus etiam prælatus, uel ſubditus, ſub eadem pęna, audeat clauem alicuius arculę, ubi ſunt pecunię reconditę tenere apud ſe.

¶ Et pro ſatisfactione eorum, qui nollunt uti apoſtolico procuratore & ſindico, ut ſunt noſtri patres reſtricti, notanda ſunt, ultra multa alia, quę dicta ſunt ſupra, quòd pauperibus iuxta mentem beati Bonauenturę, quantumq; extremã uouerint paupertatem, licet recipere eleemoſynam, niſi uelint ſe occidere, quod ſi nephas eſt dicere, non eſt contra eorum profeſsionem, ſi quis diues homo, hanc eis adminiſtrat manu propria, quòd ſi noluerit, poteſt eam illis adminiſtrare per manum ſerui ſui, uel per manũ alterius, per fratres preſentati, expendendam pro releuandis eorum neceſsitatibus, ſine offenſione regulæ, cum pecunia ita ſit domini cum cõmittitur perſonę intermedię, ac ſi ipſe dominus eam manu propria conſeruaret, niſi forte quis ſic deſipiat, ut dicat, quòd pecunia in manu ſeruientis poſita, tranſeat in eius dominium, quod eſt abſurdum.

Modus quem obſeruant in eleemoſynis recipiendis non utentes procuratore.

¶ Et ſi dicatur ꝙ dominus ſimpliciter, & abſolute intendat dare fratribus. Dicunt Expoſitores, ꝙ nullus ſanę mentis dare intendit fratribus, niſi prout conuenit regulę & profeſsioni eorũ, dat ergo eo modo, quo fratribus expedit, ſcilicet, cõmittendo alicui, qui per ſe eam diſpenſet in his rebus, quas fratribus licet accipere, & ſic pecunia illa, per quaſcunque manus tranſeat, nullo modo ſpectat ad fratres, quia ſemper eſt primi domini. Et eſt per hoc manifeſtum, ꝙ nec per ſe, nec ꝑ interpoſitam perſonam eam recipiunt, Vnde Grego. 9. qui compoſuit Decretales, & fuit perfectionis emulator, qui (ut ipſe teſtatur,) in regulę conditione beato Franciſco aſtitit, & eius plenum intellectum agnouit, requiſitus a fratribus, dicit, ꝙ fratres uolentes ſibi eleemoſynas facere, poſſunt fidelem aliquem preſentare, qui non erit eorũ nuncius, ſed illius potius, cuius mandato, ſolutionem facit, & non recipientis eandem, Et ſubdit, ꝙ nec in cõmuni nec in ſpeciali fratres habere debent proprietatem, ſed utenſilium, & librorum, & eorũ mobilium, (quę licet habere) uſum ſimplicẽ facti habeant, & fratres ſecundum quod generalis miniſter, uel prouintiales dixerint, his utantur.

Dant fratribus domini prout expedit eorum ſaluti.

¶ Idem dicit Inno. 4. Et talia extra ordinem alienare nullo modo fratres poſsint, abſque ſedis apoſtolicę auctoritate, niſi eſſent uilia, & parum ualentia, quę, pietatis cauſa, licet extra ordinem dare, & elargiri, obtenta tamen ſuper hoc prius ſuperiorum ſuorum licentia.

Poſſunt fratres alienare uilia.

¶ Gregorius tamen decimus, Generali miniſtro huius ordinis con

Poſſunt prelati commutare res.

cedit facultatẽ, res cõmutandi, & alienandi, ſub iſtis uerbis, Nos diſcretioni tuę, quã credimus inſtitutis regularibus ſolicitam, & honeſtatis obſeruantia ſtudioſam, tribuendi fratribus dicti ordinis, licentiam alienandi & commutandi aliasq; de bonis huiuſmodi mobilibus, quibus ipſi utuntur, in res alias ſibi magis neceſſarias (cũ eis uidebitur oppor tunum) liberam, auctoritate pręſentium, concedimus facultatem, ſecurius tamen erit, quòd de conſenſu pręlatorum, totum hoc fiat, medio procuratorum locorum.

¶ Sed quia dicit ſanctus Bonauẽtura in 12. capitulo. ſuę Apologię, Euangelica paupertas pro eo ꝙ a terrenis, ad cœleſtia ſpiritum ſubleuat, tanꝙ ea, quę in cęlis totaliter theſaurizat, perfecte ipſam profitenti ſuadet omnibus temporalibus debere nudari quantũ ad affectum, atque dominium, & arcta neceſsitate ſuſtentationis, eſſe contentum, quantum ad uſum, & hic eſt eiuſmodi, ꝙ ſic relinquat dominium, ꝙ non eijciat uſum, ſic recipiat uſum, ꝙ nõ reſeruet dominium, ſic arctitudinem uſus ſeruet, ꝙ ſuſtentationem naturę neceſſariam, non deuitet, ſed neceſsitati ſubueniat, ut ab arctitudine non recedat, Et iterum illa eſt manifeſta neceſsitas, ꝙ ſi non prouideretur ſtatus debitus cõmunitatis uel alicuius officij, uel alterius particularis perſonę, ſine detrimento ſtare non poſſet. ¶ Exceſſus autem ſuperfluus. conſiſtit, in numero, qualitate, & decore, Duo autem ſuperfluunt, ſi unum ſufficit, multum ſi parum, ſumptuoſum, ſi uile, ſpecioſum, ſi deſpicabile, Quibus bene conſideratis a prælato, poterit melius ipſe determinare, quæ ſit uera neceſsitas circa ſolutionem.

Debent fratres relicto dominio eſſe contenti arcto uſu.

Manifeſta neceſsitas quæ ſit.

Exceſſus quis in paupertate.

¶ Et quia forte ex ſupradictis poſſet oriri ſubditis, aliquis ſcrupulus, credendo prælatos, nõ recte, dictas neceſsitates examinare, quodꝗ in his poſſe ſe intromittere, & non eſſe prælatis obediendum.

In omnibũs infraſcriptis articulis ſubditi debetur ſtare indicio prælatorum.

¶ Ideo ad ſecuritatem conſcientiarum eorundem, eſt ſciendum, ꝙ cum 1439. in prouintia ſancti Angeli eſſent aliqui ſcrupuli, & altercationes, circa arctum uſum paupertatis inter fratres obſeruantes, frater Nicolaus de Auſimo, dictę prouintię uicarius prouintialis, de mandato domini papę, & generalis miniſtri ſcilicet Guilermi de caſali, fecit aliquos articulos pertinentes ad iſtam materiam, qui fuerunt examinati per dictum generalem miniſtrum, & ſanctum Bernardinum de Senis uicarium generalem ſuper fratres de obſeruantia, & fra trem Ioannem de capiſtrano, & nonnullos alios maturos noſtri ordinis patres, & fuit mandatum, ut ſub certis pęnis ſeruarentur.

¶ In quorum tertio articulo ſequentia ponuntur, uidelicet, quia moderatus uſus, (uſus moderatus non debet dici ſuperfluus, curioſus, uel uitioſus) debet attendi, ſecundum qualitatem perſonarum, uarietatem temporum, & locorum conditiones, ac alias occurrẽtes neceſſitates

Vſus moderatũs quã lis.

tates, Ideo ſuperfluitates, & curioſitates non poſſunt faciliter diſcerni, Quapropter per ſubditos non poteſt, nec debet iudicari, ſed per miniſtros, & guardianos, uel per eos, quibus ab ipſis committitur, qui de talibus ſecundum eorum conſcientias ſtricte iudicare debent.

¶ In quarto articulo continetur, ꝙ ſi in aliquibus locis ſit etiam manifeſta ſuperfluitas, uel curioſitas, ex eis non uitiantur, niſi forte introducentes, uel conſentientes, ſi ad eorum officium ſpectat, & poſſunt reſiſtere, uel quicunque alij poſſunt legitime obuiare, non reſiſtentes, & non illi, qui dictis rebus utuntur, ob aliquam neceſsitatem, uel cauſas, uel ſcandalum uitandum.

¶ In quinto articulo uero, dicitur, ꝙ uſus carnium moderatus, et diſcretus nõ prohibetur fratribus. ¶ In ſeptimo articulo, rurſus dicitur, ꝙ in omnibus dubijs, de quibus non poſſunt fratres ſubditi indubitanter lucidari, tenentur ſtare iudicio prælatorum, & obedire, & ꝙ cõtrarium agentes ſunt transgreſſores uoti obedientiæ, & digni à ſuis prælatis cenſura eccleſiaſtica, uel alia condecēte pœna caſtigari. ¶ Ex quibus patet, ꝙ cum determinatio prædictorum prælatis incumbat, non eſt ſecurum, imo periculoſum eſt ſubditis, in talibus ſe intromittere, præſumptuoſe iudicãtes. ¶ Poſſunt tamen humiliter ſuis prælatis notificare uidere ſuum, dum tamen tandem in talibus ordinationi, & iuditio eorum ſe ſubmittant, hæc tamen ſunt uera, niſi certiſsime eis conſtaret prælatos male ſe habere in dictis pecunijs, & regulam non ſeruare, nam tunc non eſſet in his eis obediendum.

¶ Oblationes etiã pecuniarias, in miſsis nouellis, aut ſimilibus, fratres nullo modo recipiant, aut recipi permittant, qui autem contrafecerint, tribus diebus infra quindecim dies in pane & aqua ieiunent. *Oblationes pecuniariæ in miſsis non recipiantur.*

¶ *De laboritio honeſto fratribus neceſſario, de precio laboris, & in cuius manus poni debet, de ſacramentali confeſsione, ſacra cõmunione, culpis, diſciplinis, oratione mentali, ſtudijs, et quomodo abſtinere debent fratres a ſecularibus negotijs, ac prohibitis artibus. Caput. V.*

PRo quo nota, ꝙ beatus Paulus. 2. ad Theſalo. 3. hunc laborē non ſolum cõmendat, ſed & præcipit dicens, Nam cũ eſſemus apud uos, nunciabamus, ꝙ ſiquis non uult operari nec manducet, ubi beatus Thomas dicit, ꝙ eſt præceptum, Sed aliquid ſecundum eum precipitur dupliciter, ſcilicet, ſimpliciter, & ſub cõditione, ſimpliciter, precipitur quod per ſe eſt neceſſarium ad ſalutem, ut ſunt opera uir- *Paulus præcipit laboritium.*

tutum, ſub conditione uero, ut quando talis eſt caſus, ſine quo præceptum ſeruari non poteſt, præcipitur enim homini ꝙ corpus ſuum ſuſtentet, aliter eſſet homicida ſuipſius, ex præcepto tenetur corpus ſuū nutrire, unde quicunq; non habet alias unde corpus ſuum ſuſtentet licite, ne furetur, licito negotio tenetur laborare, ad Ephe. 4. Qui furabatur iam non furetur, magis autem laboret operando manibus ſuis.

Fratres compellãtur ad laboritia.

¶ Quare ordinamus, ꝙ tam clerici, quàm laici, compellantur per ſuos ſuperiores, in laboribus ſibi competentibus exerceri, & ſi qui inuenti fuerint notabiliter uicioſi, uel ocioſi, per miniſtrum, & guardianum uoce actiua & paſsiua priuentur.

Pretium laboris in manu procuratoris integrum conſignetur.

¶ Merces uero laboris, iuxta determinationē Martini, ſi pecuniaria fuerit perſoluentes ſtatim conſignetur procuratori conuentus, ſiue loci, Si uero, pecuniaria non fuerit, ſub pœna inobedientiæ conſignetur integra per laborantes, prælatis eiuſdem loci, de qua poſsit omnibus fratribus ibidem commorantibus. communiter (prout neceſsitas exegerit) prouidere.

¶ Dicit etiam Nicolaus 3. in ſua decretali, exijt, ꝙ uacantes ſtudio, orationi, diuinis officijs, & miniſterijs exequendis, manuali labori, ſeu exercitio, non arctentur.

¶ Fratres, qui non ſunt ſacerdotes de quindena in quindenam per totum annum (dempta quadrageſima & aduentu in quibus ſingulis dominicis debēt cõmunicari) recipiāt cum deuotione ſanctiſsimū eucharistiæ ſacramentum, Sacerdotes uero non dimittant ſingulis dieb⁹ facere ſacrum, & celebrare niſi legitimo ſubſiſtente impedimento.

¶ Fratres etiam in ſingulis diebus ſolitis ſecundū conſuetudinem prouintiæ cognoſcant culpam ſuam & faciant diſciplinam, in cõmunitate, biſq; ad minus in ebdomada confiteantur peccata ſua.

¶ Ordinatur, ꝙ omnes fratres cõgruis locis, maxime in eccleſia quādo commode fieri poteſt, in ſanctæ deuotionis, & mentalis orationis ſtudio, ad minus omni die per horam, iuxta cõſuetudinem prouintiarum exerceātur, & ſuper hoc ſuperiores inuigilent diligenter, et inuiolabiliter animaduertant in delinquentes. In omnibus etiam conuentibus, ſtatim poſt Aue Maria, fratres omnes, ad eccleſiam uadant, & ante ſanctiſsimum ſacramentum dicant brachijs extentis. 6. pater noſter & totidem Aue Maria, & gloria patri, ultimum pro eodem ſanctiſsimo domino noſtro papa, pro lucranda indulgentia plenaria.

¶ Nullus etiam frater ſui laboris pretium, ſiue pecuniariū, uel non pecuniarium exiſtat, per ſe recipere præſumat, & qui contrarium fecerit, deprehenſus pœna probationis caputij per menſem plectatur, et ſi fuerit in hoc conſuetudinarius, ut proprietarius, carceri mācipetur.

¶ Nullus etiam frater ſportulas, pileos, uel galeros, aut coronas: uel quid aliud de bombice, tornatile, aut de alia materia, uenale, facere pręſumat, ſine licentia ſui miniſtri, ſub pœna, pro prima uice unius diſciplinæ, per totum miſerere in communitate, pro ſecunda probationis caputij per menſem, pro tertia carceris per.xv. dies, quam miniſter nõ concedat eis, niſi pro communi utilitate conuentus, & non pro commoditatibus particularibus laborantium. Poſſunt tamen miniſtri, & guardiani (ſi eis expedire uidebitur) de pretio laboris, alicui neceſsitati fratrum laborantium, quam eis conuentus teneretur prouidere, ſatisfacere poterunt. ¶ Pręcipitur etiam omnibus patribus, & fratribus, tam guardianis quàm ſubditis ſub pœna priuationis actiuæ & paſsiuæ uocis, per biennium, aut alia, per miniſtrum iniungenda, ne ſine ſcitu dicti patris miniſtri, & licentia in ſcriptis, incidant aliquam arborem uiridarij, aut conuentus, ſeu nemoris, ſiue ſit fructifera, ſiue ad ornatum, cũ aliqui ſint guardiani, qui dummodo tempore ſui officij, ſatisfaciãt fratribus & debitis, non curant, totum conuentum alienare, aut uiridariũ in uno anno, priuare ornamento, & fructibus, quod per. 50. annos fuerat arboribus refertum, Nec miniſtri paſsim concedant licentiam, ſed tantũ pro extrema, euidentiq; neceſsitate, & non in genere, ſed ad determinatam cauſam, quam etiam non exequatur, ſine præſentia, & conſenſu diſcretorum. *Non incidantur arbores.*

¶ Præterea, cum ex regula ad labores honeſtos, & ordini utiles fratres excitentur, de quorum numero ſacræ ſcripturæ, & bonarum artium, ſtudium præcipuę arbitramur. Omnes fratres, tam prælatos, quàm ſubditos in Chriſti Ieſu uiſceribus exhortamur, ut quotquot idoneos ad ſtudia promouendos uiderint, iuxta eorum capacitatem eiſdem omne auxilium, omnemq; fauorem & conſilium impendant, in quibuslibet oportunis, & neceſſarijs, cum ſcientia ſit donum dei, armatura ad defendendam ſanctam fidem catholicam, corona ordinis, lumẽ ueritatis, & uia in tenebris ambulantium populorum, & miniſtri diligenter & ſolicite inuigilent circa reformationem ſtudiorum in ſuis prouintijs, taliter quòd cuilibet ſtudenti, pro poſſe prouideatur de neceſſarijs, tam pro libris, quàm pro alijs neceſsitatibus, per procuratorem receptis. *Promoueantur idonei ad ſtudia.*

¶ Præcipimus inſuper, quòd in qualibet prouintia, ubi bono modo fieri poteſt, habeantur ſtudia Grammatices, Logices, Philoſophię, & Theologiæ, ad quæ iuuenes idonei promoueantur. ¶ Fratres uero cuiuſcunq; conditionis exiſtant, modo ſint iudicati a capitulo prouintiali idonei ad grammaticam legendam, teneantur per obedientiã, & ſub pœna priuationis uocis actiuæ & paſsiuæ, per triẽnium huiuſmo- *Habeantur in qualibet prouintia ſtudia.*

di ſtudium & negotium grãmatices legendæ acceptare, & ſecundum gratiam ſibi cęlitus datã, executioni demandare.

¶ Ordinamus etiam, quòd ſtudentes extra ſuas prouintias commorantes, confeſsiones non audiant mulierum, niſi talis caſus contingeret, ꝙ aliqua uellet confiteri, cuius linguam nullus alius intelligeret de conuentu, & ſi miniſter aliquot inuenerit notabiliter inſolentes, uel in ſtudio negligentes, ad ſuas de conſilio diſcretorum remittat prouintias.

Fratres non ſe impliscent in negotijs ſecularibus.

¶ Abſtineant inſuper fratres pro poſſe, à negotijs & implicationibus ſecularibus, Et nõ ſint iudices, uel arbitri uel arbitratores, quorumcunque, nec de alijs officijs noſtrum ordinem dedecentibus, ſe aliqualiter intromittant, & quicunq; contrafecerit. (niſi id illi ſuus miniſter mandauerit) omnibus actibus legitimis priuetur.

Nullus procuret quòd ſibi cõmittãtur negotia ſecularia.

¶ Nullus etiam frater procuret per ſe, uel per alium, quouiſmodo cõmitti ſibi, uel alicui fratri, occupationes aliquas, ſeu negotia procuranda, per reges, principes, & prælatos, ſeu cõmunitates, ſiquis autem contrarium fecerit, procurando ſibi committi negotia, uel ſuam cum perſonis extra ordinem manſionem, omnibus officijs ordinis habeatur indignus.

Fratres non accedant ad curias principum.

¶ Fratres euntes etiam per obedientiam, non accedant ad curiam Romanam, neque ad curias aliorum principum, niſi hoc eis ſpecialiter in ſcriptis ſuis concedatur, & primo conuentibus, ubi curiæ fuerint ſe preſentare, ac ad cõmiſſarios in eiſdem curijs, per religionẽ deputatos recurrere omnino teneantur.

Nullus audeat puerorum ſcholas regere.

¶ Nullus audeat puerorum ſcholas regere, ſecularium perſonarum, in conuentu noſtro, ſiue extra, ſub actuum legitimorum priuationis pœna.

Nullus operetur operationes alchimiæ.

¶ Diſtricte etiam præcipimus, ꝙ nullus frater, operationes alchimię, aut alias quaſcunque operationes doctrinarum uel artium ſuſpectarum (quæ in publico nõ docentur, aut ab eccleſia reprobatæ ſunt) adiſcere, exercere, uel docere aut libros, uel ſcripturas continentes talia, ſcienter retinere preſumat, qui contrarium fecerit, ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat, & ſi legitime fuerit deprehẽſus, carceri mancipetur, & ſi de his uiolenta ſuſpectione fuerit ſuſpectus, in domo diſciplinæ, arctetur ad ueritatem dicendam.

Fratres non efficiantur medici ſecularium.

¶ Interdicitur etiam fratribus uniuerſis, ne quis extra ordinẽ audeat, uelut medicus pulſum tangere, urinas uidere, ſyrupos & pharmaca ordinare, aut actum aliquem medicinalem exercere, ſeu phlobotomiam facere, & miniſtri ſuper hoc, per obedientiam inuigilent, puniantq; delinquentes.

¶ Quod nihil ſibi approprient fratres, de proprietarijs, ac eorum pœnis, & quomodo in omnibus ſeruari debet comunitas, quòd non recipiantur depoſita, nec impignorentur res conuentus, non recipiatq; de nouo nec relinquatur conuentus ſine generalis miniſtri licentia de legatis perpetuis, & cura infirmorum. Cap. VI.

F*Ratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem &c.* Sed tanquã mundo ueri pauperes, Chriſto autem diuites, ſciant ſe ad omnium rerum abdicationem, tam in cõmuni q̃ in particulari eſſe obligatos, De qua abdicatione, Nicolaus, inquit, Ne fratrũ perfectionis claritas, imperitis emulorum ſermonibus laceretur, dicimus, ꝙ abdicatio proprietatis huiuſmodi, omnium rerum, tam in ſpirituali q̃ in cõmuni propter deum meritoria eſt, & ſancta, quam & Chriſtus, uiam perfectionis oſtendens, uerbo docuit, & exemplo firmauit. ¶ Nec quiſquã ex his inſurgat erronee, ꝙ taliter propter deũ, proprietatem omnium rerum abdicanres, tanquã homicidæ ſui uel temptatores dei, uitę diſcrimini ſe cõmittant, quia ſic ſeipſos cõmittunt diuinæ prouidentiæ in uiuendo, ut uiam non contemnant prouiſionis humanæ, cũ uel de his quæ acquiruntur, per laboritium ſuſtententur, qui triplex uiuendi modus in regula prouidetur expreſſe, pro fecto, ſi iuxta Saluatoris promiſſum, nunquàm deficiet fides eccleſiæ, per conſequens nec opera miſericordiæ ſubtrahẽtur, ex quo Chriſti pauperibus, omnis ratio diffidentiæ cuiuſlibet uidetur eſſe ſublata. *Abdicatio proprietatis eſt meritoria.*

¶ Et quidem ubi (quod non eſt aliquatenus prꝑſumendum) hæc cuncta deficerent, ſicut, nec cæteris, ſic nec ipſis fratribus, iure poli, in extremæ neceſsitatis articulo, ad prouidendum neceſsitati naturę, uia omnibus, extrema neceſsitate, detentis, conceſſa præcluditur, cum ab omni lege extrema neceſsitas, ſit excepta, cum nulla poſsit eſſe profeſſio, quæ à ſe uſum ſimplicem facti & non iuris, neceſſariæ ſuſtentationis excludat.

¶ Et quia fratres, nec domum, nec locum ſibi appropriare debent, contra huiuſmodi locorum appropriatores, ſtrictiſsime pręcipimus, ꝙ miniſtri cũ uiſitant, de huiuſmodi in ſuis uiſitationibus, diligenter inquirant, & ſi quos inuenerint tales, de ſuis locis expellere teneantur, Dicimus autem locorum appropriatores, quibus dantur obedientiæ recedendi, & ipſi procurant eas per preces ſecularium, reuocari, ſeu qui alios de ſuis locis natiuis, ſeu quos extraneos reputãt, ſubditos ſeu prælatos habere, uel etiam pacifice ſuſtinere, nolunt. *Contra appropriatores locorum ſtatutũ. Qui ſunt locorum appropriatores.*

¶ Miniſtri etiam prouintiales, pro uirili ſua laborent, ut habitus, tunicæ, mantelli, femoralia, facioli, & ſimilia cuſtodiantur in *Omnia ponantur in communitate.*

communitate, ad ſufficientiam, pro neceſsitatibus fratrum, & pro tota communitate.

Proprietarij punitio.

¶ Si aliquis fratrum inuentus fuerit proprietarius, omni actu legitimo ſit priuatus, laici uero & clerici, qui carent officijs, probationis caputio, puniantur, & ſi quis talis in morte inuentus fuerit, eccleſiaſtica careat ſepultura.

Fratres non portent claues ſecum.

¶ Et quia non modo omnem appropriationem, uerum & eius ſpeciem, à noſtro inſtituto, omnino extirpare debemus, Ideo præcipimus, ꝙ fratres, quandocunque pro aliquo negotio extra terrã, ubi manent, exire contigerit, ſemper dimittant claues cęllę & arculæ, ſiue ſcabelli, guardiano, aut de eius licẽtia alicui alteri fratri, & qui contrarium fecerit ad miniſtri arbitrium puniatur.

Libri cui loco acquirantur.

¶ Siqui fratrũ in aliena prouintia, medio ordinato, & per ſpirituales amicos, aut ſuo honeſto labore, acquiſierint libros, prouintiæ & loco natiuo, uel ubi profeſſus eſt, ſecundum conſuetudinem prouintiarum, eos acquirunt, Si tamen aliquem fratrem propriam prouintiam dimittere cõtigerit, & in alia incorporari, ac in ea mori, tũc libri erunt illius prouintię in qua moritur, diſtribuendi iuxta neceſsitatem fratrũ, aut locorum, ad arbitrium miniſtri, ſi uero moriatur in prouintia, ubi erat forenſis & non incorporatus, reuertantur ad propriam prouintiam, & ad locum ſuum, ut ſupra.

Tota eleemoſyna ſignificetur guardiano

¶ Quilibet autem frater teneatur ꝙ primũ, poſtꝙ ſui guardiani pręſentiam habuerit, eidem totam eleemoſynam, quæ pro ipſo, quocunque modo expendenda, uel pro alijs diſtribuenda, habebit integraliter reuelare, & hoc idem guardianus miniſtro facere teneatur, & qui ſecus fecerit, pœna proprietarij puniatur.

Non uendantur quæ naſcuntur in hortis.

¶ Nullus etiam guardianus loci, uicarius, aut alius quomodocunq; præſidens, etiam per procuratorem, audeat uendere ligna, fenum uel quæ naſcuntur in hortis, & huiuſmodi, neque paſcua, domos, aut hortos ipſos, quouis modo locare. ſub pęnis per miniſtrum taxandis.

Puniantur ponentes res ſuas extra conuentum.

¶ Pęna etiam proprietarij puniatur, quicunque libros, ſeu alias res, quaſcunque ſuo uſui deputatas, apud perſonam aliquam extra conuẽtum ſeu locũ fratrum depoſuerit, abſque miniſtri ſui licentia, uel guardiani, & ſcitu aliquorum patrum, pręſentis loci.

¶ Simili quoque pęna puniatur, qui pro ſe, uel pro alio in contrahendis debitis inuentus fuerit uicioſus, & ſimiliter, qui libros uel res alias, ſuo uſui deputatas, pro ſe, uel pro alio, pignori ſuppoſuerit, ſine ſui miniſtri licentia.

Non impignorentur res fratrum.

¶ Guardiani inſuper res conuentuum, uel locorũ, ſine magna neceſsitate, uel euidenti utilitate, impignorare non audeant, & ſi id fecerint, ſit de aſſenſu maioris partis conuentus.

¶ Caueant autem guardiani, ne aliquem locum in debita oneroſa inducant, uel induci permittant, abſque miniſtri conſilio & aſſenſu, & de his debitis, in quolibet prouintiali capitulo perquiratur, & in delinquentes animaduertatur.

¶ Item nullus prælatus uel ſubditus, aliquã literam, uel inſtrumentum confici permittant, in quibus proteſtentur ſe pecuniam recepiſſe, cum hoc ſonet proprietatem, ſufficiat enim dicere (ut conſuluimus procuratori, & dictum eſt in quarto capite) tantam quantitatẽ pecuniæ datam uel legatam, pro ſua neceſsitate, uel utilitate, ab aliqua perſona eſſe acceptam, & ſibi plenarie ſatisfactum. *Nullum fiat inſtrumẽtum per quod fratres dicant ſe recepiſſe pecunias.*

¶ Inhibemus diſtricte, ſub pęna priuationis actuũ legitimorum ꝙ nihil permittatur deponi in locis fratrum, in auro uel argento gẽmis, ſeu alia quacunque re precioſa, niſi aliquis neceſsitatis articulus emergat, quem fratres ſine ſcandalo uitare non poſſunt, & nunquã fiat ſine conſilio diſcretorum & licentia guardiani, ita ꝙ uideatur ab ipſis, quid ſit ſi fieri pmiſerit qui deponit, & cui & qualiter reddi debeat, & hoc ſub ſcriptura auctentica, uel deponentis ſigillo ſi habet, & ſemper cũ proteſtatione ꝙ fratres deponentibus, de cuſtodia nullatenus tenebuntur, talia autem depoſita ſemper in cõmuni loco à guardiano aſsignato ſeruentur, & eo modo, quo accepta fuerint, reddantur cum idonea cautione. *Depoſita non recipiãtur.*

¶ Guardiani etiam ſingulis menſibus teneantur, ſub pœnis per miniſtrum taxandis, reddere computum clarum & diſtinctũ de eleemoſynis elargitis, & de modo & uia, quibus ſunt largitæ, & de expenſis et eo modo quo ſunt expenſe, coram tota ſua cõmunitate, & miniſtris in ſuis uiſitationibus. Si quos guardianos uero dictus miniſter inuenerit notabiliter defectuoſos, ſuis priuet officijs. *Guardiani reddant computum.*

¶ Eccleſię & alia edificia, quæ cõſiderato fratrũ inhabitãtiũ numero exceſsiua merito debeãt iudicari, fieri de cætero firmiter ꝓhibemꝰ.

¶ Nullus etiam conuentus de nouo accipiatur, aut de nouo relinquatur, ſine licentia generalis miniſtri, ſub pœnis ſibi arbitrarijs, & nullitate talis receptionis aut alienationis. Nec aliquod notabile ædificiũ de nouo conſtruatur, aut deſtruatur in conuentibus noſtris ſine diſpẽſatione miniſtri, & qui contrarium fecerit per ipſummet prouintialẽ miniſtrũ, de illo loco irreuocabiliter expellatur. *Nullus locus de nouo relinquatur aut accepetur niſi de conſenſu generalis.*

¶ Inhibemus etiam per obedientiã, ꝙ nullus frater per ſe, uel per alium, inducat aliquam perſonã ad faciendũ, uel ordinandũ aliquam eleemoſynã perpetuã, uel ad uitã, ſibi, uel alteri fratri, uel etiam ordini, aut conuentui, exhibendã, & ſi aliqua talis fuerit ordinata, nullo modo a fratribus, uel ab aliquo nomine ipſorum in iuditio exigatur, aut exigi procurent. Si quis autem contrarium attemptauerit, ſciẽter in-

ducendo,uel in iuditio exigendo,uel exigi faciendo, modo prædicto ipſo facto excōmunicationis ſententiā incurrat. ¶ Fratres nō recipiāt legata perpetua,præfata aut exigant,niſi eo modo,quo conuenit ſtatui noſtro & obſeruationi cum nec, legantes & ordinantes talia legata intendant relinquere & dare fratribus,niſi eo modo, quo conuenit profeſsioni noſtrę & ſaluti,ea recipere cum ponatur in teſtamētis particula iſta,uidelicet,ꝙ ualeat omni meliori modo quo poteſt quæ facit actū ualere eo modo,quo de iure fieri poteſt & ſic illa deberētur monaſterio,quoniā deberent conuerti ad pios uſus, & pro cultu diuino monaſterij.Magis ergo hoc dicendum erit,quando expreſſe apparet legata fuiſſe ordinata pro anima & amore dei,ut ſingulis diebus celebraretur miſſa,uel ſimile.

¶ Caueant fratres pro poſſe,ab omni ſcandalo clericorum & irreuerentia prælatorum,& in generalibus interdictis, ſecundum formā ſtatuti domini Clemētis papæ quinti matricibus eccleſijs ſe cōformēt.

¶ Cum etiam ex regula,miniſtri & cuſtodes circa infirmos,ſolicitam curā gerere teneantur, iuxta Nicolai expoſitionem, declaramus, prædictos miniſtros & cuſtodes,per alios infirmorum ſeruitio deputatos, hoc regulæ adimplere præceptum.

Infirmis charitas exhibeatur.

¶ Prędicti autem infirmarij,ſeu fratres infirmorum ſeruitijs deputati,ſtudeant cum diligentia & ſedulitate,eis ſeruire,miniſtri uero & guardiani,eorumq; uicarij,eos uiſitare perſonaliter,eiſq; ſeruiri facere,& de cunctis neceſſarijs prouidere,uel prouideri facere, teneantur: Et hoc de cōmunibus eleemoſynis, niſi pro neceſsitate fratris infirmi indiſtincte fuerit aliqua eleemoſyna deputata.

Prælati perſonaliter uiſitent infirmos.

¶ Et ut hoc melius obſeruetur,uolumus etiā mandamus miniſtris et guardianis,ut in ſuis cōuentibus & locis in quibus erunt,ſi qui fuerint infirmi,perſonaliter uiſitent,& inquirant ſolicite,qualiter conſuetudinarie prouidetur & ſeruitur infirmis, & ſi aliquos defectus compererint,fratres qui fuerint in his culpabiles, ſecundum defectus, & culparū exigentiam puniant,& defectus prout poterunt faciant emendari.

¶ Miniſtri in quolibet loco ſuę prouintiæ, deputent unum fratrē, qui in eorum abſentia infirmos fratres frequenter uiſitet, & guardianum,& procuratorem & infirmarium,prout uiderit expedire ſolicitet,ita ꝙ (ut promiſſum eſt) bene prouideatur & ſeruiatur infirmis.

¶ Porro miniſtri, ſi quos guardianos,uel eorum uicarios legitime deprehenderint in premiſsis notabiliter deliquiſſe, ipſos, ſicut crudeles,uel nimium negligentes,in prouintiali capitulo, á ſuis officijs debeant amouere. ¶ Infirmarios uero,& alios ſeruitores,quos in huiuſmodi officio repererint deliquiſſe,ſecundum qualitatē delicti, debitæ ſubijciantur diſciplinæ. ¶ Viſitatores etiā in prouintijs, quas uiſitant,

de

de hoc articulo ſingulariter inquirant,& ſi aliquas prouintias in hoc uitioſas inuenerint, fideliter ueritatē ſignificent capitulo generali.

¶ De caſibus reſeruatis & habentibus auctoritatem ab eiſdem abſoluendi de ſtatutis ſuper eiſdem caſibus ſigillatim terminatis,& pœnis annexis, de forma procedendi contra exceſſus & incorrigibiles,& illos qui aſſerunt,ꝙ prælati non ualent ſibi reſeruare caſus. Cap. VII.

BOnifacius papa octauus. Ad augmentū continuū religionū & ordinum,quos Romana ſuſcepit,& approbauit eccleſia, paternis ſtudijs intendentes,& conſiderantes,attentius,ꝙ nō intermiſſa ſedulitas diſciplinæ & rigoris ordines ſupradictos,ſtatusq; regulares,ſalubriter dirigit & conſeruat,quodq;.Si eam deperire, uel remitti contigerit,ordo quilibet collabi neceſſario cogeretur. Penſantes ꝙ ſi regularium perſonarū correctio,rimas iuris & apices ſequeretur, huiuſmodi rigor lēteſceret,ac multiplici laxatione torperet.Nos ueſtris pijs ſupplicationibus inclinati, uobis auctoritate apoſtolica indulgemus,ut ad correctiones,& punitiones fratrum eiuſdem ordinis, delinquentium.infligēdas,prǫlati ordinis ſupradicti,ad quos ea ſpectare noſcuntur,rimulis iuris & apicibus eius poſtpoſitis, libere procedere ualeant,ſecundum conſuetudines approbatas & generalia facta, & facienda,ordinis inſtitutā.Nec uolumus,eiſdem licere fratribus,ab eiſdē correctionibus,& punitionibus aliquatenus appellare,prǫuia deliberatione,& maturitate debita,obſeruatis,hæc tamen conceſsio Bonifacij intelligitur,ut inferius in decimo capite patebit,Vbi propter hoc iuſtitia nō periclitatur,ut dicit papa in.c.Ad hęc.De dolo & cōtumacia.

Fratres non tenentur ſeruare apices iuris in ſuis iudicijs.

Interdicitur fratrib⁹ appellatio.

¶ Ordinamus igitur ꝙ nullus frater,prouintiali miniſtro inferior, niſi ex ſpeciali generalis uel prouintialis miniſtri licentia,poſsit aliquē abſoluere,à peccato inobedientię cōtumacis(Dicimus autem inobedientiam contumacem,quando quis trina monitione præmiſſa factis congruis interuallis,per diem naturalem inobediens perſeuerat).Proprietariæ rerum detentionis lapſus carnis,furti rei notabilis,ſeu frequēter iterati.Iniectionis manuum uiolentæ,falſi teſtimonij in iuditio facti. Compoſitionis uel proiectionis,aut publicationis libelli famoſi,falſificationis ſigilli,cuiuſcunq; perſonę notabilis,& falſæ criminationis, in infamia cuiuſcunq;.Et ſi aliquis miniſter prouintialis committat alicui ſubditorum ſuorum,auctoritatem ſuā,ſuper illis caſibus,qui miniſtris ipſis reſeruantur.Si contingat miniſtrum mori, uel ab officio amoueri,talis comiſsio,pęnes illum,cui fuerat facta, duntaxat remaneat, donec miniſter in prouintia habeatur, niſi miniſter de nouo creatus confirmet ſibi talem facultatem.

Non abſoluantur caſus reſeruati niſi ab habente auctoritatē.

Conceſsio abſoluēdi, maneat etiam poſt mortem concedentis.

Pœna abſoluentiū à caſibus reſeruatis.

¶ Quicunque autem confeſſor ex certa ſcientia, præſumpſerit, à prædictis abſoluere, ſuſpenſus ſit ipſo facto à confeſsionibus audiēdis, nec reſtitui poſsit, niſi per prouintialem miniſtrū, & quicunq; in hoc uitioſus legitime fuerit deprehenſus, pœna carceris puniatur.

Pœna aſſerentium quòd quilibet à dictis caſibus poſsit abſoluere.

¶ Siquis autem auſus fuerit affirmare, ꝙ quilibet Sacerdos poſsit, abſoluere à peccato, ſuper quo non habet commiſſam auctoritatem, & maxime de prædictis, & correctus noluerit reuocare, tanquā errās, & ſubuerſor carceri mancipetur.

Circa caſus occultos quō ſe debeant habere fratres & manifeſtos.

¶ Ordinamus igitur, ꝙ ſi qui fratres, diuina permittēte iuſtitia, et hoſtis antiqui procurante malitia (quod abſit) præmemoratis criminibus fuerint irretiti, ꝙ pro abſolutionis beneficio, ad miniſtros, uel eorū cōmiſſarios, ut poteſtatem tenebrarum effugiant, ſine mora accedant, quando maxime peccato fuerit notorium. Si uero fuerit occultum, confeſſor ſuus ordinarius, poſsit ſibi beneficium abſolutionis impendere, hac tamen lege, ut quàm citius poterit pręſentiam habere ſui miniſtri, illi pro manifeſtando ſibi tali crimine ſe pręſentet.

Nō abſoluatur quis; niſi præuia ſatisfactione damnificatis.

℄ Miniſtri uero & eorum cōmiſſarij diligenter attendant, ꝙ miſericordiæ oleum infundentes, uinum iuſtitiæ infundere non pętermittant, ut ſcilicet, de penitentia debita pœnitentibus, nō modicam gratiā facientes, non abſoluant quēpiam, niſi prius ab eo damnificatis in perſona, fama, uel rebus alijs, ſatisfaciat.

¶ Talis autem abſolutio, in foro quidem obtenta ſecreto, non debet correptionem iuditialis fori (ſi crimen probatū fuerit) impedire.

Preuentio quid operetur in iuditio.

℄ Si tamen frater pœnitens inſtigante ſe ſpiritu, anteꝙ̄ ſit delatus, ſiue accuſatus de crimine, faciem miniſtri, coram teſtibus in confeſsione præuenerit, indulgemus et concedimus, ꝙ miniſtri de plenitudine poteſtatis, & gratiæ, à pœnis debitis, de conſilio pręmemoratorum teſtium, fratrē pœnitentē, quo ad extrinſecum forum, quietare ualeant, alia quacunq; minus confuſibili ſibi impoſita penitētia ſalutari, hoc autem intelligimus, de primo recurſu, & ſemper cum proteſtatione, ꝙ ſi relabatur in eadem crimina, de quibus fuerat quietatus, ad ſtatū priſtinum reducetur Si de lapſu, ſufficiens probatio habeatur.

Tactus impudici cenſētur caſus reſeruati.

℄ Nullus confeſſor poſsit abſoluere, de tactibus impudicis enormibus, niſi qui de lapſu carnis, licētiā habet abſoluēdi, & qui in talibus cōſuetudinarie fuerint deprehenſi, & moniti ſe non correxerint, ſicut de lapſu carnis, carceris pęna puniantur. Idem etiam iuditium habeatur de ſolicitantibus, ex certa ſcientia ad peccatum carnis, & guardiani ſiue cuſtodes non poſſunt abſoluere à prędictis etiam in priuato cōmiſſis, ſi per miniſtrū ſpecialiter non cōmittatur eiſdem.

Cōfiteatūr tantūm, ſacerdotibus ordinis fratres noſtri.

¶ Inhibemus etiam fratribus uniuerſis, conformiter ad conſtitutiones papales, ne alijs quàm pręlatis ſuis, uel alijs ſacerdotibus eiuſdem

ordinis (niſi in neceſsitatis articulo) confiteri præſumant.

¶ Singuli etiam fratres noſtri de conſcientia & uoluntate ſui guardiani, determinatos habeant confeſſores, quibus bis ad minus, in qualibet ebdomada confiteantur. *Quilibet habeat cõfeſſorem ſibi a guardiano aſsignatum.*

¶ Si aliquis frater conuictus fuerit de crimine, aut confeſſus, pro quo in iuditio ſeculari eſſet morte plectendus, ut de crimine relapſu in hęreſim, uel de homicidio uoluntario, & alijs ſimilibus, perpetuis carceribus, mancipetur. *Qui commiſit crimẽ de quo in ſeculo eſt dignus morte perpetuis traddatur carceribus.*

¶ Nullus autem carceretur, niſi pro manifeſto, & enormi exceſſu, & qui aliter aliquem incarcerauerit, ipſo facto omnibus actibus legitimis ſit priuatus. ¶ Enormẽ dicimus exceſſum, uel ratione generis peccati, ut inobedientia contumax, lapſus carnis, & perfidia hęreſis. Vel ratione circunſtantiæ, ſicut eſt furtum rei notabilis, uel notorie factũ, ſeu quia frequenter iteratum, & de alijs caſibus reſeruatis, idem iuditium habeatur. ¶ Declaramus, ꝙ omnes qui pœna carceris puniũtur, eo ipſo actibus legitimis ſint priuati. Vnde quãuis liberẽtur à carcere, non propter hoc reſtituuntur ad actus prędictos, ſuſpenſi autem ſiue priuati, nullo modo poſsint releuari, niſi in capitulo prouintiali. *Quis non carceretur niſi pro enormi crimine.* *Enorme peccatũ quale ſit.* *Carcerati ſunt priuati omnes actibus legitimis.*

¶ Declaramus inſuper, ꝙ in priuatione officiorum ordinis intelligitur priuatio, non ſolum prælationis, ſed etiam confeſsionis, prędicationis, lectionis, diffinitionis, uiſitationis, & electionis in diſcretum ad capitulum mittendum, non tamen uocis actiuę in electione eiuſdem. In priuatione autem actuum legitimorũ, nollumus ꝙ intelligatur priuari quis, executione ordinis, ſiue uoce actiua, aut lectione. Siue prædicatione, uel teſtificatione in iuditio, niſi ſpecialiter exprimatur, bene tamen intelligitur priuari confeſsione, ſaltẽ ſecularium. *Quid priuatio officiorum ordinis importet & quid priuatio actuum legitimorum.*

¶ Quicunque frater incarceratum, à carcere liberauerit, uel conſentiens fuerit, ut recedat, ſine licentia miniſtri, & frater incarceratus manus ordinis euaſerit, tam liberans, quàm guardianus, uel cuſtos, fratri incarcerato aſsignatus, ſi de p̃fatis conuicti fuerint, carceri mãcipẽtur. *Liberans aliũ à carcere carceretur.*

¶ Si quiſpiam fecerit aliquid propter quod pœnam carceris, mereatur ſuſtinere, declaramus, ꝙ guardianus, uel eorum uicarij de conſilio diſcretorum, poſsint eum detinere, in domo diſciplinę, ne fugam arripiat, ſiue ſit de eorũ ſubditis ſiue non, donec per miniſtrum, quid ſit agendum de tali definitum fuerit, hoc autẽ intelligimus, quando rei euidentia exceſſus commiſſus eſt manifeſtus. *Guardianus poteſt detinere delinquentem uſq; ad mandatum miniſtri.*

¶ Carceres habeantur in ſingulis prouintijs, fortes, multiplices & humani, & legi charitatis & pietatis ſatisfiat, pręcipitur ꝙ carceres nõ ſint omnino ſine luce ut carcerati ipſi, diuini officij ſolutioni, & lectioni, pro ſpirituali conſolatione, aliquando intendere poſsint. Incarceratis quoq; confeſsionem ſacramentalem petentibus, præſidentes nega- *Carceres habeantur fortes & human & quid cum eis agẽdũ.*

re poſsint. Perpetuo nihilominus carceri damnati, pro die ſacro Paſchæ radantur, & ad ſacram cōmunionem in infirmaria, uel in alio loco honeſto & ſecreto, ipſo die admittantur.

Arctatio quid importet.

¶ Declaramus etiam, ꝙ quando in ſtatutis ſit mentio de arctatione alicuius fratris, arctatio huiuſmodi ſic intelligatur, ꝙ per triduum in qualibet ebdomada frater talis diſciplinetur, cum pſ. Miſerere mei Deus, ſemel recitato, & comedat panem duntaxat, & aquā bibat, pœna autē hæc durabit per tempus, quod miniſter, ſeu guardianus cum conſenſu diſcretorum conuentus (ubi arctandus eſt) iudicabunt, ita tamen, ꝙ temporis huius taxatio, arctato ipſi non reuelletur.

Carcerati ſemel in ebdomada faciant diſciplinā & ieiunent.

Volumus etiam, & præſenti ſtatuto decernimus, ut carcerati ſemel in qualibet ebdomada ſexta uidelicet feria, faciant in cōmunitate fratrum, ſine caputio per totū miſerere mei Deus, diſciplinā manu propria, & eodē die, etiam in pane & aqua ieiunent, omnes autē carcerati habitu ordinis expolientur, nō ſic in domo diſciplinæ poſiti.

In pœnam quis non incurrit niſi poſt declarationes iudicis.

¶ Declaramus item, ꝙ quando in ſtatutis quibuſcunque pęna carceris, excōmunicationis, ſuſpenſionis, & priuationis exprimitur, nolumus fratres ligari ad illas, niſi ſcienter, & ex deliberatione contrarium facientes, & ubicunque taxatur pęna incurrenda ipſo facto, decernimus, ꝙ in talem pęnam nō incurritur, niſi poſt declarationem factam à prælato, prælatus autē, non declaret delinquentē cōmiſiſſe factum, pro quo pęna ipſo facto erat impoſita niſi per rei euidētiam, uel alias, legitime de crimine conſtiterit, poſt declarationē tamen huiuſmodi, ipſo facto reus in pœnā uenit impoſitā, ſine noua impoſitione.

Quis iudex debet declarare & infligere.

¶ Declaramus itidē, ꝙ ubicunque in conſtitutionibus, iſtis uel alijs quibuſcunque alia cenſura excōmunicationis, ſuſpenſionis, & ſimiliū continetur, ubi eſt cōminatio de futuro uel latę ſententiæ, eſt facienda declaratio, ut in ſupradicto proximo ſtatuto, & ſi ibi non exprimitur, à quo imponi uel infligi debeat, intelligitur ab eo debere infligi, ſeu declarari, corā quo legitime talis probatur exceſſus, dummodo ad eundē pertineat talis exceſſus correctio.

Peccatum innominabile perpetuis dānetur carceribus, et quō

¶ Siquis autem de innominabili crimine (propter quod ira Dei uenit in filios diffidentiæ) fuerit (quod abſit) notatus & conuictus, carceri perpetuo mancipetur, ubi ſaltem qualibet ebdomada, igne circa eū accēſo, corpore denudato, pane & aqua ieiunans, diſciplinatus, in amaritudine & dolore defleat uitam ſuā, poterit tamen eum generalis miniſter poſt aliquot annos, à pręfato carcere liberare, ſi tanta in eo uiderit inditia contritionis, propter quæ dignum eum tali diſpenſatione fore iudicauerit.

Reuellans alterius peccatū alteri quàm prælato punitur.

¶ Quicunque fratrum peccatū alterius fratris (quod legitime probare nō poteſt) alteri ꝙ̄ pręlato ſuo reuellauerit, pęna talionis puniať.

¶ Qui fuerit conuictus peccatum in confeſsione ſibi detectum reuellaſſe,pœnã excõmunicationis incurrat,& carceri per trimeſtre deputetur,ſi legitime fuerit deprehenſus.

Pœna reuellantis confeſsionem.

¶ Quicunque frater alteri fratri,non prçlato,uerbum improperij, aut conuitij dixerit,per unius miſerere mei Deus ſpatium faciat diſciplinam in cõmunitate, & ſi alicui prælato tale uerbum dixerit, ultra præfatam diſciplinã,comedat ſemel in terra,ſi autem improperauerit aliquẽ de delicto ignominioſo,pro quo iam alias fuit punitus, diſciplinã faciat publice in refectorio,& ſemel ieiunet in pane & aqua.

Iniuriantes alios puniuntur.

¶ Siquis frater prçlato ſuo in culpa uel menſa reſponderit,non obtenta prius ab eo licentia, priuetur uoce actiua & paſsiua per annum, & cui hæc non cõpetit pœna, alia plectatur ad arbitrium miniſtri.

Reſpondens prælato in menſa punitur.

¶ Si aliquis frater,alicui perſonæ minabitur in perſona,uno menſe probationis caputium portabit,ſi autẽ manũ leuauerit, uel aliquid, ad percutiendum acceperit,ei tribus mẽſibus probationis caputium imponatur,ſi uero non grauiter percuſſerit,per annũ prçdictum probationis caputium portare teneatur, ſi autẽ grauiter percuſſerit, uel ad grauiter percutiendum lapidem,uel aliquid aliud acceperit,& proiecerit,uel gladium,aut aliquid aliud eduxerit,& qui etiam arma offenſionis portauerit,uel in cella,uel alibi retinuerit,pœna carceris per bimeſtre puniatur,& ſi aliquẽ enormiter uulnerauerit,uel mutilauerit, uel alicui uenenũ dederit,perpetuo carceri mancipetur,& eidẽ pçnæ ſubiaceat,qui hæc eadẽ,uel ſimilia,per alium fieri procurauerit, uel ad huiuſmodi facienda,inuentus fuerit machinari.

Pœna minantis et percutientis leuiter et grauiter.

¶ Qui per malitioſam concordiam, ſeu conſpirationem aduerſus alium,maxime ſuperiorem,ſe erexerint,omnibus officijs ordinis ſint priuati,quouſque per condignã ſatisfactionẽ, per generalem uel prouintiales miniſtros fuerint reſtituti, non autem intelligitur malitioſa concordia,quando ſubditi uolunt prçlatis,& ſuperioribus ſuis aliquid intimare.

Cõſpirantium in prælatos punitio.

¶ Sub interminatione anathematis prohibemus,ne aliquis uerbo, uel facto,aliquo modo ad diuiſionẽ ordinis noſtri laborare prçſumat, ſiquis autẽ ex deliberatione contrarium fecerit ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat,& ſi legitime fuerit deprehenſus in carcerem conijciatur per miniſtrum.

Excõmunicantur procurantes ordinis diuiſionem.

¶ Quicunque frater prçtendens ſibi iniuſtitiam factam recurrerit ad aduocatos,procuratores,& iudices ſeculares,uel quomodocunque, uel qualitercunque ad brachium ſeculare,ſine licentia,ipſo facto,actibus legitimis ſit priuatus, & cui hçc pœna non competit probationis caputio, per ſex menſes puniatur, nec poſsit relleuari,niſi per miniſtrum generalem.

Pœna recurrentium ad brachium ſeculare pro iniuſtitia ſibi illata.

Qui abſoluere poteſt ab iniectione manuum uiolenta.

¶ Ab excõmunicatione pro iniectione manuũ uiolenta, poſsit cuſtos, uel guardianus, abſoluere, ſi miniſtri, aut cuſtodis pręſentia, infra diem naturalem, haberi non poſsit, aut uicarius guardiani, ſi pręſentia cuſtodis aut guardiani infra triduũ minime poſsit haberi, hoc autem ſtatutum nõ intelligitur de iniectione atroci, uel ſubditi in pręlatum.

Pœna falſificantium ſigilla & literas prælatorum.

¶ Quicunque fratrum, per ſe, uel alium, ſigillum, uel literas pręlatorum, uel principum, generalis uel prouintialium, miniſtrorum, ſeu aliarum notabilium perſonarum, falſificare pręſumpſerit, ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat, & ſi legitime fuerit deprehenſus, carceri mancipetur, & ſi falſificauerit ſigillum uel literas, generalis miniſtri, non abſoluatur ab excõmunicatione, neque à carcere liberetur ſine eiuſdem generalis ſpetiali mandato.

Deſtruẽtes literas & impedientes quo puniantur.

¶ Quicunque frater literas eorundem malitioſe per ſe, uel ꝑ alium deſtruxerit, uel impedierit, ne mittantur eiſdem, retinuerit, uel aperuerit, ſuſpenſus ſit ab omni actu legitimo ipſo facto, & cui hæc pęna non cõpetit, probationis caputio puniatur, & hoc intelligitur tam de literis, quas ipſi mittunt ad alios, ꝙ de illis quæ mittuntur ipſis, ab alijs, nec releuentur niſi per ſuũ prouintialem miniſtrum, ſi offenſus fuerit miniſter, ſi autẽ generalis miniſtri, fuerint, per ipſum tantum releuentur, prædictę etiam pœnæ ſubiaceant, qui ſuperiorum literas, ſibi ipſis miſſas legere, uel aperire diſtulerint malitioſe, & qui retinuerint, aperuerint, uel reddere diſtulerint, literas miſſas ſocijs generalis uel prouincialium miniſtrorum, ſeu miſſas ab eiſdem.

Infamatores puniantur & quo.

¶ Quicunque frater, quancunque perſonam falſo & ſcienter de crimine infamauit in occulto, non niſi a miniſtro abire poſsit, ſi uero in publico, non abſoluatur a dicto miniſtro, niſi ſibi impoſita pęna criminis, de quo falſo, & ſcienter, alium infamauit, nec aliquis iſtorum ab ſolui poſsit, a prædictis, niſi primo prout poterit, reſtituat famam infamatę perſonæ, Ideo diſtricte pręcipimus, fratribus uniuerſis, ꝙ nullus in ſecreta collocutione ſub ſigillo confeſsionis aliquid dicat, quod uergat in infamiam alicuius, uel ꝙ poſsit inter fratres diſſenſionem aliquam generare.

Pœna imponentis crimen in iudicio.

¶ Quicunque depoſuerit corã quocunque pręlato uel uiſitatore, falſo, uel ſcienter de aliquo crimine contra fratrem, uel aliquã perſonã, ad hoc faciendum induxerit, uel reuocauerit falſo, uel ad reuocandum prouocauerit, quod uere depoſuit, ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat, nec poſsit niſi per miniſtrum prouincialem abſolui. Ita duntaxat, ꝙ ſatisfaciat, prout ſibi poſsibile fuerit, in forma ſecundum quã depoſuerit, uel reuocauerit publice, uel occulte.

Nullus inferior poſsit pœnitentiam ſuperioris relaxare.

¶ Ordinamus, ꝙ nullus cõmiſſarius generalis a pœnitentia quam impoſuit miniſter generalis, nec miniſter prouincialis a pœnitentia

quã impoſuit cõmiſſarius,ſiue uiſitator, nec cuſtos a pœnitentia quã impoſuit miniſter,nec guardianus a pœnitentia quã impoſuit cuſtos, nec aliquis inferior a pœnitentia quã impoſuit guardianus aliquem abſoluat,nec mutet,ſine licentia imponentis,& ſi contrarium factum fuerit,ipſa abſolutio ſit inanis.

Procũrans, medio ſecularium, nouitatem in ordine punitur.

¶ Prçcipimus per obedientiam,in uirtute ſpiritus ſancti, Vt nullus frater per ſe,uel per quancunque interpoſitam perſonam, ſuadeat,uel ſuaderi faciat alicui prçlato,regi,uel principi,cõmunitati caſtro,uillæ, ſeu alicui perſonæ, extra noſtrũ ordinem exiſtentem, ut aliquid immutetur de ſtatu noſtri ordinis,uel ordinatione alicuius prouintię,uel diuiſione,ſeu unione prouintiæ,uel quocunque fratre,ſeu fratribus de aliquo loco amouendis,& quicunque ſcienter cõtrarium fecerit. Nos generalis & prouintiales miniſtri,& diffinitores capituli generalis, talem fratrem contra prçceptum prædictum ſcienter facientem, in his ſcriptis excõmunicamus, & ab omni actu legitimo ſuſpendimus, nec abſolui à talibus pęnis poſsit,niſi per generalem aut prouintialem miniſtrum,& cui hęc pœna non competit probationis caputium portet per trimeſtre,& ſine ſpe redeundi,de ſua prouintia,expellatur.

Procũrans dignitatẽ per ſeculares punatur.

¶ Quicunque etiam frater, cuiuſcunque conditionis exiſtat, per ſe,uel per alium,pro ſe,uel pro alio, quocunque modo promotionem procurauerit in noſtro ordine,per perſonam aliquam, extra noſtrum ordinem exiſtentem, uel ꝙ in aliquo loco ponatur, uel remoueatur, uel ꝙ remoueri non poſsit,ſententiam excõmunicationis incurrat, & omni actu legitimo ſit priuatus, & ipſa promotione & omni alia careat ipſo facto, nec releuari debeat niſi per capitulum generale, immediate ſequens.

Cauſa depoſitionum prelatorum non reueletur.

¶ In uirtute ſpiritus ſancti per obedientiam diſtricte inhibemus, nequis cauſam depoſitionis, generalis, uel prouintialis miniſtri, ſeu guardiani, uel eorum exceſſum, ſeu correctiones,aut ſecretum capituli cuiuſcunque diſſenſionem diffinitorum, aut fratrum uel aliquid aliud unde ordo noſter poſſet turbari,uel infamari,ſcienter audeat extra noſtrũ ordinẽ publicare, & ſiquis talium fuerit legitime deprehenſus ipſo facto omnibus actibus legitimis ſit priuatus.

Componentes & publicantes libellos famoſos puniuntur.

¶ Si quis frater tacito proprio nomine, uel ſub nomine alieno,literas,ſiue libellos famoſos ediderit,eos mittẽdo,proijciendo,uel quomodolibet exponendo,in infamiam alicuius,ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat,ꝙ ſi editi fuerint in infamiam generalis uel prouintialis miniſtri,non poſsit reſtitui actor eorum, niſi ſolum per generalem miniſtrum, uel per eum cui ipſe in ſpeciali duxerit cõmittendum,ſi autem aliarum,quarumuis perſonarum tangat infamiam,per prouintialem, duntaxat,miniſtrum, actor eorum poſsit releuari, &

quicunque in huiuſmodi legitime fuerit deprehenſus, carceri mancipetur.

Quid agendum de incorrigibilibus.

¶ Fratres incorrigibiles, cum ſuis exceſsibus, conſcriptis & examinatis fideliter per miniſtrum, ſeu uiſitatorem, ad prouintiale capitulum tranſmittantur, ꝙ ſi adeo incorrigibiles fuerint, ꝙ nec culpam cognoſcere humiliter, nec pęnitentiam condignam ſubire uoluerint, in carcerem macerentur, ſi uero pęnitentiam acceperint, & correctionē promittant, eis cum miſericordia, pęnitentia imponatur, quam ſi portare contempſerint, ad conſueta uitia reuertentes, mittantur ad triremes, Vbi autē id fieri non poterit, perpetuis mancipentur carceribus, aut reiecti habitu ordinis expolientur.

Puniuntūr aſſerentes quòd prælati non poſſint ſibi caſus reſeruare.

¶ Dogmatizantes etiam ꝙ ordinis pręlati, in numero quorū cenſendi ſunt cuſtodes, & guardiani, non poſsint ligare ſubditos cenſuris eccleſiaſticis, eoſq; excōmunicare, & ꝙ generales & prouintiales miniſtri non poſsint ſibi referuare caſus, prout in .7. hoc capite, eiſdem conceditur, ſi ſint conuicti pro prima uice, actibus legitimis ſint priuati, ſi uero perſeuerauerint, nec reſipiſcere uoluerint carceri mancipentur, Aduertant tamē prælati, ne pro leui cauſa, excōmunicationis gladium in ſubditos animaduertant, cum ſecundum doctrinam Scoti debeat tantum pro mortali, & enormi infligi.

¶ *De electionibus generalis miniſtri, cōmiſſarij generalis, miniſtrorum prouintialium, diffinitorum cuſtodum prouintiarum, diſcretorum conuentuum, ſimul & de inſtitutione officialium Romanæ curiæ & cōmiſſariorum particularium, ac de eorum omnium officio & auctoritate, & à quibus eorum uicarij eliguntur, ſi contingat quempiam illorum debitum humanæ carni perſoluere.* Cap. VIII.

CVm generalis miniſter, per regulam, ſit à miniſtris prouintialibus, & cuſtodibus eligendus, in capitulo Penthecoſtes, ſtatuimus & ordinamus, ꝙ ad huiuſmodi capitulum, conueniant miniſtri & cuſtodes prouintiales, qui cuſtodes prouintiales, literas teſtimoniales ſub ſigillis miniſtrorum, & loci capituli prouintialis ubi eliguntur ſecum portent, Cum autem contigerit, ex prædictis aliquem, ſeu aliquos, ad capitulum generale non uenire, nihil eorū quæ expedienda ſunt per capitulum, omittantur, Quinimmo, decreuit generale capitulum, & ordinat, ꝙ quāuis miniſter generalis poſsit, de conſilio aliquorum patrum diſcretorum, mutare locum capituli generalis aſsignatum, ſuperueniente aliqua euidenti neceſsitate, nō tamen poſſit differre capitulum, ultra uigiliam Penthecoſtes, in qua inuiolabiliter

Generalis poteſt mutare locū capituli generalis.

ter fiat electio miniſtri generalis, quando erit facienda, ſiue miniſter generalis uenerit, ſiue non, etiam ſi plures uocales defuerint, Quòd ſi miniſter generalis non uenerit, cōmiſſarius generalis illarū partium, ubi tenetur capitulum, loco eius præſideat, in ipſo, niſi ipſę generalis miniſter, alium præcipuum cōmiſſarium, ad id miſerit, Et ſi uterque ipſorum defuerit, miniſter prouincialis in cuius prouincia celebratur capitulum, & in eius abſentia, ille quem congregatio generalis ad hoc elegerit, præſideat uſque ad electionem noui miniſtri generalis, Congregatis igitur ad locum capituli, prædictis miniſtris & cuſtodibus, feria quinta ante feſtum Penthecoſtes, ſequenti feria ſexta, dicta Miſſa, Fiat ſermo fratribus in cōmuni, & ipſa die quieſcant, & deliberēt uſq; ad mane diei ſequentis, & tunc cantata miſſa de ſpiritu ſancto, ingreſsi capitulum, cantent hymnum, Veni creator, Verſus, Emitte ſpiritum tuum, Oratio, Deus qui corda fidelium, Deinde literę teſtimoniales cuſtodum, miniſtro generali coram omnibus legitime preſententur, & uoces omnium uocalium legitime integrentur, Vota abſentium, & eorum, qui ſunt uoce priuati (ut moris eſt) ſuppleantur, in qua ſupple tione, primo ſuppleatur cōmiſſarius generalis. 2. procurator ordinis, 3. cōmiſſarius Romanę curię. 4. guardianus Pariſienſis, & cuſtos Hie roſolymitanus, ſi preſentes fuerint aliæ uero uoces, per capitulum generale, ſiue per generalem miniſtrum, cum ordinis conſilio patrum, ſuppleantur. Quod ſi nulla ſuppletio facienda ſit, tam miniſter generalis immediate abſolutus, q̄ prædicti tres, præter electiones & depoſi tionem miniſtri, in omnibus alijs erunt de corpore capituli miniſter autem generalis abſolutus, qui etiam habet uotum actiuum in electio ne generalis nouiter eligendi, primum locum teneat poſt generalē mi niſtrum electum, durante toto capitulo generali, & poſt eum, alij qui fuerunt cōmiſſarij generales, & diffinitores nouiter eligendi ſtatim poſt ſuā electionem in menſa & alijs locis immediate ſequentur illos, qui fuerunt generales cōmiſſarij. Poſtea miniſter prouincię in qua capitulum celebratur, poſt ipſum procurator ordinis. Deinde cōmiſſarius curiæ, poſt quos miniſtri ſuccedent, iuxta ordinem prouinciarū, & ſuo modo cuſtodes. Sex diſquiſitores eligantur, quorum tres ſint ciſ montani, ab eiſdem deputati, & tres de ultramontanis, ab eiſdem ſimi liter, deputati, uel à generali miniſtro, cum conſilio diffinitorum, reſpe ctiue utriuſque familiæ, generalis autem miniſter, & miniſtri prouinciales, ſimiliter & cuſtodes, in conclaui recludantur, ita q nullatenus exire ualeant, nec illis aliqua alimenta miniſtrētur, donec prouiderint (ut oportet) de generali miniſtro, ita q die ſabbati, & in uigilia Penthecoſtes habeat religio, alium generalem miniſtrum, pręſentem uel abſentem, iuxta ordinationem domini Leonis papæ decimi. In eligē

Qui ſupplendi ſunt.

do autem diſquiſitores(ut præfertur)deputati, ſingulorum uota, aliquantulum patenter ſeorſum,fideliter conſcribant,ita ꝙ ſinguli antequam recedant ab eis,audiant qualiter receperint uota ſua, electores uero in explicando uota ſua his uerbis utantur. Ego miniſter ſeu cuſtos talis prouinciæ,nomino talem fratrem in generalem miniſtrum, quibus per ordinem conſcriptis,ſtatim in eodem loco publicentur in medium,quæ conſcripſerunt,tacito nomine eligentium, & ſi in primo ſcrutinio non fiat electio,iteretur modo prædicto quouſq; electio fuerit canonice celebrata. Quod ſi diuina gratia inſpirante omnes uocales in unum aliquem ſe cõformauerint,illius electio firma eſt, abſq; aliqua quæſtione.Si uero in partes inæquales ſe diuiſerint,ille in quem maior pars omnium eligentium conſenſerint,nulla zeli,uel meriti collatione,aut conſideratione habita,exceptione,ſeu contradictione quacunque alterius partis,non obſtantibus,pro uero generali miniſtro habeatur. Poſtquam electio fuerit pronunciata,ſurgat unus de diſquiſitoribus,& dicat.In nomine patris,& filij,& ſpiritus ſancti, Amẽ. Hæc eſt electio Reuerendiſs.Patris miniſtri generalis totius ordinis Minorum ſancti Franciſci,canonice celebrata,per dicti ordinis patres reuerendos uocales,miniſtros uidelicet & cuſtodes,iuxta formam,& puritatẽ regulæ,capitulariter congregatos in præſenti conuentu. N.ciuitatis ſeu loci.N.anno domini.N.Die uero.N. In qua electione Reuerendus pater.N.habet tot uoces,& Reuerendus Pater.N.tot &c. Et ego frater.N.eiuſdem ordinis profeſſor,ac prouinciæ.N.cuſtos, uel miniſter,unus ex diſquiſitoribus,& compromiſſarijs ſcriptor,uirtute compromiſsi limitati in me,& in ſocios meos facti,nomime meo,& nomine aliorum omniũ,qui in dictam electionem conuenerunt,& conſenſerunt,nomino & eligo,in totius eiuſdem ordinis miniſtrum generalem præfatum patrem Reuerendiſs.frattem.N.in quem, maior pars uocum conſenſit,ſicq; electum denuncio.In nomine patris,& filij,& ſpiritus ſancti. Quo facto auctoritate apoſtolica,ac ex ui talis electionis,& pręſentis conſtitutionis,pro confirmato habeatur,& ſtatim cantor,incipiat.Te deum laudamus,& in omni pronuntiatione electionis,tam miniſtrorum prouintialium,quàm diffinitorum & cõmiſſariorum generalium electorum, iuxta formam bullæ unionis,forma prædicta uel alia canonica obſeruetur. Omnes autẽ diſquiſitores pręfati teneantur poſt electionis pronunciationem,ſtatim cõburere ſchedulas,in quibus uota fuerunt annotata:

Forma publicandi electionem.

¶ In hoc autem capitulo miniſtri prouinciales ſemper per ſe ſi pręſentes fuerint,aut per ſuas literas(ſi abſentes)ſuis officijs renunciare debeant,quorum renuntiatio a miniſtro generali,uel à præſidente, cum aſſenſu generalis capituli(ſi uidebitur)admittatur. In omnibus autem

In omnibus ſentẽtia plurium præualeat.

memorati capituli diffinitionibus,ſententia plurium indiſtinctę prævaleat,& inuiolabiliter obſeruetur. Deinde fiat collatio,ſuper his,quæ ad capitulũ de prouincijs ſunt tranſmiſſa,& ordine ſuo uiſitentur in diffinitorio,ſiue fuerint contra generalem functũ officio, ſiue contra prouinciales,aut prouinciarũ,bonũ cõmune concernẽtia,& prouideatur per generalem miniſtrũ,& diffinitores,& capitulum, de ſingulis,(ut oportet)uidelicet,de correctione,corrigẽdorũ,& ordinatione ordinandorum. Perquiratur etiam diligenter,qualiter regula & ſtatuta in ſingulis prouincijs ſeruentur,& nullus alterius religionis, aut profeſſionis,nulluſq; ſecularis(cuiuſcunq; conditionis aut ſtatus exiſtat)tractatibus capitularibus admittatur,& in fine aſsignetur locus capituli generalis ſequentis,recitetur etiam numerus defunctorũ fratrũ à tempore generalis capituli proxime præcedentis,pro quibus dicatur. ps. De profundis,in fine,requiem æternam,Pater noſter,uerſus,A porta inferi,Requieſcant in pace,Domine exaudi,Dominus uobiſcũ, Oratio,Abſolue quæſumus,Numerus autem defunctorum ibi recitatus, ad ſingulas prouincias una cũ tabula capituli generalis ſub ſigillo miniſtri generalis deportetur,Tandem fiat confeſsio & abſolutio in cõmuni perſeuerantibus benedictio detur,& apoſtatæ anathematizentur,ſimilis ſolenmitas in fine capituli prouincialis obſeruetur. Ipſe autem miniſter generalis habeat duos ſocios ſcribas,unum ciſmontanũ, alium ultramontanum,& duos alios habere poſsit,ſed non plures. Prędicti autem ſcribę miniſtri generalis debeant pręuidere ſemper literas,per alios ſcriptas,& uiſis tantum ſignum ponere,antequam ſignẽtur à generali miniſtro,ne forte aliquid in eis contineatur contra ſtatuta,aut ordinationes. Teneãtur prouinciales miniſtri,& guardiani prouidere eidem,& ſocijs de conuentu,ad conuentum,& de prouintia ad prouintiam deducendo,& nullo modo habeat famulum ſecularẽ, recipiatur autem in conuentibus noſtris,à tota communitate fratrũ, cũ cruce,ei per ſuperiorem indutum cappa,uel ubi non eſt cappa,ſuperpellicio & ſtolla,ad oſculandum offerenda,flexis genibus, in introitu eccleſiæ,tali modo,ꝙ fratres deducant eum,ante altare maius cantando,Salue ſancte Pater,uel aliquid aliud. Inſuper miniſtri prouinciales, & cuſtodes,& alij patres:ad miniſtrum generalem pro ſuis negotijs uenientes,ſi non fuerint expediti,non comitentur eum de cõuentu in conuentum,ſed præcedant,uel ſequantur,præter miniſtrum prouincialem & guardianum loci,a quo recedit,& declarat generale capitulum,ꝙ miniſter generalis in ſexennio per ſe,uel per ſuos cõmiſſarios, uiſitare totum ordinem teneatur,& infra prædictum ſexennium,nullum poſsit generale capitulum celebrari, niſi commiſſarius generalis eſſet de nouo eligendus,uel prædictus generalis miniſter ſuo cederet

Apoſtatæ anathematizentur.

officio, aut mori contingeret, aut ab eodem ex alia cauſa legitima in dictum fuerit.

¶ Ad ſatisfaciendũ autem bullæ unionis, in qua fit mentio de diffinitoribus, & propter alias multiplices cauſas, in capitulo generaliſſimo, eodem die, poſt electionẽ generalis miniſtri eligantur duodecim patres, per ſecretum ſcrutiniũ. De ciſmontanis ſex, & totidem de ultramontanis in diffinitores & determinatores una cum generali miniſtro cauſarum, tam particulariũ, quàm prouinciarũ, ſeu perſonarũ, & diſquiſitores ciſmontani in electione diffinitorũ, audiant, & recipiant uota, & ſuffragia ciſmontanorũ, Vltramontani uero audiant et ſcribãt ſeparatim in alia menſa, uoces ultramontanorum, licet in electione generalis miniſtri, omnes ſex diſquiſitores, inſimul debent audire, & recipere ſuffragia ſingulorum uocalium, tam ciſmontanorũ, quàm ultramontanorũ, ex quibus tantũ duo ſcribant uota ſingulorũ, unus ciſmõtanus, & alter ultramontanus, cæteri quatuor erunt aſſiſtẽtes illis duobus, & ſimul uota ſingulorum intelligentes, præfati diffinitores electi in uno generali capitulo, non poſſunt, immediate reeligi in ſequenti generali capitulo.

¶ Cæterũ ordinatur, ꝙ ſuperueniente morte miniſtri generalis. Si moriatur in partibus (ut puta ciſmontanis, uel ultramontanis, de quibus aſſumptus eſt) miniſter in cuius prouintia moritur, teneatur conuocare illos qui fuerunt pro tempore generales miniſtri & cõmiſſarij quando electio uicarij ordinis celebretur in partibus illis, ubi fuerunt cõmiſſarij generales electi ſecundum bullam in capitulo generali & diffinitores illarum partiũ, qui fuerant electi, in generali capitulo immediate pręcedenti, quàm primum, ad locum cõmodiorem, cõmunitati dictorum diffinitorũ, pro electione uicarij ordinis. In qua electione, dictus miniſter pręſideat, et habeat uocem actiuam, & paſsiuam, ſicut ipſi patres & diffinitores, & ille in quem maior pars illorũ cõſenſerit, ſit uicarius totius ordinis. ¶ Si uero moriatur in partibus, quibus præeſt cõmiſſarius generalis, electus ſecundum bullã unionis per miniſtros, & cuſtodes illarum partium, de quo infra. ¶ Defuncto generali miniſtro, miniſter in cuius prouincia moritur, ꝗprimum fieri poterit, teneatur portare, uel legitime impeditus, mittere ſigillum ordinis patri cõmiſſario generali illarum partium, regiſtro ordinis bene clauſo, & ſigillato, ſigillis miniſtri prouincialis, & conuentus in quo moritur, apud ſcribam ordinis curam eiuſdem regiſtri habere ſolitum, remanente, qui quidem cõmiſſarius generalis, illarum partium diffinitores, ubi generalis deceſſerit, ꝗprimũ fieri poterit, in loco commodo teneatur conuocare, in qua congregatione, tam dictus commiſſarius generalis, quàm illi qui fuerunt miniſtri generales, cum ſint patres, ut di-

Defuncto generali quomodo eligatur uicarius ordinis & à quibus.

cetur infra utriuſque familię,& miniſter in cuius prouincia eſt defunctus generalis miniſter,uocem actiuam habeat, ſicut & præfati patres & diffinitores,eligēdus uero ſemper ſit de eiſdem partibus,de quibus generalis miniſter defunctus,aſſumptus erat.

¶ Si autem prouincia in qua moritur generalis, orbata eſſet miniſtro prouinciali, cōmiſſarius illius prouinciæ in prædictis ſuppleat uicem miniſtri prouincialis eiuſdem. ¶ Et ſiquis diffinitorum prædictorum fuerit morte præuentus,miniſter prouincialis ſuę prouinciæ, uel præfatus cōmiſſarius ad prædicta ſupplebit. ¶ Quòd ſi miniſter generalis moriatur in terminis duabus prouincijs cōmunibus. Miniſter prouinciæ prioris in ordine prouinciarum,teneatur(ut prædictū eſt)prouidere. ¶ Et ſi in terminis aliquibus prouincijs indifferentibus, moriatur, huiuſmodi prouiſio,ad propinquiorem prouinciam pertinebit. ¶ Miniſter generalis,ſi adminiſtrando ſuo munere,deceſſerit ex hac uita,ante officij ſui quatriennium,qui tunc ſuffectus fuerit uicarius ordinis,eo modo ante pręſcripto,is protinus cogat uocales omnes ſuffragatores miniſtros ſcilicet & cuſtodes,eius familiæ tantū, ex qua ſit miniſter generalis defunctus,ut pote,ciſmontanę uel ultramontanæ,ad coaptandum alium generalem miniſtrum,in eamq; coaptationem,& electionem, iudicetur ultro compromiſiſſe, ſuiſq; ſententijs iuiſſe altera familia,Ita ut quod egerit ea familia ex qua erat mortuus generalis,& quæ alium ſola elegit,altera ratum, fixumq; habeat, idq; propterea fit,ne toties breui tempore,cōmoueatur,cōturbeturq; uniuerſus orbis,cū ſumma ſecularium admiratione & immenſis impēſis factis,cū paucis poſt annis, ſint habenda comitia ex uniuerſo ordine, ad eligendum miniſtrum ex altera familia,ea ſcilicet quæ cōpromiſit, quemadmodum fuit utriuſque familiæ uiciſsitudo. ¶ Idem omnino intelligatur,& de electione noui miniſtri generalis,& de cōpromiſsione,ſi etiam uiuens aliqua de cauſā,uel infirmę ualetudinis,uel alterius iuſtę rei,uoluerit renunciare muneri,officioq; ſuo,ut ipſemet generalis miniſter cōuocet familiæ ſuę patres uocales (miniſtros uidelicet & cuſtodes)& curet alium eligendum generalem miniſtrum,& nomine ſuo,& alterius familiæ,donec ueniat tempus legitimū creandi generalem miniſtrum,cunctis totius ordinis ſuffragijs.

Compromiſsio ũnius familie in aliam ſi generalis intra ſexennium de nouo eligatur.

Generalis miniſter ſuo functus officio, habeatur pro patre, atque diffinitore utriuſque familiæ,æquum namq; eſt,ut qui utranq; familiam per ſex annos moderatus eſt,ab utraq; ut uerus ac legitimus pater cenſeatur,& colatur,itaque ſi contigerit,ut generalis miniſter, uel mortuus fuerit,uel ſuo renunciauerit officio, quemadmodum ſupradictum eſt, talis pater ac diffinitor utriuſque familiæ olim generalis, uocari debeat ad præfati uicarij generalis ordinis electionem,maxime

ſi herere eum contigerit in illis partibus, in quibus facienda eſſet dicti uicarij ordinis electio.

De cõmiſſario generali.

Electio generalis cõmiſſarij.

Poſt autem electionem generalis miniſtri (ut dictum eſt) in uigilia Penthecoſtes, ſi fuerit ex partibus ciſmontanis, eligatur immediate per patres uocales miniſtros & cuſtodes ultramõta nos (iuxta unionis bullam) per ſcrutinium ſecretum, cuius diſquiſitores ultramontani audient, & cõſcribent ſingulorum ſuffragia, generalis cõmiſſarius ultramontanus, & ſi miniſter generalis fuerit ex partibus ultramontanis, ꝑ uocales ciſmontanos, & diſquiſitores eiuſdem familiæ, eligatur cõmiſſarius generalis ciſmontanus, qui per triennium tantum continuabit officium ſuũ, niſi caſus talis acciderit, ꝙ uel propter bella, aut aliud legitimũ impedimentũ, generale capitulum intermedium pro electione alterius generalis cõmiſſarij, celebrari non poſſet. Quo caſu ſtante, generalis miniſter, eundem uſque ad tempus oportunum, de conſilio nonnullorum patrum continuare poſſet, aut alterum pro ſuo arbitratu, eiuſdem tamen familiæ, de qua erat functus officio, eiſdem partibus pręficere.

Generalis miniſter ex cauſa poteſt prorogare tempus cõmiſſario generali.

Ordinatur etiam, ꝙ ſi contingat, dictum cõmiſſarium generalem infra ſuum triennium mori, miniſter generalis poſsit inſtituere alium cõmiſſarium generalem, uſque ad capitulum generale immediate futurum, de conſilio aliquorum diſcretorum patrum.

Generalis miniſter quõ nouum poteſt eligere uel inſtituere cõmiſſariũ generalem.

Sicut & idem generalis miniſter de una familia aſſumptus, ſi contingat ſe transferre ad alteram familiam, cauſa uiſitationis, uel alterius negotij exequendi, poteſt de conſilio aliquorum patrum, inſtituere cõmiſſarium generalem, & eiſdem partibus ex quibus aſſumptus eſt pręficere, uſque ad ſuum reditum ad partes illas, Poſt mortem autem cõmiſſarij generalis ſiue electi, ſecundum bullam unionis per uocales, ſiue inſtituti iuxta ſupra dictum modum à generali miniſtro, miniſter in cuius prouincia deceſſerit, eius officium, cum poteſtatis plenitudine exerceat, quouſque alius cõmiſſarius, per miniſtrum generalem (ut pręfertur) aſsignetur.

Generalis cõmiſſarius ſubijcitur in omnibus generali miniſtro.

Idem generalis cõmiſſarius electus iuxta dictam bullam, in omnibus, & per omnia ſubijciatur generali miniſtro, poſsit tamen exercere ſuum officium, & uti ſua auctoritate, etiam exiſtente generali miniſtro in partibus, quibus hęret dictus cõmiſſarius, niſi eidem pręfatus generalis, ordinauerit, ut negotia aliqua ad ſuũ deuoluantur iudicium, aut reſeruauerit ſuæ plenariæ iuriſdictioni aliquas prouincias, per ſe, uel alios commiſſarios ſuos particulares, uiſitandas, eo tamen generali miniſtro exiſtente in partibus, ex quibus aſſumptus eſt, cõmiſſarius generalis in alia exiſtens familia poſsit omnes delinquentes punire, ac

eadem auctoritate uti, in eos in partibus ſibi creditis, tam prælatos, quàm ſubditos, tam inſtitutos a dicto generali miniſtro, quàm ab alijs ordinis prælatis, qua uti poſſet præfatus generalis miniſter, ſi præſens eſſet, niſi fuerit ſibi aliqua particularis cauſa interdicto.

¶ Poterit etiam animaduertere in officiales curiæ Romanę modo & conditione infraſcriptis, in titulo ubi de talibus erit mentio. *Officiales curiæ ſubijciuntur generali commiſſario.*

¶ Dictus cõmiſſarius generalis, duobus erit contentus ſocijs, & in ſuo triennio creditas ſibi prouincias, demptis dictis ultramarinis, per ſe uel per cõmiſſarios uiſitare teneatur.

¶ Prædictus item generalis cõmiſſarius functus ſuo officio, habendus cenſetur pater ac diffinitor, in ſua familia, quanquã ante geſtum munus, tali honore nõ fuerit decoratus, & idem ipſe non ſecus atque dictum eſt de generali miniſtro olim functo officio habebit uocẽ actiuam in electione uicarij ordinis. *Commiſſarius generalis functus ſuo officio erit pater ordinis.*

¶ *De diffinitoribus tam generalibus quàm prouincialibus.*

¶ Diffinitores generalium, & prouincialium congregationũ, eligantur non ſolum uocales de corpore capituli exiſtentes, ſed de quibuſcunque patribus, in loco congregationis exiſtentibus, huiuſmodi autem diffinitores ſic electi, non de corpore capituli, non habeant uocem actiuam in electionibus miniſtri, uel cuſtodis ad capitulum generale mittendi, In cæteris autem quæ ibi tractantur, ſicut cæteri uocales habeant uoces. *Diffinitores non eligãtur preciſe uocales.* ¶ Ex partibus ultramarinis ciſmontanæ, uel Italæ familiæ, unus in quibuſlibet generalibus congregationibus eligatur diffinitor, ſi prouinciarum ultramarinarum quæ ſunt duæ in Hungaria, duæ in Boſna, Lithuania, Pollonia, Auſtria, Bohemia, Dalmatia, Raguſia, & Candia miniſtri & cuſtodes, ad generale capitulum accedant aut ſui loco legitime impediti, alios mittant. *Ex ultramarinis unus eligatur diffinitor.*

¶ Diffinitores generalis congregationis, in uno capitulo electi, in ſequenti reeligi nõ poterunt, & in capitulo intermedio, in quo eſt una duntaxat familia, ſex tantum eligantur. ¶ In capitulis autem prouincialibus, quatuor pręciſe, & electi in uno capitulo, uacent ſiue per unũ ſiue per duo capitula, iuxta conſuetudinem prouinciarum, antequã iterum in diffinitores eligantur. ¶ In diſpoſitione prouinciarum erit autem, diffinitores eodem anno, quo ſunt electi diffinitores, pręficere, uel non pręficere guardianos, aut monialium confeſſores: ſicut eodem anno, quo eliguntur diffinitores, pręcedent in choro, menſa, & in alijs publicis actibus, non diffinitores, & cæteros qui non fuerunt miniſtri, nec ſunt actualiter guardiani: quo elapſo, omnino ſeruabunt ordinem in pręfatis, religionis, quo antiquiores in religione pręcedunt fratres minoris ætatis in ipſa religione, nec ſocios particulares aut capita menſe ratione paternitatis habere poterunt, ſed cõmunitatem & commu-

nem uſum fratrum ſeruabunt.

¶ Diffinitores noui, non eligantur, poſt numerũ duodecim diffinitorum, in prouincia, ſine generalis, uel cõmiſſarij generalis licentia, ne ex tanta patrum multitudine, & in contemptum, ueniat paternitas, & ambitio augeatur.

¶ Omnes quotquot electi fuerint cuſtodes ad generale capitulum mittendi in prouinciali capitulo per guardianos & diſcretos de cętero (ut infra dicetur) cenſeantur in numero patrum prouinciæ.

Reformati galliarum debent habere diffinitorem.

¶ Conceſſum eſt etiam prouincijs reformatorum galliarũ ex ſpeciali gratia, ex quo promiſſerunt recipere cõmiſſarium generalem electum ſecundum bullã unionis, ut in generalibus noſtris comitijs habere poſſint unum diffinitorem.

¶ *De procuratore, & commiſſario curiæ* Romanæ.

Orare in capella & ei aſsiſtere ſpectat ad procuratorem.

¶ Procurator curiæ, ſeu ordinis, ſemper inſtituatur de eadem familia ex qua aſſumptus eſt generalis miniſter, ad quem ſpectat orare in capella domini papæ, & in eadem, tempore debito intereſſe. ¶ Commiſſarius uero curię, ex altera inſtituatur familia, Nec ambo ultra triemium, in ſuo poterunt continuari officio, ne tẽporis diuturnitate, conuertant cogitationes ſuas ad priuatas rationes, cum natura negotiorũ ordinis, ijdem plus æquo fiant inſolentes. ¶ Subditi ſint, ac pro ſubditis habeantur auctoritate & obedientiæ, generalis cõmiſſarij, illarum partium, ſiue electi, ſiue inſtituti, dum ab eiſdem partibus generalis miniſter aberit, Ita ut ab ipſo cõmiſſario generali poſsint corrigi, etiã uſq; ad ſuſpenſionẽ à ſuis officijs, ſaltem quo ad uſque ea de re fuerit factus certior, idem generalis miniſter, Alteri prælato, ſiue locali, ſiue prouinciali, una cum duobus ſocijs, quos unuſquiſque eorũ habere poteſt, nõ ſubijciuntur, q; dictis generalibus, miniſtro uidelicet & cõmiſſario.

Curiæ officiales ſubijciuntur generali commiſſario.

Nullus p̃ſumat quicquam in curia agere ſine licentia & ſcitu officialium.

¶ Ad prædictos curiæ officiales, procuratorem ſcilicet & cõmiſſarium pertinebit, omnia ordinis negotia expedire, & nullus alius frater cuiuſcunque gradus, & conditionis exiſtat, ſub pœna priuationis omnium actuum legitimorum, ſe intromittere, aut procurare audeat aliquã gratiam in præfata curia, etiam bonũ familiæ noſtræ concernentem, aut aliquod negotium cum prælatis curię expedire ſine illorum, aut miniſtri, uel cõmiſſarij generalis licentia.

Ipſi officiales nihil tangẽs totum ordinẽ ſine licentia generalis attentent.

¶ Præfati autẽ procurator, & cõmiſſarius, nullo modo ſe intromittant de fratribus, quo ad regimen prouinciarũ, nec ſe ingerant in agendis ſecularium negotijs, nec aliquid tangens totum ordinem, & eius libertatem coarctans, poſsint abſque generalis miniſtri ſcitu, & expreſſa licentia, procurare, aut procurari permittere.

¶ Procurator aut cõmiſſarius curiæ fratres ad eorum pręſentiam cum obedientia uenientes, ad nullam aliam prouinciam præterq; ad

Romanam deſtinare poſsint, eosq; in ea retinere, niſi dum huiuſmodi fratrū negotia expediantur. Fratres uero hinc inde euntes, nullo modo per urbem tranſire poſsint, niſi forte, pro prouinciarum neceſsitatibus, mitterentur ad curiam, & in hoc caſu portent literas cambij, uel ferre faciant per aliquem neceſſar.as pecunias, pro ſatisfaciendis diplomatibus, & expeditionibus ſuis, & quando ſunt in ara cœli, pręſentent ſe procuratori, uel commiſſario reſpectiue, & expoſitis ſibi negotijs, poſt tres dies recedant, relinquentes negotia expedienda, per dictæ curiæ officiales, q ſint contenti, ſocios habere religioſos, honeſtos, & exēplares, & apoſtatas omnes ad proprias remittere prouincias.

Dicti officiales remittant tantum fratres ad Romanā prouinciam.

ℭ *De miniſtris prouincialibus.*

ℭ Prouinciales miniſtri eligantur, in ſuis prouincialibus capitulis, per ſuæ prouinciæ guardianos, & locorum diſcretos, in quorū electione omnino ſeruetur eadem forma, quæ ſupra in generalis miniſtri electione fuit ſeruata, & ſi aliqui defuerint uocales ſuppleantur. Tres tantum diſquiſitores de corpore capituli, inſtituentur, de conſilio diffinitorum præcedentis capituli, & diſcreti locorum eligantur per fratres cōmorantes in eodem conuentu, in quo talis diſcretus, eſt eligendus, & qui non ſteterit ſaltem per menſem de familia in loco aliquo, in eodē non habebit uocem, ſed in eo à quo immediate receſsit. Studentes forenſes, in loco ubi cauſa ſtudij, de familia morantur, una cum lectore forenſi uocē actiuam tantū habere poſſunt. ¶ Fratres etiam profeſsi tam clerici, quā laici, nullam habebunt uocem, in electione diſcretorū, niſi elapſo a ſuſcepto habitu, triennio integro. Guardiani etiam habebunt uocem actiuam in electione diſcreti loci ſui, quemadmodū prouintialis miniſter habet eandem actiuam, in electione cuſtodis ad generale capitulum deſtinandi.

Electio miniſtri.

Diſcreti quomodo eligantur.

Iuuenes non niſi elapſo triennio in religione uotum habebunt.

Miniſter habet uotū in electione cuſtodis.

ℭ Si quis frater ad dicti diſcreti electionem, ſeu ad alios capitulares actus, conuenire noluerit, uoce actiua paſsiua ſit per triennium ipſo facto priuatus, & in prima publica refectione faciat per unum. Miſerere mei deus, diſciplinam.

Qui recuſauerit dare uotum, ſit per triennium priuatus.

ℭ In loco ubi non ſunt quinque fratres profeſsi, qui uoce actiua & paſsiua non ſint priuati, non poſsit fieri diſcretus, & in tali caſu antiquior tempore & honore in religione, & nō ſuſpenſus, ad capitulum una cum guardiano accedat, quē miniſter & patres prouinciæ, ſi uocalibus nō erit ingratum, poterunt, tanquā ſuppletum, pro dicto loco admittere. ¶ Nota etiam, ꝙ in cōuentibus, ubi ſunt pauciſsimi fratres, profeſsi & non ſuſpenſi, poſſunt inſtituere tantum duos diſquiſitores (ſi profeſsi, & electores, id approbauerint omnes) alterius conuentus, qui uota ſingulorū audiant, ac electionem denuncient iam factam.

Duo eſterni poſſunt eligi diſquiſitores.

¶ Declaratur, ꝙ quamuis miniſtri prouinciales, per bullam unionis

Miniſtri ultra triennium nocentur in officio cōmiſſarij.

finito triennio ſuo ſint abſoluti ab officio ſuo, & pro abſolutis haberi debent, tamen ſi ex bonis reſpectibus, ultra triennium cum conſenſu generalis miniſtri, aut cōmiſſarij generalis, capitulum prouinciale, differretur, in hoc caſu, miniſtri huiuſmodi, etiā tranſacto triennio, poſſunt auctoritate generalis capituli, tanquā cōmiſſarij regere prouincias, uſque ad celebrandū capitulum, quo tēpore non ſe miniſtros, ſed cōmiſſarios prouinciales ſubſcribent, & uocari facient.

Miniſtri immediate ſuo functi officio habeant ſuffragium in diffinitorio.

¶ Miniſtri prouinciales, in illo capitulo, in quo officio ſuo functi ſunt, habeant uocē, & ſuffragium in diffinitorio, & in electione guardianorū, & tabulæ confectione, & præcedant reliquos omnes durante capitulo, excepto miniſtro nouiter creato, poſtea uero, tenebunt ſuū locum ordinarium, pro tempore dignitateq; ſua, Nam, ut excludatur a diffinitorio, alio nouo creato omnino indignum uidetur, & ab omni ratione alienum, cum accidat ſæpe, ut qui coaptatur in miniſtrum, & diffinitores, nihil omnino ſciant de ſtatu prouinciæ, neque ob id noſce poſsint, quid cōmodo, qui indigni, quiq; digni, quæ res puniri debeat, quodq; remedium labentibus rebus adhiberi oportet, contra uero miniſter ſuperior omnem prouinciam, rerumq; ſtatum cognoſcat fratrumq; omnium naturas, & merita caleat.

Miniſtri ſuo functi officio non inſtituantur guardiani.

¶ Miniſtri prouinciales finito ſuo triennio, in eodem capitulo, ad officium guardianatus, promoueri nō poſsint. Et uacare debeant, nec ad prædicti miniſtratus munus reaſſumi, donec alij duo miniſtri, functionem huiuſmodi ſubierint.

Miniſtri habeant de omnibus actis etiam iudicialibus regiſtrū.

¶ Omnes prouinciales miniſtri faciant regiſtrū de ordinatis concluſis, & determinatis in capitulis prouincialibus, & de omnibus actibus alicuius importantię, necnon de carceratis, admonitisq; canonice, uerum defectus propter quos puniuntur non ponantur in regiſtro.

Mortuo miniſtro ad quos ſpectet electio uicarij prouinciæ.

¶ Ordinamus etiā, ꝙ accedente morte miniſtri prouincialis in ſibi credita prouincia, cuſtos illius cuſtodiæ, in qua deceſſerit, teneat ſigillum, ſi uero non ſunt cuſtodes, guardianus in cuius conuentu moritur, teneaturq; primū fieri poterit, in cōmodo loco congregare diffinitores, qui fuerunt electi in capitulo, immediate pręcedenti & illos, qui pro tempore fuerunt miniſtri pro electione uicarij prouinciæ, in qua electione dictus guardianus uel uicarius, ſi conuentus caruerit guardiano, habeat uocem actiuam & paſsiuam, ſicut diffinitores & præfati patres & præſidebit, Et ille, in quem maior pars conſenſerit, erit uicarius prouinciæ, uſque ad proximum capitulum celebrandū.

¶ Talis tamen electio abſque generalium miniſtri, uel commiſſarij conſenſu celebrari, non poterit. ¶ Si uero moriatur, in terminis, duobus conuentibus, ſuis cōmunibus, guardianus conuentus prioris in ordine, teneatur, ut dictum eſt prouidere. ¶ Et ſi in terminis duobus ſuis

conuentibus indifferentibus, moriatur, huiuſmodi prouiſio ad propinquiorem locum pertinebit, Interim tamen, ꝙ prouincia habebit miniſtrum, acta prouinciæ, bene, duplici ſigillo, ſcilicet, prouinciæ, & conuentus ſigillata, manebunt penes ſocium ſcribam.

¶ Prouinciales miniſtri duos tantum habeant ſocios, modeſtos & religioſos exemplaresq; nec mittant particulares commiſſarios, per prouintiam, niſi ex legitima cauſa & neceſſaria, & ad certum negotiũ, quo finito, ſtatim ceſſet commiſsionis officium. *Miniſtri non mittant commiſſarios niſi ad certam cauſam.*

¶ Nullus miniſter per commiſsionem datam ſibi à generalibus miniſtro, & commiſſario, in propria prouincia, ſecundum formã prouincialibus miniſtis dari ſolitam, etiam cum poteſtatis plenitudine, ꝑ hoc fiat exemptus à cõmiſſarīs, per dictos generales miſsis, ſed per omnia ei ſubjciãtur, pinde, ac ſi nulla eiuſdẽ miniſtri, facta fuiſſet cõmiſsio. *Quõ miniſtro ſuffragetur cõmiſsio generalis, et quomodo nõ.*

¶ Item nullus miniſter per cõmiſsionem ſi bi datam, etiam cũ poteſtatis plenitudine, poſsit aliqua, in ſibi credita prouincia ordinare, aut ordinata immutare, aut contra ſtatuta prouintialia quæcunq; facere, ſine conſenſu patrum prouinciæ pro tempore exiſtentium, uel maioris partis uocalium, in capitulo prouinciali pro tẽpore exiſtẽtiũ. *Miniſtri per cõmiſsionẽ generalis nõ poſſunt contra ſtatuta prouincialia agere.*

¶ In capitulo intermedio, nulla erit poteſtas uocalibus, confirmandi miniſtrum, quaſi eum poſsint deponere, niſi ſuper hoc fuerit eis à generali miniſtro, uel cõmiſſario generali data poteſtas particularis, ſed ipſe miniſter, poterit ſuo fungi officio uſq; ad exitum triennīj. Nã ex hac conſuetudine confirmandi miniſtros, euenire ſolet, ut nõ recte, quandoq; atq; intrepide officio ſuo ſatisfaciãt, Si tamen prouincia habet iuſtas querelas contra miniſtrum. Tunc generales miniſter & cõmiſſarius poterunt legitima ſubſiſtente cauſa, per ſe, uel per cõmiſſarios ſuos, de conſenſu patrum prouinciæ, ſuo priuare officio. *In capitulo intermedio miniſtri ſuo non cedant officio.*

¶ Nullus prouincialis miniſter, fines ſuæ prouinciæ exeat, niſi in ea prius de conſilio patrum in prouincia inſtituat cõmiſſarium, & ſi cõtigerit, dictum miniſtrũ, extra prouinciam mori, præfatus cõmiſſarius ab eo in prouincia relictus regat prouinciam, uſq; ad nouam prouiſionem miniſtri, uel cõmiſſarīj, generalium, talis tamen cõmiſſarius non poterit celebrare capitulum, ſine expreſſo mandato prædictorũ generalium, aut alterius eorum. *Mortuo miniſtro extra prouinciam commiſſarius regat prouinciam.*

¶ Ordinatur etiam, ꝙ illi, qui pro tempore fuerunt miniſtri in illa prouincia, in qua functi ſunt tali officio habeant uocem in electiõe uicarīj prouinciæ, ſicut & diffinitores præcedentis capituli. Debentq; à præſidente uocari ſicut & dicti diffinitores, eodem modo fiet in inſtitutione noui guardiani extra capitulum, ꝙ ſcilicet uocentur ſicut & ad aliquem præfatorum guardianorũ, depoſitionem, quando cõmode eorum præſentia haberi poterit. Dicti etiam patres functi officio *Miniſtri functi ſuo officio poſſunt habere ſocium.*

miniſteriatus poſſunt habere gratum ſocium in prouincia in qua fuerunt miniſtri, qui eis inſeruiat & conuentui, in quo eſt, cum non eximamus eum propter hoc ab obedientia ſui guardiani, & præcedent cæteros, qui eodem munere miniſteriatus non fuerint functi.

Nullum capitulum ubi eſt eligendus miniſter fiat ſine licentia generalium.

¶ Nullum capitulum prouinciale, ubi nouus miniſter eſt eligēdus, celebretur, niſi eidem capitulo prouinciali interfuerit uel ipſe generalis miniſter, uel cōmiſſarius generalis, hoc autem intelligi debet ſi ipſi generales miniſter, uel cōmiſſarius, degerint apud eam familiam ciſmontanam ſcilicet uel ultramontanā, ubi celebrandum eſt capitulū, ut de illo celebrando facile prouideri queat ab eiſdem.

Miniſter candiæ non accedat ad generale capitulum.

¶ Miniſter candiæ, non accedat ad capitulum generale, ſed mittat loco ſui cōmiſſarium, cum cuſtode, & ipſe regat prouinciam ſibi creditam, uſq; ad reditum noui miniſtri, qui nouus, uiſitare præteritum, & iam functum officio, habeat, & uiſitationem legitime, & iuxta formam inferius traditam factam, bene ſigillatam, mittat per fideles nuncios, ad generales miniſtrū uel cōmiſſariū. ¶ Terminata autem dicta uiſitatione, & miniſtri & fratrum, miniſter iam functus officio, poſsit ire hieruſalem. Nec miniſter dictæ prouinciæ, debeat, aut teneatur, cauſa peregrinationis mittere fratres ſuos, ad loca ſancta, niſi primo ſteterint per triennium in illa prouincia, & quando aliquos mittit, debeat eis neceſſaria ſuppeditare, pro uiatico & nauigio, & primo mittantur hieroſolymā, qui primo ſteterunt in eadem cretēſi prouintia, & poſtmodum ordinate, alij.

Miniſtri habeāt plenā auctoritatem ſuper omnes apoſtatās, etiam forenſium.

¶ Quilibet etiam miniſter prouincialis habeat ordinariam iuriſdictionem, auctoritate miniſtri generalis, excommunicandi, ligandi, capiendi, incarcerandi, ac pœna alia puniendi omnes aliarum prouinciarum apoſtatas, ad ſuā diuertentes prouinciam. ¶ Idem poſsint etiam guardiani, quando præſentia miniſtri intra triduum haberi non poteſt, ſimiliter & omnes fratres, in caſu neceſsitatis, quando citra ſcandalum ſeculi bono modo fieri poteſt, & dicti prælati, non permittant apoſtatas ſuos, uel alienarum prouinciarum in ſcandalum noſtri ordinis euagari.

Miniſtri & cuſtodes tenētur accedere ad capitulum generale.

¶ Miniſtri prouinciales teneantur, cum ſuis cuſtodibus accedere, ad capitulum generale. qui cuſtodes in capitulo electi, poſtea ſuo munere functi, in numero patrum intelligendi ſunt, & teneantur ſecum ad capitulum portare literas teſtimoniales ſub ſigillo miniſtri, & loci capituli prouincialis ubi eliguntur: & ſi aliquem cuſtodem, quoquo modo impediri contigerit, ſic ꝙ ad capitulum generale accedere non poſsit, per miniſtrū, & uocales, ſi adhuc in capitulo fuerint, uel ſi poſt capitulum, cū aliquibus patribus diſcretis, alius eligi, ſeu deputari poſſit. Dicti cuſtodes eligantur ſemper in prouinciali capitulo præcedente

generale, & in euentu etiam, ꝙ miniſter prouincialis, propter legiti mum impedimentũ, non poſſet ad ipſum capitulum accedere, poſsit cum conſilio, & aſſenſu patrũ, loco ſui inſtituere cõmiſſariũ, qui una cum dicto cuſtode accedat ad comitia generalia, & declarat generale capitulum miniſtris, & cuſtodibus, ꝙ non legitime excuſati, ſecundũ iudicium generalis miniſtri, & uocalium capituli generalis, non conuenientes ad capitulum generale, ipſo facto, ſint ſuis officijs, & uoce actiua & paſsiua per ſex annos priuati, & ſuper hoc fiat diligens inquiſitio in capitulo generali.

Priuãtur uocales nõ accedentes ad capitulum generale.

¶ Miniſtri etiam prouinciales uel cõmiſſarij remanẽtes in prouincijs, tempore quo uadunt fratres ad capitulum generale, non audeant in prouincijs ſuis capitulum celebrare, conuentum fratrũ, aut aliquid notabile innouare, antequã patres, ſuę prouinciæ, redierint ex dicto capitulo generali, niſi diſpenſationem aliquam particularem de aliquo arduo negotio, citra celebrationem capituli fuerint impetrati. Si tamẽ contingeret guardianũ aliquem aut monialium, ſiue ſororum confeſſorem, tale crimen cõmittere in ordinis, & ſecularium perſonarũ, notabile ſcandalum, propter quod, non poſſet eius punitio, differri, & priuatio, tunc in tali caſu, poterit pręſidens prouinciæ punire & priuare criminoſum & alium loco illius, in cõmiſſarium loci in quo fuit cõmiſſum crimen, uſque ad reditum patrum, ex dicto generali capitulo ſubſtituere, Irritum & inane decernens quicquid fuerit contra præſens ſtatutum, attemptatum.

Commiſſarij uel alij tempore generalis capituli nihil innouent.

¶ *De cõmiſſarijs particularibus miſsis à generalibus.*

¶ Cõmiſſarij miſsi ad prouincias, per generales miniſtrum, aut cõmiſſarium, nihil ſuarum cõmiſsionum exequantur, donec miniſtris prouincialibus reſpectiue, ſuas exhibuerint, aut per literas, palam fecerint, cõmiſsiones. Rebellantes, pręfatis cõmiſſarijs, ſi fuerint prælati, à ſuis ſint depoſiti officijs, ſi ſubditi actibus legitimis priuati, tanquam conſpiratores in prælatos à proprijs expellantur prouincijs, ſi autem fratres prouinciæ, ad quã mittitur cõmiſſarius, proteſtatione facta, ad Reuerendiſsimos patres pręfatos, cauſas (ſi quas legitimas aduerſus cõmiſſarios habuerint) mittere poſsint, quas ſi inſufficientes, & non legitimas deprehenderint, dictos fratres iuxta menſuram delicti, puniant, Interim tamen cõmiſſarij miſsi, ſuas exequantur cõmiſsiones, in ſibi creditis prouincijs.

Rebellantes commiſſarijs puniuntur.

¶ Nullus cõmiſſarius, à dictis patribus deſtinatus, poſsit aliqua, in ſibi credita prouincia ordinare, aut ordinata immutare, aut contra ſtatuta prouincialia quicquã facere, ſine conſenſu patrum prouinciæ, uel maioris partis uocalium in capitulo prouinciali, pro tempore exiſtentium, niſi repugnauerint generalibus iſtis ſtatutis, & generalis mini-

Commiſſarij, in omnibus commodum prouinciarum concernẽs exequantur cum conſenſu patrum.

ſter in ſpetiali, pro bono prouinciæ, mandauerit id faciendum.

Quo tempore commiſſarij egredi debent prouincias.

¶ Dicti autem cõmiſſarij a generalibus miſsi, poſt prouinciæ uiſitationem, & capituli celebrationem, teneatur ad minus intra uiginti dies, exire prefatam prouinciam, aliter poſt tale terminũ expiret eius auctoritas, niſi fuerit ſibi in ſpeciali datum mandatum regendi prouinciam, poſt illud tempus.

Commiſſarij non mittant extra prouinciã fratres.

¶ Nullus talis cõmiſſarius, ex prouincia ſibi credita, ad alienas prouincias fratres deſtinare ualeat, niſi eos, ad miniſtrũ, aut cõmiſſarium generales, pro dictę prouincię negotijs mittere contigerit.

Quo commiſſarij procedere debeat in punitione miniſtri.

¶ Cõmiſſarius miſſus a generalibus, non poſsit corrigere prouincialem miniſtrum, niſi ex cauſa, & cũ conſenſu maioris partis patrũ, prouinciæ, & ſi depoſitio eſſet infligenda, nihil fiat, ſine conſenſu generaliũ (miniſtri, uidelicet, & cõmiſſarij) Sed ſi cõmiſiſſet crimẽ adeo ſcandaloſum, quo merito deberet ſtatim priuari, tunc prefatus cõmiſſarius de conſenſu maioris partis dictorum patrum, poſsit eum priuare ſuo officio, maxime quando præſentia dictorum generalium, intra decem dierum ſpacium, haberi minime poſsit.

Commiſſarius non puniat grauiter ſine capitulo.

¶ Nullus etiam cõmiſſarius poſsit priuare aliquem patrẽ, qui fuerit alias prouincialis miniſter, aut facere aliquam notabilem punitionem, ut puta carcerationem, ſeu priuationem, ſine conſilio & aſſenſu maioris partis capituli.

Non habent uotum in inſtitutione guardianorum commiſſarij.

¶ Præfatus etiam cõmiſſarius non habebit uotum in inſtitutione guardianorum & cõfeſſorum monialium ac ſororum in diffinitorio, ex ſua ordinaria cõmiſsione, niſi generales miniſter, aut cõmiſſarius, ſuper hoc particularẽ dederit ei facultatem, bene tamen poterit, ſicut & debet procurare, ne indigni ad huiuſmodi munera promoueantur.

Non mittantur ſine cauſa commiſſarij.

¶ Non paſsim etiam mittantur dicti cõmiſſarij, ad prouincias, niſi uel prouincię petant, aut generales, miniſter & commiſſarius, aliquid audiant indignum, puniendum uidelicet aut reformãdum in prouincia aliqua, quod indigeret præſentia dictorum generalium, & tunc quando non ualent ipſi ad eam præſentialiter accedere, alijs præpediti negotiis, tunc poterunt idoneos ad illam deſtinare cõmiſſarios.

Guardianorum inſtitutio & depoſitio.

¶ Guardiani ultra triennium, non poſsint in ſuo perſiſtere offitio, & in uno loco tantum per biennium, primo autem anno quo præficiuntur guardiani uacent poſtea poſt illum annum per annum alterum, antequã ibi, uel alibi efficiantur guardiani. Qui guardiani in capitulo prouinciali eligantur, & poſt ſemper de conſilio diffinitorũ, & de eorundem conſilio poſt capitulum deponantur ſi contingat aliquot indigere priuatione: ſecundum limitationem tamen ſuperius in titulo miniſtrorum poſitam.

¶ Poſt hac ſingulis ciſmontanis prouincijs integrum erit ſi placue

rit miniſtris & maiori parti patrum quolibet anno ſua celebrare prouincialia capitula quando tamen erit, iuxta pręmiſſa, uidetur hoc habenda auctoritas generalium, primo habeatur, antequàm dicta capitula celebrentur.

Prouinciale capitulum ſingulis poterit celebrari annis.

¶ *De prædicatoribus ac ſecularium confeſſoribus & de his qui eos inſtituere habeat, & ubi, de conditionibus eorundem prædicatorum & confeſſorum, ac ætate, & quomodo in fide ſuſpecti puniuntur, ſimiliter quòd nullus ſine licentia tradat prælo libros ac impreſſioni.* Cap. IX.

FRatres non prędicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum, nec in alienis eccleſijs, in ordinis ſcandalum & dedecus, liceat tamen eiſdem fratribus, ubi pro tēpore fuerit conſuetum, ut in quadrageſima, proceſsionibus, & ſimilibus cū prælatorum ſuorum licentia, prædicare.

¶ Nullus etiam fratrum, populo audeat prædicare, niſi a generali miniſtro fuerit examinatus, & ab eo, uel a prouincialibus miniſtris, in ſuis prouincialibus capitulis, uel ab alijs, quibus per generalem miniſtrum, fuerit cōmiſſum, & ſibi officium prædicationis conceſſum, & tale prædicandi officium, præuia examinatione, & approbatione iniunctum, poſsint nihilominus præfati miniſtri, reuocare, ſuſpendere, & arctare, quotiens, ſicut, & quomodo, eis uidebitur expedire, Nec ad tale officium, quempiam admittant, niſi ſit ſacerdos, uel diaconus, & ætatis ad minus. 25. annorum, competentis literaturæ, uita ac moribus comprobatus, cuius doctrina merito populi ędificari ualeant, & in ſingulis prouincijs de nouo a generali miniſtro, uel eius cōmiſſarijs in proximis earundem capitulis, omnes prædicatores & etiam confeſſores hactenus inſtituti, examinētur, & ſi qui inuenti fuerint minus idonei, ab huiuſmodi officiorum executione de patrum conſilio ſuſpendantur, & de cætero diligentiſsime inſtituantur.

Nullus audeat prædicare niſi examinatus

Conditiones prædicatorum.

¶ Promoti ad prædicationes & confeſsiones, per alios, q̄ per generales, extra ſuam prouinciam, non poſsint redeuntes ad proprias prouincias officia ipſa exercere, ſine conſenſu patrum, uel capituli ipſius prouinciæ.

¶ Nullus ad prædicationes, ſeu ſecularium confeſsiones, promoueatur, niſi in capitulis prouincialibus, ubi, eorū mores, & cognoſcantur, & approbentur, & qui aliunde fuerit inſtitutus, ex nūc, niſi a generali fuiſſet promotus, pro ſuſpenſo, & priuato habeatur.

Prædicatores & confeſſores in capitulis inſtituantur.

¶ Nulli fratrum, cuiuſcunque exiſtat dignitatis aut gradus literæ, ubilibet prædicandi, cum annexis ſolitis auctoritatibus (quas Apoſto-

De cætero nō dentur Apoſtolicæ.

ſicas uocant) amplius concedantur.

Prædicatores uno ſint contenti ſo.10.

¶ Et ut fratrum uagus euitetur diſcurſus, Deinceps prædicatores, non mittantur prædicaturi, ad alienas prouincias, niſi urgente neceſsitate, & tunc unico ſocio ſint in itinere contenti.

Prædicatores quomodo circa eleemoſynas ſe habere debeant.

¶ Prædicatores, etiã eleemoſynas eis prætextu prædicationis oblatas, non recipiant, nec de eis ſe intromittant, maxime quando in proprijs concionantur prouincijs, ſed guardiano cõuentus libere aſsignentur. Guardiani tamen teneantur de omnibus neceſſarijs prædictis prædicatoribus prouidere, & ſi hoc guardiani non fecerint, conuicti puniantur ad arbitrium miniſtri, & in tali caſu licebit, iuſto titulo, & ſine ſcandalo, prędicatoribus, maxime extra ſuas miſsis prouincias ſibi neceſſaria procurare.

Confeſſores ſecularium 30. ſint annorum.

¶ Nemo ſecularium inſtituatur confeſſarius, niſi annorum fuerit 30. cum natu minores, uix habeant eam perſonam & grauitatẽ quæ tantum decet officium.

¶ Pro illo qđ ponitur in hoc capitulo regulæ, uidelicet, ***Moneo quoq; & exhortor eoſdem fratres, ut in prædicatione quã faciunt, ſint examinata & caſta eorum eloquia, ad utilitatem, & ædificationem populi, annunciando eis uitia, & uirtutes, pœnam & gloriam cum breuitate ſermonis &c.***

Nullus præſumat prædicare contra eccleſiæ libertatem.

¶ Caueant omnino pręfati, prædicatores, ne præſumant quicquam prędicare contra Romanæ eccleſiæ libertatem, uel eccleſiaſticis perſonis detrahere, uel (quod abſit) ſcandalum, contra clerum, uel religionẽ aliquam, excitare, uel perſonam aliquã pręſentem criminaliter nominare, ſed potius, contra hęreſes & ſchiſmata populos dirigere, & fideliter animare, & in orthodoxæ fidei ueritate firmare, contraq; præſentem ſathanicam, & damnatam lutheranorum hęreſim, in aliqua ſermonis parte (prout expedire uidebitur) maxime inuehatur.

¶ Siqui autem contra ſtatum, honorem, dignitatem, & eccleſiaſticam libertatem, temerarie pręſumpſerit prędicare, ipſo facto, prędicationis officiõ, & omni actu legitimo ſit priuatus.

¶ Quòd ſi poſt dictam priuationem, pręſumpſerit prędicare, per ſuos pręlatos, appellatione poſtpoſita, uel alio ſubterfugio, carceribus mancipetur, qui prælati, ſi in prędictis, negligentes fuerint, in eandem pœnam, ſe nouerint incidiſſe, niſi legitima & rationabili cauſa, de impotentia ſe ualeant excuſare.

Nullus audeat prædicare doctrinam ſuſpectam &c.

¶ Præcipitur etiam omnibus, & ſingulis fratribus, cuiuſcunq; gradus, aut conditionis exiſtant, in uirtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pęna excõmunicationis latę ſententiæ, ne de cętero aliquis eorum publice uel priuate, audeat dogmatizare, prędicare, defendere, ſeu approbare aliquam doctrinam, concluſionem, uel ſententiam erroneam & ſuſpectam in fide, hęreticam, damnatã, uel contra bonos mores, deteſtando

fructum

fructum pœnitentiæ & auſteritatis uitæ,& exaltando carnalem amorem,ſeu talia dogmatizantibus,prædicantibus,uel defendentibus,aliquem fauorem impendere,aut cũ talibus conuerſari,& familiaritatẽ habere,aut libros damnatos & hęreticos,ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate apud ſe retinere,ſi quis autem præfatis(quod abſit) aut alicui eorum contraire prǽſumpſerit,& canonice monitus,non reſipuerit,ſtatim debeat a ſuo locali,aut prouinciali prælato,carceribus mancipari, â quibus ſine miniſtri generalis licentia ſpeciali,& expreſſa, nullatenus liberari ualeat,ſi autem prælati,in huiuſmodi decreti executione inuenti fuerint negligentes,ſtatim ab officijs ſuis depoſiti intelligãtur.

Nullus conuerſetur cum hæreticis aut libros tales habeat.

¶ Deinceps,nullus audeat per ſe,uel per alium, tradere prælo, ſiue imprimere,aut publicare libros,ſine ordinarij,& generalis miniſtri licentia in ſcriptis,& præfatus generalis miniſter opera illa cõmittat aliquibus probis & doctis perſonis examinanda,& ſic approbata, & examinata,cudendi ſeu publicandi licentiam concedat,ſiquis autẽ contrarium fecerit,ipſo facto,ab omnibus actibus legitimis ſit priuatus.

Nullus tradat impreſſioni librum ſine licentia.

¶ Præcipimus etiam per obedientiam ſanctam,in uirtute ſpiritusſancti,omnibus fratribus,ne in ſermonibus publicis aut priuatis, ſiue confeſsionibus uel aliquo quouis alio modo, uerbo uel facto, publice uel ſecrete,per ſe uel per alios,pedagia ſecularium rerum,defraudent, ſiquis cõtrarium fecerit,iuxta menſuram delicti,erit ad arbitrium miniſtri,& plagarum modus.

Non defraudent pedagia.

¶ Confeſsiones mulierum audiantur,in aliquo eccleſiæ loco patenti,uel alio loco honeſto ad hoc deputato,& nullus frater pro confeſsione audienda,ſeu alia quacunque de cauſa,iuxta mulierem ſtet,uel ſedeat,niſi ipſe,& ſocius libere poſsint ſe mutuo uidere, quãdo fieri poſſit bono modo.

Cõfeſsiones mulierũ, audiantur in loco patenti.

¶ *Quomodo prælati in uiſitando fratres & corrigendo formam ſeruare debent canonicam maxime in neceſſarijs ad recta iudicia, de perſona iudicis,modo conuincendi reos,de confeſsis, appellationibus, de quibuſcunque alijs,in quibus quis poteſt ſe præſtare iuſtum iudicem.* Cap. X.

F*Ratres,qui ſunt miniſtri & ſerui aliorum fratrum uiſitent & moneant fratres ſuos &c.* ¶ Vt autem prælati ordinis noſtri,in ſuis uiſitationibus,inquiſitionibus,correctionibus,& proceſsibus iuridice, ex lege dei,& ſecundum formam canonicam procedant, placuit nobis generali miniſtro moderno tradere illis iudiciarium modum procedendi in iudicio,iuxta ſententiam doctorum,& ſacrarum canonũ,& maxime noſtri Alexandri de Ales in tertia parte ſuæ ſummæ.

Prælati quõ ſeruare debent apices & rigores iuris, & quõ non.

¶ Pro quo notandum ꝙ licet habeatur in declarationibus regulæ, & ſtatutis noſtris, conformiter ad capitulum. Ad hæc, de dolo & contumacia, ꝙ in eccleſiaſticis perſonis, & negotijs, rigor & diſtrictio iuris, non requiritur. Ibidem tamẽ ſubdit papa, ꝙ hoc tantũ habet uim, ubi iuſtitia, propter hoc non periclitatur. ¶ Vbi nota ꝙ ex hoc prælati, pro arbitratu ſuo, non debent in ſuis iudicijs procedere, ſed ex lege dei, ſecundum ordinem eccleſiæ, unde beatus Auguſtinus ſuper illud primæ Corinth.6. Secularia negotia ſi habueritis, contemptibiles, qui ſunt in eccleſia illos cõſtituite ad iudicandum, inquit, Noluit homines ab homine iudicari, ex arbitrio ſuſpitionis, ſeu extraordinario, uſurpatoq; iudicio, ſed potius ex lege dei, ſecundum ordinem eccleſiæ, ſiue ultro confeſſum, aut conuictum. ¶ Et ut prælati noſtri ſciant quomodo in dictis iudicijs debeant procedere, eſt ſciendum, ꝙ ſecundum iura, triplices ſunt iudices, quidam ſunt ordinarij qui ab apoſtolico iure, ut eccleſiaſtici, uel imperatore, ut ſcholares, legitimam accipiunt poteſtatem, ſecunda quæſt.6.cap. A iudicibus, uel ſunt, quibus ex dignitate, uel officio, cui annexa eſt iuriſdictio, conuenit iudicare, & hoc modo, generales, & prouinciales miniſtri, ſunt iudices ordinarij, quibus ex officio eorum, licet delinquentes iudicare. ¶ Quidam arbitrarij, qui nullam poteſtatem habentes, cum cõſenſu litigantium in iudices eliguntur, ut habetur ibidem, in quos cõpromituntur, ut eorum ſententiæ ſtetur, a quibus non licet appellare, quia eis imputandum eſt, qui tales ſibi elegerunt iudices.

Prælati debent procedere ſecundum formam eccleſiæ.

Iudices ſunt triplices.

Iudices ordinarij qui ſint.

Arbitrarij qui ſunt.

¶ Horum autem, quidam ſunt tantũ arbitrarij, de quibus ut ſupra, Quidam uero ordinarij, & arbitrarij, & ſunt hij, qui legitimam poteſtatem habentes, ab eis eliguntur ad arbitrandum, qui non ſunt ſuæ iuriſdictioni ſuppoſiti, ut ſi ſit cõtrouerſia inter confines, & quęſtas duarum prouinciarum, & earum miniſtri compromittant litem ſuam in miniſtrum alterius prouinciæ, ille tertius, licet ſit ordinarius in prouincia ſua, ab illis tamen duobus miniſtris eligitur in iudicem, qui nõ ſunt ſuæ iuriſdictioni ſubiecti, & ex tali compromiſſo licet iudicare, & terminare litem, & non ex ſua ordinaria. ¶ Alij ſunt delegati, quibus una uel plures cauſæ, ab eo, qui habet iuriſdictionem ordinariam, ut a generali, uel extra ordinariam, ut cõmiſſario ſuo particulari inſtituto cum poteſtatis plenitudine, cõmittuntur iudicandæ. ¶ Vel delegatus eſt, cui ex ſpeciali cõmiſsione ordinarij iudicis conuenit in certa cauſa iudicare, & huiuſmodi iudex non poteſt ſubdelegare alteri ſibi cõmiſſas cauſas, Ex quibus elicio, ꝙ commiſſarius deſtinatus a generali ad aliquam prouinciam cum poteſtatis plenitudine, non eſt delegatus, ex quo non una tantum, uel plures cauſę ſibi cõmittuntur iudicandæ, ſed legatus aut extraordinarius, qui poterit ſubdelegare, & ad aliquã cau-

Iudices delegati.

Delegatus non poteſt delegare.

ſam determinatam, in ſibi credita prouincia, alium ſubſtituere.

¶ Sed quia ut ſcribitur Deutero, primo. Dei iudicium eſt, Ideo iudex in iudicando uicem dei gerit, & in tribus debet ſibi conformari, ſcilicet, in poteſtate, in ueritate, et in bonitate. Poteſtas in auctoritate. Veritas in iudicio ſine diſcretione, & bonitas, in rectitudine animi, & uitæ. Vnde Deutero. 16. Iudices & magiſtratus conſtitues in omnibus portis. *Ex tali enim conſtitutione habetur eorum auctoritas, Vt iudicent populū iuſto iudicio.* Ecce ueritas iudicij. *Nec in alteram partem declinent.* Ecce rectitudo animi & uitæ. *Iudex uicē dei gerit.* *Iudex in tribus debet deo conformari.*

¶ Et nota q aliquæ perſonæ non ſunt idoneæ ad iudicandum quia carent poteſtate, & hoc uel ratione ſexus, ut mulier cui dicitur ſub poteſtate uiri eris, uel ratione conditionis, fortunæ, ut ſeruus, de quo ſcribitur, ſerui ſubditi eſtote, cum omni timore. ¶ Aliç excludūtur ab officio iudicis, quia carent diſcretione, & iuditio ueritatis, & hoc uel ad tempus, ut minor ętate, uel ſemper, ut iudex ſurdus mutus, aut perpetuo furioſus. ¶ Aliç excluduntur propter defectum bonitatis, & hoc aut propter crimen erroris, ut hæretici, aut propter contagium cōuerſationis, ut excōmunicati, aut propter ignorantiam, ut extranei, & incogniti. Propter etiam ſuſpitionem malitiei excluduntur inimici rei, uel aliqua alia cauſa ſuſpecti, s, q, s. *Multi excluduntur ab officio iudicis.*

¶ Duplex eſt iudicium, ſcilicet, temerarium, quod prohibetur, & ordinatum ſecundum legem dei, quod cōceditur homini, & hoc etiā eſt duplex, ſcilicet, diſcretionis, quod eſt in manifeſtis, & certis. De quo primæ Corinth. 2. ¶ Spiritualis homo iudicat, & ipſe à nemine iudicatur, & correctionis, quod conceditur prælatis. De quo in pſalmo, erudimini qui iudicatis terram. ¶ Temerarium autem poteſt eſſe, uel ex parte iudicantis, uel ex parte rei iudicatæ. Primo modo, tripliciter, ſcilicet, uſurpatiue, de quo Auguſtinus ſuper illud, quis es tu, qui iudicas inquit. Noluit hominem ab homine iudicari, extraordinario, uſurpatoq; iudicio. Indignitate, de quo ad Romanos. 2. In quo alterum iudicas, teipſum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas. Et per ignorāiam, de quo Daniel. 13. Sic fatui eſtis filij Iſrael, non iudicantes, neque quod uerum eſt cognoſcentes condemnaſtis filiā Iſrael? ¶ Secūdo modo, ex parte rei iudicatæ & hoc tripliciter, primo quādo iudicatur perſona, quantum ad euentū futurū, unde Glo. ſuper illud. Nolite iudicare. Neſcimus qualis futurus eſt, qui nunc apparet malus, de cuius correctione deſperare, temerarium eſt. ¶ Secundo quando iudicatur intētio incerta, unde ab Auguſtino ubi ſupra dicitur, Sunt quædam incerta quo animo fiant, & ad Roma 14. Manducans non manducantē, nō iudicet. ¶ Tertio quando iudicatur factum occultum, de quo, primæ Corinth. 4. Nolite ante tēpus iudicare. Homo enim non poteſt eſſe iu *Iudiciū eſt duplex.* *Iuditiū multipliciter eſt temerarium.* *Homo non poteſt eſſe iudex de occultis & incertis.*

dex alterius de incertis,& occultis:cui. de talibus.Pater omne iudiciũ dedit filio.Ioa.5.❡ Licet etiam iudex m[illegible]s, de merito & idoneitate, non poſsit ſnbditos bonos iudicare.Poteſt tãmen de poteſtatis officio. Iudex etiam nõ poteſt in eadem cauſa eſſe teſtis. Vnde Bonifacius.4.

Nullus poteſt eſſe iudex & teſtis.

q 4.Nullus unquã præſumat,accuſator eſſe,ſimul & teſtis.Quoniam in omni iuditio,quatuor pſonas neceſſe eſt eſſe. Iudices electos. Accuſatores idoneos.Defenſores congruos,atq;. Teſtes legitimos.Et Augustinus,in homilia de penitentia,ait.Quod nemo audeat iudex fieri ſimul & accuſator. Iudex enim eſt perſona media,quæ in nullam partem declinare debet. Inferior etiam licet poſsit monere ſuperiorem, ut patet de Bernardo,qui ad Eugeniũ papam dixit. Moneo te,non arguo. Arguere enim proprie eſt ſuperiorum,ut patet per Paulum ad Timotheum. Argue cũ omni imperio .Poteſt tamen reprehendere ſuperiorem,cum reprehenſio magis fiat uerbis q̃ uerberibus ,non tamen poteſt iudicare,quod proprie eſt ſuperiorum Sapi.6.Audite reges,& intelligite,diſcite iudices finium terræ. ❡ Iudex etiam non poteſt ſecundum conſcientiam iudicare,loquendo de conſcientia facti, & non iuris,unde Ambroſius,ſuper Beati immaculati,inquit , ꝙ bonus iudex,nihil paratum,aut meditatum de domo refert.Sed ſicut audit iudicat,& nihil ex arbitrio ſuo facit.Sed iuxta leges & iura pronunciat,& Auguſtinus,ubi ſupra.Multi corrigantur ut Petrus,multi tollerantur ut Iudas,multi neſciuntur quouſque ueniat dominus,qui illuminabit abſcondita tenebrarum.Nos uero à cõmunione quẽquam prohibere non poſſumus,niſi aut ſponte confeſſum ,aut conuictum.

Inferior poteſt monere ſuperiorem non iudicare.

Iudex non iudicat ſecundum conſcientiã.

Cõſciẽtia iuris quid.

Aliud eſt iudicare ueritatẽ aliud iuditij ueritatem.

¶ Pro quo nota,ꝙ conſcientia iuris eſt,quæ iudicat ſecundum allegata,& diligenter diſcuſſa,& ſecundũ iſtã iudex iudicare debet , & nõ ſecundũ conſcientiã facti.¶ Aliud eſt enim iudicare iudicij ueritatem, aliud iudicare ueritatẽ.Quia ueritas iudicij,eſt reſpectu conuictionis, uel probationis rei legitimæ. Veritas uero facti eſt reſpectu facti , uel rei,quæ eſt,uel non eſt,& talis eſt conſcientia facti , quæ formatur ex ipſa facti opinione,uel ſcientia.❡ Et quia ſcriptum eſt. Innocentẽ nõ condemnabis dicit Alexander de Ales in.3.parte ſumæ,ꝙ iudex laborare debet quantum poteſt(ſalua iuſtitia ad repellendũ accuſationẽ) contra eũ,quem ſcit innocentem,& ad repellenda teſtimonia.Si tamẽ contingat,ꝙ nulla exceptione iuris,accuſationem uel teſtimonium repellere poſsit,ne aliqua occaſione ſententia defferri contingat conſilium eſt, ut remittat ad iudiciũ ſuperioris,cui ſignificet ueritatẽ, quã nouit. Superior autem poteſtas,quæ nulli ſubeſt,de poteſtatis plenitudine,poteſt iuris ſententiã mitigare,ſeu remittere , ſi tamen ſine ſcandalo iudicium non poteſt differri.Dicitur,ꝙ ſi condemnaret innocentẽ,cum dolore tamen,non eſſet reus,quia iudicaret conuictum nocen

Quõ condemnatur innocens.

tẽ.¶ Si quæratur,an iudex poſsit ſine miſericordia animaduertere in reum,uidetur ꝙ non,cum Iacobi.2.ſcribatur, Iudicium ſine miſericordia,his qui non faciunt miſericordiam.¶ Dico conformiter ad beatũ Ambro.in libro de officijs,ꝙ eſt iniuſta miſericordia.Et paulopoſt,nõne iudex cũ indulget indigno,ad prohibitionis contagium, prouocat uniuerſum? facilitas enim ueniæ prębet incentiuũ delinquendi. Miſericorditer ergo punitur unus,ut ſaluentur multi.Sicut miſericorditer abſcinditur unũ mẽbrũ putridũ,ne ſana pars corrumpatur, uel ledatur.Beatus igitur Ambroſius intelligit, ꝙ non eſt miſerendum perſonę,in detrimentũ multorũ.¶ Iudex etiam poteſt in ſe delinquentes punire,non intuitu perſonę ſuę,aut proprię excellentię et honoris,ſed intuitu dei,& eccleſiæ,cuius eſt paſtor. Vnde beatus Ambroſius inquit,ꝙ ad pręces Heliæ ignis deſcendit de cœlo,ut uindicaretur prophetę iniuria, quæ cenſenda non eſt,niſi iniuria dei,Vnde per hoc ꝙ ignem de cœlo poſtulauit non cuius meriti eſſet apud deum, uoluit oſtendere,ſed ꝙ ipſe eſſet uerus deus,quem colebat.

Miſericorditer punitur peccator.

Non eſt miſerendum alicui in præiuditiũ multitudinis.

Quomodo iudex poteſt in ſe peccantes punire.

¶ Defectus etiã puniri debent,tribus concurrentibus, uidelicet.Iuriſdictione, Conuectione & Pace,ſcilicet, ſalua eccleſię unitate. ¶ De primo Auguſtinus ſuper priorem epiſtolam ad Corin c 6.De his qui foris ſunt,cum non ſint noſtrę iuriſdictioni ſubiecti,dominus iudicabit,ab his uero,qui intra nos ſunt.i.fidelibus,putredo reſecanda eſt. ¶ De ſecundo idem Auguſtinus ubi ſupra cap.12.Si iudex es.Si apud te accuſator ſit,ſi ueris teſtibus conuincitur,coerce,corripe,excõmunica,degrada.¶ De tertio ideſt pace eccleſię,prefatus Auguſtinus, in epiſtola,contra epiſtolam Parmeniani.Quandocunq; crimẽ notum eſt,& omnibus execrabile apparet, ſi tales non habeat defenſores,per quos poſsit ſchiſma contingere,non dormiat ſeueritas diſciplinæ, & infra.Cum quis Chriſtianorum in aliquo peccato fuerit deprehenſus, ut anathemate dignus inueniatur,fiat hoc,ubi periculum ſchiſmatis nullum ſit.Medicina enim non debet eſſe morbo deterior,propterea in talibus,ad tempus,eſt differenda penitentia. Vnde dictus Auguſtinus in de conflictu uitiorum. Errata delinquentium quandoque ad tempus ſilentio tegenda ſunt,ut aptiori tempore corrigantur.

Defectus puniri debent tribus concurrentibus.

Remedium pro quãdo exceſſus de præſenti non poſſunt corrigi.

¶ Cęterum Innocentius tertius in concilio generali, ad corrigendos exceſſus,dimiſsis notorijs,de quibus infra,tribus modis poteſt procedi, uidelicet per accuſationem,denunciationem, & inquiſitionem, & in omnibus his diligens adhiberi debet cautella,ne per leue compendium,ad graue deueniatur diſpendium.

Iudex ad corrigendos exceſſus tribus uijs põt procedere.

¶ Iuriſperiti diſtingunt, ꝙ in accuſatione agitur ad degradationẽ, & amotionem ab officio, & ideo accuſator debet ſe inſcribere, ideſt obligare ad pęnam contrapaſsi, uel talionis, quæ innuitur per inſcri-

In accuſatione quid agatur.

ptionem, Et talis proceſſus accuſationis ſumitur Deutero. 25. Si cauſa inter aliquos fuerit, & interpellauerint iudices, quem iuſtum eſſe perſpexerint, iudicabunt. ¶ In denunciatione agitur ad pęnitentiam & correctionem, ſecundum affectum miſericordiæ, & non ſeueritatem iuſtitiæ, prout fit in accuſatione, Ideo debet præcedere charitatiua admonitio, & dictus proceſſus accipitur, Leuitici. 5. Vbi dicitur ꝙ anima quæ audierit uocē iurantis, ſcilicet falſum, ſecundum Glo. interlinearem, teſtiſq; fuit, aut conſcius, niſi iudicauerit, portabit iniquitatem ſuam, Vbi Auguſtinus, ꝙ iudicare debet ei, qui prodeſſe poteſt, & nō obeſſe, & iſta iudicatio eſt denunciatio, de qua in.c. In omni negotio, de teſtibus & atteſtationibus, traditur forma, ſecundum quam debet denunciare crimen alterius. Qui enim alium uult denunciare, primo admoneat illum, inter ſe & ipſum ſolū, iuxta illud Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, uade & corripe eum, inter te, & ipſum ſolum, & habetur pro uno teſte, quantum ad probandam admonitionem, & ſi non corrigitur adhibeat unū ſecum, & ſic erunt duo teſtes, & ſi adhuc ſe non corrigit, adhibeat duos, & erunt tres, in ore enim duorum uel trium ſtat omne uerbum, poſtea dicat, & denunciet prælato.

In denunciatione agitur ad pœnitentiam.

Modus denunciationis.

¶ In inquiſitione, agitur, ad ammonitionem ab adminiſtratione & executione officiorū, & quia in prælatis eſſet periculoſum, ſi quæcunque delatio admitteretur, Ideo inquiſitionem debet pręcedere clamoroſa inſinuatio, uel infamia, quæ non intelligitur ſecundum uoces uulgi, quæ uanæ ſunt, ſecundum iura, ſed ſecundum uoces perſonarū grauium, & honeſtarum, Vnde, dictus Innocētius ait, Si exceſſus, per clamorem, uel famam, ad aures ſuperioris peruenerint, non quidem a maliuolis, & maledicis, ſed a prouidis & honeſtis, nec ſemel tantum, ſed ſępe, debet coram eccleſiæ ſenioribus, ueritatē diligentius perſcrutari. Et hoc fit, ut falſę & malignæ criminationi præcludatur ianua. Vnde enim iura procedunt, iniuriæ non debent naſci.

In inquiſitione agitur ad ammotionem ab adminiſtratione.

Quomodo clamoroſa inſinuatio non eſt ſecundum uoces uulgi.

¶ Proceſſus inquiſitionis ſumitur. Lucę. 16. Vbi dicitur, de Villico, qui diffamatus fuerat apud dominū ſuum, Redde rationem uillicationis tuæ, Et Gene. 18. Clamor ſodomorū multiplicatus eſt, deſcendam & uidebo, ſi clamorem, qui ad me uenit, opere compleuerint. ¶ Ordo etiam iudiciarius ſic eſt diſpoſitus, ut primo, actori uel accuſatori, detur requiſitio iudicis, cum nullus poſſit eſſe iudex in cauſa propria.

Diſpoſitio totius ordinis iudiciarij.

¶ 2. determinatur iudicis auctoritas, de qua, Deutero. 16. Iudices, & magiſtratus conſtitues in omnibus portis. Ex ipſa enim conſtitutione ſumitur auctoritas.

¶ 3. ſequitur citatio rei, & eius contumacia, De qua numerorū. 16. Miſit Moyſes, & uocauit Datan & Abiron citando eos, ut comparerent coram illo in iudicio, & ibi exprimitur contumacia, qua dixe-

runt,non uenimus. Nullus enim abſens,poteſt damnari,niſi fuerit abſens ex contumacia, citatio enim eſt de iure diuino, Vnde, Actuũ.25. Feſtus dixit. Non eſt Romanis conſuetudo damnare aliquem hominẽ, priuſquã is qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locumq́; defendendi accipiat,ad abluenda crimina,quæ ei obijciuntur, & Ioan.7. dixit Nicodemus, Nunquid, lex noſtra iudicat hominem, niſi prius audierit ab ipſo,& cognouerit quid faciat?

Abſens nõ damnatur niſi propter contumaciam.

¶ 4. conceduntur exceptiones, quæ ſunt quædã excluſiones, quæ interponuntur actioni, cuiuſlibet rei, ad excludendum id quod in intentionem,condemnationemq́; deductum eſt,& ſunt, quando in perſona teſtium crimina obijciuntur,utputa, ꝙ ſunt infames,excõmunicati,confeſsi,uel conuicti de crimine in iudicio.

Exceptiones quæ ſint.

¶ 5. admittuntur recuſationes, ſeu declinationes, ut puta a iudice ſuſpecto. ¶ 6. formetur libellus,quem accuſator offert iudici,ſub hac forma. Ego.N. coram uel apud prælatum ſeu iudicem talem, refero .N. rerum legis Iuliæ, de adulterio, quod cõmiſit cum .N. dum eſſet cum ea,menſe tali,in domo tali,regnante tali conſule. Et dicitur etiam inſcriptio, quia operatur, ſi accuſator crimen non probauerit, quod impoſuit,obligationem,ad talionis pœnam.

Forma libelli.

¶ 7. determinentur ſatiſdationes, quas nos in lingua Itala dicimus, ſicurtà.¶ Octauo admittuntur dilationes.¶ Vltimo ſequitur litis conteſtatio cum iuramento de calumnia, quo iurant partes ſe nõ animo calumniandi,agere uel reſpõdere. ¶ Introducuntur tamen talium,ſecundum canones, quædam in fauorem actoris, quędam in fauorẽ rei, quædam in ſuffragium utriuſque. ¶ Primo modo requiritur, requiſitio iudicis,locus,& auctoritas iudicantis,modus citationis,& punitio contumacis.¶ In fauorem rei,introducuntur exceptiones,quæ elidunt actiones actoris,principaliter,contra malignitatem uoluntatis.

Iuramentum de calumnia quid.

¶ Recuſationes propter ſuſpitionem, contra peruerſitatem poteſtatis,libellus,qui continet intentionem actoris,ne poſsit poſtea ſe immutare,contra peruerſitatem ueritatis.

¶ In ſuffragium utriuſque introducuntur ſatiſdationes, quæ dantur a reo, & procuratore actoris, ꝙ uſque in finẽ litis permanebit contra iniuſtam declinationem iudicij.¶ Dilationes,quæ dantur ad deliberandum,contra præcipitationem conſilij, & iuramentum de calũnia.

¶ Et omnia iſta ſunt conſona iuri diuino.Leuit.19.Iuſte iudica proximo tuo.Lex enim dei licet ſit ſufficiens ad omnia,quæ ſunt neceſſaria,tamen quia infinita eſt hominum malitia. Ideo miniſtris legis reliquit ſtatuere,& determinare,quę ſunt expedientia,Ideo Deuter.17. dicitur. Qui ſuperbierit nolens ſacerdotis imperio obedire, decreto iudicis morietur,

Cõfeſſio propria quid operetur in iudicio.

¶ Sed quia ſuperius dictum eſt, ꝙ iudices, in cõfeſſos & conuictos poſſunt tantum animaduertere, ideo, ut in hoc iudices ipſi ſciant, quomodo erga tales ſe habere debeant. ¶ Eſt ſciendum primo quo ad cõfeſſos, ꝙ Clemens tertius in.c.monaſterium de confeſsis, inquit, Eos quorum ſuggeſtione ſcelus homicidij ſe presbyter perpetraſſe propo nit, niſi alijs modis uerum eſſe conſtiterit, nulli cenſemus pœnę ſubditos, cum ſecundum utriuſq; iura ſtatuta, de ſe confeſsi, ſuper aliorum conſcientijs interrogari nõ debent, & de reatu proprio confitentis, periculoſa confeſsio, non eſt aduerſus quemlibet admittenda, ſi tamẽ eos infamia huiuſmodi, laborare cognoueris, purgationem iniungas cano nicam. Militat ergo confeſsio illa contra confitentem, cũ ex ore ipſius iudicetur, ſed non contra ſceleris ſocios. ¶ Siquis igitur confiteatur cõſocium criminis, non eſt teſtis idoneus, ſecundum leges, cõtra ſocium, nec talis confeſsio facit inditium contra eundem, quia ex quo cõfeſſus eſt crimen ſuum eſt infamis infamia facti, ideo non eſt teſtis omni exceptione maior.

Confeſsio conſocij non militat contra ipſum.

Reus quinque modis conuincitur.

¶ Reus autem probatur talis, ſeu conuincitur (ut ad præſens ſpectat) quinque modis, ſed antequã de ipſis ſigillatim loquamur, præſuppono unum, uidelicet ꝙ forum, neutri generis ſignificat territoriũ cuiuſcunque iudicis, infra quod, poteſt in facinoroſos animaduertere.

Forum quid ſit.

Probatio quid.

¶ Probatio igitur eſt conuictio rei dubiæ faciens fidem, & ut prædixi, fit quinque modis, uidelicet, Per facti euidentiam. Per famam. Per præſumptionem. Per iuramentum. Et per teſtimonium.

Duplex eſt notorium uel euidens.

¶ Quo ad primum, dico, ꝙ eſt euidens, ſiue notorium iuris, & facti. Iuris eſt illud factum, ut dicit decretalis, de quo quis canonice eſt condemnatus. Notorium uero facti, eſt duplex, ſcilicet, aut facti præſumpti, aut manifeſti, Præſumpti, ut paternitas & filiatio, ſicut dicit lex, quia ſemper mater certa eſt, pater uero eſt, quem nuptie demonſtrant. Notorium uero facti manifeſti eſt, de quo fama publica ſuum præſtat adminiculum, & ipſa rei euidentia proteſtatur, nec poteſt aliqua tergiuerſatione celari. Quocunque iſtorum modorum crimen notorium ſit, poteſt iudex ex officio ſuo punire criminoſum, quãuis coram eo non accuſetur, nec teſtibus conuincatur. ¶ Quo uero ad probationem per famam, dico ſecundum noſtrum Alexan. vbi ſupra, ꝙ probatio per famam, non admittitur ad conuictionem maleficij quæ eſt ad condemnationem, admittitur tamen ad probationem honeſti matrimonij, cum iura facilia ſint ad recipiendum probationem honeſtatis, & difficilia ad recipiendum probationem turpitudinis, unde ſit reatus condemnandus. Ideo ad conuincenda maleficia non eſt admittenda probatio, per famam ſolum, cum nec faciat de mente Bartholi, inditium niſi iungatur cum alijs inditijs. Fama tamen cum uno teſte

Quando peccatum notoriũ eſt poteſt iudex ſine accuſante punire.

Probatio per famam non ſufficit.

Fama cum uno teſte in ciuilibus facit probationem.

in

in ciuilibus facit plenam probationem, ut habetur in capitulo ueniens el primo de teſtibus, ſecus eſt in criminalibus.

¶ Quantum ad probationem per præſumptionem, eſt ſciendum, q̄ præſumptio eſt coniectura, ſeu argumentum, ad credendum unum factum per probationem alterius facti, & in iudicio debet admitti. 27. quæſt. 1. Certe ipſe concubitus, ipſe complexus, ipſa confabulatio, & coniacentium duorum oſculatio, turpis & fœtida dormitio, dedecus criminis confitentur. ¶ Et dicta præſumptio eſt quadruplex, ſcilicet, Temeraria, Violenta, Leuis, & probabilis. ¶ Temeraria eſt, quando apparet coniectura boni, & non mali, & ex tali facto ſurgit ſuſpitio temeraria, & iudicium, quale fuit illud, phariſæi, Lucæ. 7. qui dicebat intra ſe, hic ſi eſſet Propheta, ſciret utique, quæ & qualis eſt mulier, quæ tangit illum, quia peccatrix eſt. Iudicabat enim Chriſtum, non eſſe Prophetam, quia permittebat ſe contingi a muliere. ¶ Violenta eſt contraria huic, quando ſcilicet, apparet coniectura mali, & non boni, & in quo omnia ſigna ſunt mala, & ex tali præſumptione, ſurgit uiolenta ſuſpitio, qualis fuit præſumptio in iudicio Salomonis, cum adiudicauit puerum mulieri, quæ compatiebatur morti eius. ¶ Leuis eſt, in qua eſt coniectura parua mali, & magna boni, ex qua conſurgit ſuſpitio leuis, & iudicium leue, quale uidetur fuiſſe illud Salomonis. 3. Reg. 2. Cum adiudicauit fratrem ſuũ interfici, quia petierat Abiſag Sunamitem. Vnde ſi uir bonæ famæ uideatur ſemel loqui cum muliere, in loco ſuſpecto, in talibus dicitur, q̄ dubia ſunt in meliorem partem interpretanda.

Præſumptio quid. — *Quadruplex præſumptio.* — *Præſumptio temeraria.* — *Violenta.* — *Leuis præſumptio.*

¶ Præſumptio uero probabilis eſt, quãdo coniectura, in pluribus, & fere in omnibus ſignis eſt mala, & parua ſunt ſigna bona, de qua Matth. 7. Attendite à falſis Prophetis, qui ueniunt ad uos in ueſtimentis ouium, à fructibus eorum, cognoſcetis eos, fructus dicit actus plures, ex quibus ſumitur probabilis malitiæ coniectura, quãuis aliquod ſignum appareat ſimplicitatis. ¶ Ex præſumptione ergo temeraria, quæ prouenit ex peruerſitate accuſantis, & ex præſumptione leui, quæ prouenit ex indiſcretione, non eſt argumentum probationis in iudicio, nec debent talia mouere animũ iudicis, De quo Matth. 7. Nolite iudicare. ¶ Ex præſumptione uero probabili, non debet induci iudex ad ferendam ſententiam, ſed ad indicendam purgationem canonicã, ut dicit decretalis, de purgationibus. ¶ Ex præſumptione autẽ uiolenta ſumitur argumentũ probationis ad ferendam ſententiam, ſicut fecit Salomon, in ſupradicto exemplo, & illa conſurgit ex ſpecie mala, quæ prohibetur primæ ad Theſalo. 5. Ab omni ſpecie mali abſtinete.

Præſumptio probabilis. — *Ex qua præſumptione fiat iudicium.*

¶ Probatio per iuramentum, differt à probatione per teſtes, quia ad purgationem innocentiæ, de obiecto crimine, admittitur iuramẽ-

Probatio per iuramẽtum quæ ſit.

tum accuſate, uel denunciate, quod non admittitur ad probationem culpæ. ¶ Probatio uero per teſtimonium, quod etiam eſt iuramento firmatum & perſonarum differentium ab actore, requiritur ad conuictionem culpæ, ſicut autem purgationem innocentiæ, ſequitur abſolutio accuſati, ita conuictionem culpæ, ſequitur damnatio. ¶ Purgatio igitur canonica fit per iuramentum, & bonorum teſtimonium, vnde habetur, in capitulo. Quotiens, de purgatione canonica, ꝙ infamatus contra quem crimen probari non poteſt, debet ſe purgare iuramento. Tenor purgationis talis eſſe debet. Iurabit prælatus, uel alius purgandus ſuper ſancta Dei Euangelia, ꝙ non cõmiſit obiectum ſibi crimen. Compurgatores iurabunt, ꝙ credunt eum iuraſſe uerum. Tales enim ut habetur in capitulo, teſtibus. De purgatione canonica, iurant tantum de credulitate, quos oportet tolleratos eſſe ab eccleſia, bonæ famæ, nec de crimine condemnatos, & debent habere notum, eum quem purgant. ¶ Quo autem ad probationem per teſtes eſt notandum, prout habetur in titulo de Teſtibus, ꝙ ijdem teſtes ſunt diligenter examinandi. Et de ſingulis circunſtantijs prudenter inquiri, uidelicet de cauſis, perſonis, loco, tempore, auditu, uiſu, ſcientia, credulitate, & fama, hoc autem fit, ut ſciatur, quanta fides ſit dictis teſtium adhibenda. Tria enim ſunt, quæ ponuntur derogare fidei teſtium, ſpecialiter, ſcilicet. Res, Tempus, Et locus, cum in his diſſentiunt, Res, ut quãdo unus de una re, uel pſona, teſtificatur, & alius de alia. Ex quo enim non conueniunt, nihil probant, 35.q.6. ¶ Tempus, ut cum unus teſtificatur factum in uno tempore, alius in alio, 4.q.9. Teſtium uoces, tanꝗ plurium, non admittuntur, quos temporũ diuerſitas, ſimul eſſe prohibuit. ¶ Locus, ut cum unus teſtificatur aliquid factum in uno loco, & alius in alio, & hoc modo reprobatũ eſt teſtimonium ſenũ, Daniel. 13. Nec creditur teſti uario, & uacillanti. 2. q. 3. Et ratio eſt, quia quilibet eſt teſtis ſingularis, & lex dicit. Deutero. 19. Non ſtabit teſtis unus contra aliquem, ſi autem teſtis profiteatur ſe, de tempore non recordari, nihilominus ei creditur. ¶ Teſtes ſingulares dicuntur, quando deponunt ſuper diuerſis factis, ita ꝙ quilibet eſt ſingularis & ſolus de facto ſuo reſpectu obiecti, ſed quando crimen ſuper quo deponunt fuit repreſentatum ſenſibus teſtium eodem tempore, tunc ſunt conteſtes, quia deponunt de eodem facto. Teſtes autem ſingulares nullo modo poſſunt coniungi, ut dicit Angelica, ad faciendum inditium, niſi ſit teſtis omni acceptione maior, & multo minus, ad faciendam plenã probationem, & ratio eſt, quia cum duo teſtes regulariter requirantur ad inditium, tales non ſufficiunt, quia unumquodqꝫ dictum de per ſe, eſt imperfectum. Ex quibus infert Angelus, ꝙ duæ mulieres dicentes ſe peccaſſe cum aliquo, non poſſunt iungi, ad faciendum inditium per-

Purgatio canonica quomodo fiat.

Tenor purgationis.

Cõpurgatores iurant de credulitate.

Probatio per teſtes quæ ſit.

Tria derogant fidei teſtium.

Non creditur teſti uacillanti.

Teſtes ſingulares qui ſunt.

Conteſtes qui ſunt.

Regulariter duo teſtes requiruntur ad indicium.

fectum,pro arctando ad ueritatem dicendam, maxime cũ deponant de delicto perpetrato in ſuo corpore,per Bartholum,in.l.ſiquis in graui.ff.ad ſenatus conſultum. ¶ Nec etiam eſt ſtandum pluralitati teſtiũ, ſed extimationi maiori,& honeſtati,cum non ad multitudinem reſpici oporteat,ſed ad ſinceram teſtium fidem. Exodi.23. Non in iudicio plurimorum acquieſces ſententiæ ut à uero declines,nec ſequaris turbam ad faciendum malum. Vnde ſecundum legem,iuniori,ſemper ſeniorem,& amplioris honoris inferiori,& mares fœminæ, & ingenuũ liberto præferemus.Si autem omnes teſtes producti ex utraque parte ſint eiuſdem honeſtatis,honoris,& conditionis,quibus erit credendũ? Dico,ꝙ in iudicijs generaliter pro reo eſt ſententiandum, cum in teſtibus æqualitas eſt,ſequendi ſunt teſtes,qui ad humanam declinant ſententiam,& hoc niſi fauorabilior ſit pars actoris,quia uidelicet,ſtat pro liberalitate,pro dote,pro teſtamento,pro pupillo,uel uidua,hęc enim declinant ad humanam ſententiam, ut habetur Eccleſiaſtici.4. Eſto pupillis in iudicando miſericors.

Non eſt ſtandum pluralitati teſtium.

Quãdo teſtes ſunt in numero & qualitate æquales quid agendum.

Quando pro reo eſt ſententiandum.

¶ Si uero quęratur an prælati debeant defferre appellationibus ſubditorum ſuorum. Reſpondet Alexander.3. in cap.ad noſtram de appellationibus, ꝙ à correctione legittima non appellatur niſi modum excedat,ubi ponitur talis caſus, Abbas ſancti Petri quæſiuit à domino papa,an deberet defferre appellationibus monachorũ ſuorum, à correctione interpoſitis.Reſpondet papa,Quia uero remedium appellationis,nõ ideo inuentum eſt,ut alicui pręſtaret patrocinium in ſua nequitia exiſtendi,Mandamus quatenus,ſi quando quiſpiam ſubditorũ tuorum ad remedium appellationis conuolauerit, non ideo minus eũ iuxta tenorem mandati,quod in prædicta regula continetur, & inſtitutionem ordinis,corrigas,& caſtigas.

A correctione quõ appellandum & quomodo non.

¶ Appellatio eſt à minori ad maiorem iudicem prouocatio.2.q.6. capitulo,omnis oppreſſus.

Appellatio quid ſit.

¶ Nullus prælatus ordinis teneatur ſeruare proceſſus, ſiue confeſſiones fratrum,uel alia acta iudicialia,ultra ſex mẽſes, poſt capitulum generale,aut prouinciale, ſi ad illud res eſt deducenda, ſed infra dictũ tempus,quilibet,qui uult querelas dare,de iniuſtitia ſibi facta, teneatur perſonaliter,uel per literas,ſignificare ſuo ſuperiori,corã quo querela erat danda,& elapſo illo tẽpore,imponitur ſilentium perpetuũ.

Prelati quanto tempore tenentur ſeruare proceſſus.

¶ Teneantur fratres exeuntes per obedientiam in reditu ſuo, ſecrete guardiano,& etiam alteri ſuperiori, in abſentia guardiani, exceſſus ſuos notabiles intimare,& ſi unus frater exceſſus alterius ſciuerit per duas uias,ut pote,per confeſſionẽ,& per alium modum, non propter hoc minus(ut pręcicitur)teneatur dicere guardiano,& alteri pręlato, ab eo requiſitus per obedientiam, quia hoc nullo modo ſigillo confeſ-

Tenentur fratres ſuis guardianis ſignificare defectus ſociorum.

Habens aliquid in cõfeſſionem & per aliã uiam non praeiudicat confeſſioni reſerando.

ſionis præiudicat,quin potius ſi tacet,inobedientiæ crimen incurrit,& ſiquis cōtrarium aſſeruerit,& correctus reuocare noluerit,omni actu legitimo priuetur.

Licet quis præmonuerit delinquentem, tenetur tamen dicere prælato.

¶ Dogmatizare etiam, ꝙ frater,qui fratrem corripit de aliquo exceſſu,ſecundum Euangelij normā in occulto,non tenetur dicere prælato, quamuis ab eo per obſeruantiam requiſitus,ſimiliter, ꝙ quando aliqui ſunt ſocij in crimine, non tenetur alter alterum reuellare ſuperiori,qui poteſt & debet prodeſſe, & animarum præcauere periculis, declaratur eſſe doctrinam peſtiferam, & non ſanam,pro eo,quod cedere poteſt, in detrimentum ordinis, & regularis diſciplinæ præiudicium, cum prælati ſcire debeant, ſubditorum exceſſus,non ſolum,ut puniantur,quando confeſsi aut conuicti ſunt,ſed,ut periculum præcauere poſsint, & iccirco, omnes taliter dogmatizantes, & pertinaciter tenentes non ſolum, omni actu legitimo ſint priuati, ſed & carceri mancipandi.

Nullus accuſet de crimine quod probare non poteſt, & alias iudicato.

¶ Nullus frater accuſare audeat aliquem,decrimine, quod ipſe probare per legitimos teſtes non poteſt,qui uero contrarium fecerit talionis pœna,puniatur. ¶ Dicimus autē accuſantem, qui coram prelato ſe obligat per teſtes idoneos ad probandum.¶ Idem etiam fiat de illo, qui guardiani,aut alterius fratris defectus, per literas uel alio modo,ad capitulum mittit,& eadem talionis pœna puniatur, qui alium de delicto, de quo alias fuit ſufficienter correctus, ſcienter accuſauerit, aut per literas,capitulo,ut iterum puniatur,ſignificauerit.Si autem in probatione infamiæ, de qua accuſat tunc defierit, pro culpę modo legitime puniatur,eadem etiam talionis pœna puniatur, qui alium accuſauerit,de illis,quę iam in capitulo fuerunt tanquam falſa reprobata,niſi de nouo ad nouam ſe obliget probationem, in qua ſi defecerit,pœna, quę reo deberet imponi,puniatur.

Accuſatis quomodo reuelandi ſunt accuſantium nomina.

¶ Diſtricte per obedientiam inhibemus,ne perſonę accuſantes,accuſatis,uel alijs aliquo modo ſcienter reuelentur,quod maxime de nominibus accuſantium inhibemus miniſtro,niſi de crimine accuſati,in ſua excuſatione,petierint a ſuo ſuperiori, ſibi accuſantis,& teſtium nomina reuelari, & quicunque contrarium fecerit, reuelando uidelicet, uel inquirendo, non poſsit,niſi per miniſtrum prouincialem abſolui, uel per alium,cui ipſe in ſpeciali duxerit cōmittendum.

Viſitationes mittende ad capitula contra prelatos quō fiant.

¶ Circa uiſitationes, ad capitula ſiue generalia, ſiue prouincialia, tranſmittendas, uel contra prelatos quoſcunque, uel contra ſubditos, ſequens obſeruetur forma, uidelicet, ꝙ fiant omnino ſecrete per ſcrutinium cum trium patrum diſquiſitione, ut puta, ꝙ ipſi diſquiſitores audiant fratres deponentes, & ſiquid depoſitum fuerit in infamiam prelati,exigant a deponente probationem,& ſi in probatione defece-

rit,ſit nulla depoſitio ſua,ſi autem intentum probauerit, probatio huiuſmodi,non publicetur fratribus,ſed clauſa & ſigillata, ad capitulum uel generale uel prouinciale,per cuſtodem, uel diſcretum tranſmittantur in diffinitorio diſcutienda,ſine dicti prelati pprӕſentia.

¶ *Et ubicuuque ſunt fratres, qui ſcirent & cognoſcerent ſe non poſſe regulam ſpiritualiter obſeruare, ad ſuos miniſtros debeant & poſsint recurrere,* declaramus tamen tunc ad prӕdictos recurrendi, iuſtam eſſe cauſam, cum tali loco eſt annexa proprietas, uel cura animarum, pueros baptizandi, & alia parrochialia exercendi, aut quia propter neceſſariorum penuriam, oportet eos in fructuum congregationibus, uel queſtibus inhoneſtis, contra regulӕ puritatem,& uſum ordinis generalem, accedere, aut propter ſocietatem inhoneſtam, uel importabilem,fratribus, preſertim rudibus, & infirmis, pro huiuſmodi autem cauſis,& ſimilibus, fratres debent, & poſsint ad ſuos miniſtros recurrere,per eoſdem inde pie & paternaliter ammouendi, & in locis deuotis & ſpiritualibus collocandi.

Cauſa iuſta ad prӕlatos recurrendi.

¶ Nullus tamen frater extra ſuum conuentum, uel prouinciam, pro tali ad ſuperiorem recurſu exeat, ſine guardiani ſui aut miniſtri prouincialis licentia reſpectiue, & quando a guardiano uel a diſcretis iudicantibus cauſam legitimam ad prelatum recurrendi, fuerit licentia munitus, in prefata licentia,ſeu literis, quas ad ſuperiorē mittunt, exprimant prefatam cauſam.

Nullus accedat ad prӕſentiam prӕlati ſine licentia.

¶ *Sequitur modus, quem, generales, cōmiſſarij, miniſtri & uiſitatores, in ſuis uiſitationibus ſeruare debent.*

¶ Primo,nullo modo ſe intromittant de omnino occultis, ſed tantum de his que denunciata ſunt ab homine,uel de quibus eſt fama,& clamoroſa inſinuatio. ¶ Secundo, uiſitabunt & inquirent de paupertate, an ſcilicet fratres teneant aliqua contra uoluntatem prelatorum, uel ſine ſcitu ipſorum. ¶ Si tenent res precioſas de argento, uel de auro. ¶ Poſtea ſi habent res ſuperfluas,uel curioſas. ¶ Deinde ſi tenent pecuniam penes alium, q̄ procuratorē,uel eius ſubſtitutum,& ſi tantum (ut tenentur) pro imminenti, uel preſenti neceſsitate, & cum licentia prӕlatorum.

Modus quem prӕlati debēt ſeruare in ſuis uiſitationibus.

¶ Itē ſi faciunt congregationes rerum,contra regulę puritatē. ¶ Si querunt pecunias ſine neceſsitate, & in caſibus non conceſsis,uel modo indebito,ut ſi tenent eam in cippis,arculis,uel alio loco,ex quo pro arbitratu ſuo poſſunt,illas extrahere. ¶ Si ſint appropriatores locorū.

¶ Si equitant in caſu non permiſſo,& cum burſarijs. ¶ Si deferunt calciamenta,ſine neceſsitate,& licentia. ¶ Si deferunt pannos & habitus curioſos diuerſos in precio a cōmunitate. ¶ Si promouentur indigni. ¶ Si in electionibus fiunt ſubornationes. ¶ Si ſint partialitates in

prouincia, & qui ſint illorum cauſa, aut nutriunt eas. ¶ Si charitas, & ab infirmarijs, & guardianis fit infirmis & hoſpitibus. ¶ Si ſeruatur a quibuſcunque cõmunitas. ¶ Et ſi offendiculum aliquis ſe prȩſtat ſecularibus. ¶ Si quis etiam deliquerit uerbo, uel facto, in uoto honeſtatis, & ſi habeat aliqua ſuſpecta conſortia.

¶ Viſitentur ſemel ſaltem in quolibet anno cȩllȩ fratrum, & omnes res, quas habent, & omnia ſuperflua & curioſa ab eis auferantur, & iuxta regulam moneant & humiliter & charitatiue corrigant eos, non præcipientes eis aliquid, quod ſit contra animam ſuam & regulam noſtram.

¶ De ſuſpectis conſortijs, uitandis offendiculis & ſcandalis cuiuſcunque, de ſequeſtrationibus á ſocijs, collocutionibus cum monialibus, ingreſſibus monaſteriorum earundem, & de modo ſeruando, cũ illa, ex officio ingreditur quis, de omnibus ſtatutis ad eas ſpectantibus, & quomodo non poſſunt trahi ad iudicium, & de caſibus in quibus cũ recipiunt moniales incurrunt ſimoniam. Cap. XI.

Suſpectum conſortiũ quo cognoſcatur.

CApitulum hoc duo prohibet, uidelicet ſuſpecta conſortia, & ingreſſum monaſteriorum monialium. Quo ad primum, notandum, ꝙ ut inquit ſanctus Bonauentura, ſuſpectum cõſortium, eſt non ſolum de mulieribus, ſed de quibuſcũq; perſonis ſuſpectis, ubi locus, tẽpus, geſtus, aſpectus, & alia notabilia inditia, ſuſpitionem non excludunt, ut ſi locus quæratur, pro mulierũ colloquio, ſolitarius, aut obſcurus, & tempus, nocturnũ, uel alias importunũ. Si geſtus ſit diſſolutus, utpote ex nimia mulieris appropinquitate, uel faciei ad eam fixis oculis, conuerſione, manibus iunctis, tale etiam eſt ſuſpectum conſortium. Item ſi ſolitaria ſint, excluſo aliorum auditu, licet non uiſu, ex intentione maxime ſi ſint ſolitarie prorogata ſine pia cauſa, aut cũ eadem perſona, ſine euidenti ratione frequentata, ſuſpecta ſunt conſortia. Ad ſuſpitionem autem mulierũ, facit ȩtas, & conditio colloquẽtis. Illam ſuſpitionem exiſtimo hic prohiberi, quæ fratri excitat enormis temptationis ſtimulũ, uel crimini præſtat fomentũ, aut quȩ apud alios ſcandalum generare poteſt, & hic etiam exiſtimo omne ſuſpectum prohiberi colloquium, quod ordinatur, ad carnis immunditiã quamcunq; uel quod poteſt huius rei ſcandalum uel ſuſpitionem probabiliter excitare.

Sacerdos non poteſt retinere fœminas in domo.

¶ Vide ſi in titulo. de cohabitatione clericorum, & mulierum capitulo. Inhibendum: dicitur, ꝙ Sacerdos non poteſt retinere fœminã

in domo etiam matrẽ,& attinentes,propter periculum, peccati, & ſi in capitulo.Si quiſquam eodem titulo habetur,ꝙ clericus tertio monitus non deſiſtens cum mulieribus confabulari excommunicetur, non mirum,ſi beatus pater noſter Franciſcus occaſionem remoueat peccatorum & ſuſpecta prohibeat conſortia,maxime cũ beatus dicat Hieronymus,ꝙ in carnis militia,non niſi cum fuga reportetur, uictoria.

¶ Vnde firmiter omnibus nobis creditis fratribus præcipimus, ut non tantum à malo.Sed(ut ad lucernam beati Pauli legimus) etiam ab omni ſpecie mali,caueant,euitentq; omnia conſortia, familiaritatẽ couuerſationem,ſequeſtrationem,colloquia mulierum, uirorum,aut puerorum ſuſpecta,etiã ſi ſano animo,candidoq;,ſancta & bona mente fiant,cum aliquando ſathanas in angelum lucis transfigurari contingat,& ſi aliqui de huiuſmodi ſuſpectis conſortijs & colloquijs,notati fuerint charitatiue & chriſtianæ admoneantur,& corrigantur, ſed ſi admoniti,ſe non correxerint,ſi in officijs ſunt ab eiſdem abſoluãtur & ſuſpendantur,nec taliter ſuſpenſi uel abſoluti reſtituantur, niſi in prouinciali capitulo.Si uero in officijs non fuerint, omni actu legitimo priuentur,& cui hæc pęna nõ competit,probationis capucio per bimeſtre puniatur. *Fratres euitent omnia ſcandala & pericula ſiue occaſiones malorum.*

¶ Qui ſe à ſocio ſequeſtrare ſolitus fuerit cum mulieribus, de quibus iudicio prælati ſui,merito oriri poſsit ſuſpicio, ſi canonice monitus,& correctus,ſe non emendauerit,tanquam ſuſpectus de mulieribus,omnibus officijs ordinis,aut probationis capucio per trimeſtre ſit priuatus,& ſi iterato punitus duobus fide dignis teſtibus,de ſequeſtratione præfata conuincatur,de diſcretorum conſilio,arctetur ad ueritatem dicendam.Si uero unus teſtis fide dignus de ſequeſtratione pręfata appareat contra eum,& alius de lapſu carnis, arctetur grauius in domo diſciplinæ. *Pũnitur qui ſe à ſocio ſequeſtratur.*

¶ In confeſsionibus uero per domos ſecularium audiendis, & alijs negotijs expediendis,ſemper teneatur alter alterũ intueri,& hoc quãto commodius(iuxta domus diſpoſitionem)fieri poteſt,obſeruetur.

¶ Nullus frater mulieres intra noſtros conuentus intromittat, niſi fuerint nobiles,& bonæ famæ,quibus ſine ſcandalo aditus negari non poſsit,& tunc cum honeſta ſocietate,& diſcretorum conſilio,ingrediãtur,qui contra fecerit,pœna unius publicę diſciplinæ feriatur,nullo tamen tempore,in eiſdem pernoctare poſsint,aut coreizare,ſiue prandere,uel cœnare,& guardianus qui id permiſerit,ſuo priuetur officio. Si tamen eſſent adeo illuſtrinæ dominæ, noſtroq; inſtituto additiſsimæ,ac in tali neceſsitate conſtitutæ,ꝙ aliunde honeſtum hoſpitium habere non ualerent, haberẽtq; probatiſsimos uiros in ſuo comitatu, permittitur in tali caſu,ꝙ in eiſdem conuentibus noſtris,cũ dicto ſuo *Non intromittantur mulieres in conuentu niſi bonæ famæ.*

honeſto ſecularium comitatu, pernoctare, & comedere ualeant.

¶ *De monialibus.*

¶ Ordinamus, ut nullo modo fratres cum monialibus aut ſororibus tertij ordinis, in congregatione uiuentibus, colloquia, habeant nec ad earum monaſteria accedere poſsint, niſi neceſsitate urgente quam miniſter cum aliquo probo patre debeat iudicare, & tunc licentia in ſcriptis habita poterunt, eas, duabus ſororibus, aut monialibus pręſentibus, & audientibus, alloqui, ita tamen, ꝙ prius ſe, earum cōfeſſori ſub unius diſciplinæ pœna ſe pręſentet, & qui ſine præfata licentia, ad pręfata monaſteria monialium, & ſororum acceſſerit, & eas, uel aliquam earum alloqui auſus fuerit, actibus legitimis per annum priuetur, & cui hęc pœna non competit, ad miniſtri ſui arbitrium luat pœnas alias, & ſi pręfata monialium interiora, uel clauſuram ingredi frater aliquis præſumpſerit, cum ſit excommunicatus, pœna carceris, per duos menſes puniatur.

Fratres non loquātur cum monialibus.

¶ Miniſtri per obedientiam, & ſub pęna priuationis officij ſui, arctabunt, quantum poſsibile erit, acceſſum, ad monaſteria tam monialium quàm ſororum tertij ordinis, unde ſi ut habetur de uita & honeſtate clericorum. c. monaſteria. Monaſteria ſanctimonialium frequentantes. Si clerici ſunt, per epiſcopum arceri debent, & ſi non deſierint, ab officio eccleſiaſtico redduntur immunes, & ſi laici excommunicationi ſubdantur, unde ibi dicit gloſa: ꝙ duo requiruntur, ad hoc, ut quis impune frequentare poſsit talia monaſteria, ſcilicet cauſa rationabilis & manifeſta, nec ſufficit prima, ſine ſecunda. Vel occaſio conſanguinitatis, & ultra ſemel non licet, ſed ſtatim malum præſumitur, nec ſufficit bona conſcientia, quo ad deum, ſed neceſſaria eſt bona fama, ne alij ſcandalizentur, & tamen in præfato capitulo. punitur tātum ſuſpitio, propter in obedientiam, & non ſacrilegium, quia ubi conſtaret de delicto, clericus in quocunq; ordine debet deponi, & detrudi in monaſterium ad agendum perpetuam pęnitentiam, laicus uero ſecundum leges decapitatur, & omnia bona applicantur monaſterio, cui intulit iniuriam.

Quomodo per canones arctatur allocutio monialium.

Pœna ſacrilegij ſecūdum iura.

¶ Multo magis noſtri inſtituti fratres, quibus, non modo ex ſacris canonibus, uerum ex regula interdicitur & colloquium, & in earum clauſuras ingreſſum, debent cauere, & à dictis extra neceſsitatis cauſam colloquijs, & ab ingreſſu.

¶ Propter quod ſub pęna anathematis & maledictionis æternæ, præcipimus omnibus confeſſoribus dictarum monialium, & prælatis, quibuſcunque ordinis noſtri, ne citra meram & legitimam neceſsitatem, & non niſi, in caſibus à regula, uel ab apoſtolica auctoritate eis cōceſſa, præmiſſa dicta monaſteria monialium ſiue noſtri ſiue alterius

Nullus ingrediatur monaſteria monialium.

ordinis

ordinis ingredi audeant, à quibus quando contingit ea propter officium ſuũ, & auctoritatem ſibi datam ingredi, q̃ citius poterunt expediantur, nec confeſſor ingredi poſsit niſi cũ deputato ſibi per capitulum, uel miniſtrum, ſocium, & miniſter aut particularis cõmiſſarius, ſeu uiſitator, non niſi cum confeſſore, uel alio probatiſsimo, poſsit ingredi patre, generales uero miniſter & cõmiſſarius, quando ingredi opus erit, ducant ſecũ, probatiſsimos & honeſtos uiros, ſeu ſocios iuxta præſcriptam illis legem nec confeſſarius, miniſter, priuatus cõmiſſarius, & generales, permittent unquam q ſocij intra clauſuram ab eis ſeparentur, qui expediti, cum omni maturitate, & exemplaritate ab officήs, pro quibus ingrediuntur, q̃ citius poterunt egrediantur. *Miniſter & confeſſor cum quo ſotio ingrediuntur.*

¶ In ſolemnitatibus monialium, uel alio quouis tempore, nullo modo fratres comedant apud earum confeſſores, niſi in prandio tantum, ubi conuentus fratrum uno aut altero miliario diſtaret ab ipſo monialium conuentu. *Fratres nõ comedant apud moniales.*

¶ Nulla abbatiſſa, aut quæuis alia monacha uel ſoror, cum ſecularibus, uel regularibus perſonis, loquatur niſi duabus alijs ſororibus maturis & antiquis præſentibus & audientibus, ſub unius diſciplinæ pœna in cõmunitate faciendæ, pro qualibet uice, cum hoc diametraliter repugnet earum regulæ & ſtatutis, id etiam multo magis teneantur facere aliæ priuate moniales. *Non loquãtur moniales niſi adſint auditrices.*

¶ Nullus frater ſiue ſubditus, ſiue guardianus, aliquam ſororẽ, aut monialem, ordini noſtro non ſubiectam, audiat in confeſsione ſub pœna priuationis uocis actiuæ & paſsiuæ per biennium aut alia per prælatos infligenda, ſine ſpeciali miniſtri licentia quam non concedat, niſi legitima, & neceſſaria ſubſiſtente cauſa. *Fratres non audiant moniales alterius ordinis ſine licentia.*

¶ Si aliqua monialis aut ſoror, in articulo mortis, conſtituta, alium confeſſorem petierit, eidem cõcedatur modo pater ille petitus, aliquãdo illius confeſſor extiterit, aut probus pater, & is cum ordinario confeſſore ingrediatur, excepto uero præfato mortis articulo, omnes proprio ſibi aſsignato confeſſori, confiteri teneantur. *In articulo mortis ſorori petenti detur alius confeſſor.*

¶ Confeſſores monialium in capitulo prouinciali, inſtituãtur, nulluſq; ultra biennium, eiuſdem monaſterij ualeat inſtitui, & nullo modo, ſe intromittant de monaſteriorum regimine, ſed ſuis prælatis & abbatiſsis, liberam curam dimittant. *Cõfeſſores ultra biennium non continuentur in officio.*

¶ Item nullo modo pernoctent præfati confeſſores, ſub pœna priuationis officij ſui, in domo earum monaſterio contigua, aut pro confeſſore aſsignata, ſed ad fratrum conuentum debeant omnino reuerti niſi in nocte diem ſacratiſsime cõmunionis præcedente. *Cõfeſſores pernoctent in conuentu fratrum.*

¶ Confeſſores omnes tam monialium, q̃ ſororum, in omnibus & per omnia (demptis ſpectantibus ad ſuum officium) cum ſuis ſocijs

Cōfeſſores & ſocij ſubijciantur guardiano ſubijciantur illis guardianis, in quorũ conuentibus ſunt, ſicut & cæteri fratres, eorum curæ cõmiſsi, & abbatiſſę ſiue miniſtræ, teneantur confeſſori ſaltem de indumento prouidere, cum non ſit iuſtum, ꝙ ipſe, & ſocius fere per totum annũ inſeruiant monaſterio monialium, & guardianus teneatur ambobus de ueſtimento prouidere, confeſſores etiam ipſi non circuibunt per ciuitatem, una cum ſocijs, uel per terras, ſine ſpeciali ſui guardiani licentia.

Moniales prouidebũt de ueſtimento cõfeſſori.

Mulieres pueri & puellę, non ingrediantur dicta monaſteria.

¶ Nõ recipiantur dñę ſeculares in monaſteria monialiũ abſq; ſedis apoſtolicæ mandato, nec pueri (aut puellæ) etiã citra infantiæ tẽpus recipiantur ſub pœna priuationis officialium locorꝫ ꝑ quæ ingredienſ.

Confeſſores non ſe intromittant de electionibus.

¶ Confeſſores monialium, non ſe intromittant ſub pœna priuationis officij ſui, ipſo facto incurrenda, de electionibus Abbatiſſarum uel miniſtrarum, aut aliarum officialium, ſed permittant moniales libere, & iuxta inſtinctum ſpiritus ſancti, & conſcientię propriæ, procedere in ſuis electionibus.

Moniales egreſſæ non leuiter recipiantur.

¶ Moniales, quæ auctoritate apoſtolica, ſine conſenſu prælatorum, & Abbatiſſæ, ſeu miniſtrę ſuæ, egreſſę fuerint, per aliquot tẽpus, ſuũ monaſterium, non leuiter recipiantur redeuntes, ſed ſi eaſdem recipi contigerit, ſint nihilominus, uoce actiua, & paſsiua priuatę, & ultimũ locum teneant, in omnibus monaſterij negotijs, & ſeſsionibus ꝑ biennium, eadem pœna puniantur, tam moniales ꝙ ſorores tertij ordinis, ultra pœnam carceris, quæ ab apoſtaſia redeuntes receptę fuerint.

Pœna monialium medio externo alterantium ordinem.

¶ Qui conuentus monialium, aut ſororum tertij ordinis adeo perfrictæ frontis erit, ut ſpreta ſuorum prælatorum auctoritate, ruptoq; obedientiæ uinculo, confugerit ad principum, & cõſilium eorum, uel dominorum opem implorandam, contra iuriſdictionem ordinis noſtri, is continuo abdicetur ab ipſius ordinis noſtri cura, & tutella, & ab eo auocentur, & amoueantur ij fratres, quicunque & ad gubernandũ, & ad miniſtrandum perfecti erant. Idq; per omnia obſeruetur ſub excõmunicationis pœna, ꝙ ſi non uniuerſus conuentus, ſed una, tale facinus cõmiſerit, ea ſola uelut morbus peſtilens, à ſuo monaſterio expellatur, in aliud noſtræ obedientiæ, cuius utriuſque monaſterij Abbatiſſæ, ſub eadem excõmunicationis pœna teneantur. Altera à cuius monaſterio, rea pernicioſaq; monialis, aut ſoror amouebitur ſuppeditare illi impenſas, in uictum, atq; ueſtitum annuũ in omne poſterum uitæ ſuæ tẽpus, altera uero ad cuius monaſterium transfertur eam recipere & perpetuo retinere quodq; ſtatutũ ſemper obſeruabitur, quotienſcunq; aliqua monialis ſiue ſoror, quauis cauſa, e, ſua domo, ad aliã, iuſſu prælatorum erit transferenda, qui quidem prælati, cauſa correctionis, pręſenti decreto, auctoritatẽ habebunt moniales, ſiue ſorores inſolentes, aut criminoſas, ad aliud monaſterium trãsferre, quodq; monaſte-

Moniales inſolentes transmutent ad alia monaſteria.

riū teneatur ſub eiſdē pœnis,uel alijs miniſtro arbitrarijs,illas recipere.

¶ Tertiariæ includantur omnino,ubi ſine magna ſecularium offenſione,fieri poterit,aſsignatis prius illarum conuentibus qui pauperes ſunt,aliquot queſtuarijs (ut uocant) mulieribus,quæ circumeuntes, concluſis mendicent,repugnantes uero, & capitula diſcretiſsima per patrem Reueren. Generalem miniſtrum,illis propoſita,aut proponenda,non acceptantes,à noſtra cura repellantur, tanquam publicæ honeſtatis inimicæ. *Tertiariæ concludantur omnino.*

¶ Pro etiam amouendis nonnullis ſcandalis, quæ in dies occurrunt eſt notandum,ꝙ ut habetur de Iudicijs in ſexto cap. Mulieres, Mulieres religioſæ etiam uolentes,extra monaſterium ſuum ex aliqua cauſa perſonaliter ad iudicium trahi,non poſſunt,& quod contra prædictū fit,eſt irritum,& ſub iſtis uerbis,dicit Bonifacius papa octauus, Cæterum,fœminę religioſę prɇſertim quæ debent ſub clauſura morari,extra ſuum monaſterium uel clauſuram,non uocentur ad iudicium,uel extrahantur, ex quauis cauſa perſonaliter, etiam ſi ad hoc uoluntas accederet earundem, Decernimus quoque,ut ipſo iure ſit irritum & inane,ſi quid contra prɇmiſſa contigerit attemptari. *Moniales non extrahantur ad iudicium.*

¶ Pro cognoſcenda ſymonia à ſororibus in receptione mulierum, quæ in moniales, uel ſorores acceptantur.

¶ Innocentius octauus declarauit,ꝙ moniales,aut ſorores,quia neſciunt diſcernere inter intentionē primariam,quæ cauſat ſymoniam, & ſecundariam, nunquam incurrunt ſymoniam, niſi in duobus caſibus,ſcilicet,quando paciſcuntur de aliquo dando,uel ſoluendo pro ingreſſu, & quando recipiunt inhabiles ob ſpem habendi aliquid, quia illa tunc eſt principalis intentio. *Quō committatur ſymonia in receptione ſororum.*

¶ Quæ dicta ſunt de ingreſſu monaſteriorum monialium, extendimus etiam ad monaſteria ſororum tertij ordinis in congregatione uiuentia,nec uolumus,ut ea fratres ingrediantur,niſi in caſibus illis cōceſsis & permiſis à moderno generali per capitula reſtrictionis eis ab illo data , & ab eis acceptata. *Fratres nō ingrediantur monaſteria tertij ordinis.*

¶ Quomodo de bono regimine prouidendum eſt terræ ſanctæ & quòd non niſi probati mittantur, de auctoritate eidem præſidentibus. De Reuerendiſsimo *protectore,ac eius facultate, & qualiter fratres omnes ſuis reſpectiue obedire debeant prælatis, ſeruare inuiolabiliter ſtatuta iſta, legeq; illa integraliter ſemel in ſingulis duobus menſibus fratribus ac eiſdem in lingua uernacula declarare ut nullus uelamen excuſationis habere poſsint.* Cap. XII.

DE *euntibus inter Sarracenos &c.* Statuimus, ꝙ ſeruetur regula, &

Prouideatur terræ ſanctæ de bono regimine.

ſemper quantum poſſibile erit, prouideatur, & diſponatur, de bono regimine locorum, terræ ſanctæ, tam quo ad cōmiſſarium, & prælatos, quā quo ad alios fratres, ita quòd ſemper pro gubernatione illorū locorū eligantur de melioribus, & deuotioribus fratribus ordinis, qui uita, moribus, & doctrina probati, lucis exempla præbeant, & ædificationem pariter infidelibus, cum quibus contigerit conuerſari.

Non mittantur illo fratres ſine teſtimonio ſuorum miniſtrorum.

¶ Ordinamus, ꝙ generales miniſter & cōmiſſarius, nullos fratres mittant, ſiue licentient, ad infidelium partes, aut Hieroſolymam ſiue de familia, ſiue peregrinationis, cauſa niſi prius habito teſtimonio miniſtri prouinciæ, cuius erunt fratres mittendi, prouincialis autem miniſter, per obedientiam ſuper hoc requiſitus, teneatur perhibere fidele teſtimonium ueritati, an ſcilicet fratres mittendi ſint idonei, uel non, ante uero ꝙ̃ huiuſmodi teſtimonium perhibeat, fratres mittendos, de fide & doctrina, quā ſequuntur uel hactenus ſecuti ſunt, idem prouincialis miniſter, examinet diligenter, & nihilominus fratrum diſcretorum, requirat teſtimonium & cōſilium, at illi fidele dare, per eandem obedientiam teneantur. Ita ꝙ nullus de aliquo errore, uel mala conuerſatione ſuſpectus, ad partes huiuſmodi deſtinetur, prouinciales uero miniſtri, nullos ad memoratas partes mittant ſine conſcientia & licentia generalium præfatorum.

Guardianus terræ ſanctæ, quomodo deſtinare debet ad prælatos fratres.

¶ Guardianus Hieroſolymitanus, uel cōmiſſarius, aut uicarius de cætero inſtituendus, non poſſit deſtinare fratres ad Italiam aliaſ'ue partes orbis Chriſtianis ſubiectas, neque pro pecunijs mendicandis, neque pro alijs negotijs tractandis, niſi ea lege, ut eoſdem fratres, primum, ad pręſentiam miniſtri, uel cōmiſſarij generalis deſtinet, & ſine eorum permiſſu, & iudicio non exequatur, ſub pœna carceris, quod ille dedit in mandatis.

Fratres deponant barbam poſt quindenā.

¶ Omnes fratres uenientes de terra ſancta, ꝙ̃ primum intrauerint propriam prouinciam infra quindecim dies barbam faciant ſibi penitus radi, ſub pœna priuationis actuum legitimorum, & cui hęc pœna non competit, alia confuſibili per miniſtrum puniatur.

Guardianus antiquus non recedat, niſi poſt aduentum noui guardiani.

¶ Cōmiſſarius aut guardianus locorum terræ ſanctæ, nullo modo recedat ex cōmiſsione uel officio ſuo, anteꝗ̃ nouus prælatus aut commiſſarius acceſſerit, ſimiliter nec frater aliquis, niſi fuerit cuſtos cū ſocio, ad capitulum generale proficiſcens, & tunc dictus nouus pręlatus, auctoritate generalis miniſtri, quā ſibi in his damus plenariam, prætéritum uiſitet, qui uacat ab officio, & cæteros fratres, ꝙ̃ diligentiſsime, & uiſitationem totam, bene ſigillatam, & auctenticam per fideles latores mittat ad generales miniſtrum, aut cōmiſſarium, ut poſſint in delinquentes animaduertere, & ſi inueniret aliquod ſcandalum in detrimentum ordinis, & notabile damnum illorum locorum, non præter-

mittat de conſilio aliquorum probatiſsimorũ patrum, illius correptionem, condignamq; ſatisfactionẽ, qñ citra pṻdiciũ ordinis fieri poterit.

¶ Ordinamus etiam, q̧ guardianus præfatus, aut cõmiſſarius, illo pro gubernatione illorum locorum profecturus, ducat totã familiam ſecum, tam in eundo, q̧ elapſo ſuo triennio, in redeundo, & de cõmunibus eleemoſynis illorum locorum, in itinere, uel nauigatione ſuppeditent ſingulis neceſſaria, pro uictu & nauigio, aut uiatico, & nõ permittat quoquo modo, q̧ fratres ſibi ipſis prouideant, aut eleemoſynas pecuniarias teneant, ſed tantum procurator, aut aliquis fidelis ab eo ſubſtitutus, ſi tamen contigeret legitima ſubſiſtente cauſa, familiam uel non poſſe accedere cũ prælato nouo, aut reuerti, tunc prælati, quibus incumbit, citra ſcandalum, cuiuſcunque, prouidebunt pręfatis fratribus, aut illo accedentibus, aut reuertentibus, ſine prælato nouo, uel antiquo comitatu, de neceſſarijs.

¶ Sequitur in regula. *Ad hæc per obedientiam iniungo miniſtris, ut petant à domino Papa unum de ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalibus, qui ſit gubernator protector, & corrector iſtius fraternitatis &c.* Pro quo aduertendum.

¶ Quòd officium Reuerendiſs. domini protectoris ſe extendit, ut habetur, in titulo. Protector, & hoc auctoritate diuerſorum pontificum, & maxime Gregorij undecimi, ad tres caſus. Primo ſi ordo totus recederet ab unitate fidei, Secundo. Si totus recederet ab obedientia eccleſię Romanę Tertio. Si totus ab obſeruantia ſuæ regulæ, & hac de cauſa dicitur in hoc capitulo ut ſemper ſubditi, & ſubiecti pedibus ſanctæ Romanæ eccleſiæ, ſtabiles in fide catholica, paupertatem, & humilitatem, & ſanctum euangelium quod domino promiſimus, melius obſeruemus. ¶ Et ad hoc propoſitum habetur in memoriali ordinis, q̧ dominus papa Nicolaus. 3. dixit Fratri Bonegratiæ tunc generali miniſtro, ut cum prouincialibus miniſtris conferret, ſi uellẽt aliquid eis, ab eo fieri, pro ordinis utilitate, & ipſe generalis, cum aliquibus patribus, ad domini papæ præſentiam ſe contulit, & propoſuit, ſi placeret ſanctitati ſuæ, daret ſibi protectorem, qui fauorabiliter, reſpondit, q̧ libentiſsime faceret, & ſic domino Mattheo nepoti ſuo, ordinis præcipuo dilectori, cui coram eo conſtituto, intendens in ipſum ait. Ad te ſermo noſter dirigitur, ſi beneficia, quæ tibi proueniunt, per nos recenſere uellemus, inuenirentur magna, & utilia, ſed in nullo, ſic, e, uici no dedimus tibi arram uitæ ęternæ ſicut in iſto, quod tibi modo præſtamus. Damus tibi melius quod habemus, Damus tibi cordis noſtri deſiderium, pupillam oculorum noſtrorum. Tunc tanta eſt elicita cũ his uerbis dulcedo amoris de corde Pontificis, tanta ab oculis lachrimarum abundantia profluit, ut quaſi loqui non poſſet. Tandem reaſſumpta uoce ait. Non poſſumus in hac materia dilatare, quod natura non

Officiũ protectoris ad quæ ſe extendit.

Verba papæ in eligẽdo protectorem.

patitur,& extenſa manu,proprium annulum porrexit dicens. Committimus tibi ordinem fratrum minorum,& conuertit ſe ad illa uocabula declaranda,uidelicet,ut ſit gubernator & corrector,& dixit, tua gubernatione non indiget ordo,quia tot ſapientibus & prudentibus perſonis abundat,quod ad bene gubernandum ſe ſufficit ſibi ipſi,correctione quoque non oportet te inſiſtere,quia inter fratres ſunt taliter diſpoſitæ prælaturæ,ꝙ in hac parte,non uidetur eſſe defectus. Habēt enim guadianos,qui ſi deficiunt,poſſunt recurrere ad miniſtros, ſupra quos ſunt generales, & generale capitulum. Ita ꝙ nō eſt uerisimile apud eos,ea quæ correctione indigerent præteriri. Vnū eſt in quo patrocinio tuo opus habet,ſunt enim imbecilles & pauperes, & multos habent,qui eos indebite inquietant,quibus per ſe repugnare non poſſunt. Et indigent brachio,& fortitudine protectoris, hoc eſt potiſſimum, in quo ipſis,tua cura cum debet aſsiſtere.

¶ Verum quia parum eſt legem condere, niſi executioni debitæ demandetur,uolumus ac ſtricte præcipimus,uniuerſis,& ſingulis fratribus eiuſdem ordinis,ubicunque fuerint, cuiuſcunq; gradus,ſeu conditionis exiſtant,ꝙ in his omnibus ſupradictis,ſuis prælatis teneantur firmiter obedire, ſcilicet generali miniſtro in toto ordine, miniſtris prouincialibus,in ſuis prouincijs, cuſtodibus in ſuis cuſtodijs,guardianis in ſuis guardianatibus,cæteriſq; prælatis in his, & alijs licitis & honeſtis, quæ non ſunt contra animā ſuam,& regulam noſtrā, Et ſiquis (quod abſit) contrafecerit,trina monitione præmiſſa,cū congruis interuallis facta,poſt quā ſi inobediens, & rebellis extiterit carceri mancipetur. ¶ Ne autē labor noſter ſit inanis,& in contemptū ueniat ordinis diſciplina; uolumus, prædicta ſtatuta conſtitutiones,& ordinationes, ſeu declarationēs, ab omnibus tā prǽlatis ꝙ̄ ſubditis integre & inuiolabiliter obſeruari. Mandantes & ſtricte prǽcipientes omnibus prǽlatis ordinis, ꝙ omnia & ſingula ſupradicta ſeruent, & faciant in ſuis adminiſtrationibus inuiolabiliter obſeruari. Qui ſi in ſupradictis fuerint negligentes,ipſo facto ſuis officijs ſint priuati,& ne alicui ignorantia ſit occaſio delinquendi, ordinamus, ꝙ quilibet guardianus in ſuo conuentu illa habeat, ſub pœna priuationis ſui officij, & diligenter in loco tuto cuſtodiat,ne furentur, nec extraneis publicentur, & omnia lingua uulgari exponantur, ſaltem ſemel in ſingulis duobus mēſibus, fratribus in cōmunitate, & miniſtri etiam in ſuis uiſitationibus, tam paternalibus quâm iudicialibus procurabunt, ut ſinguli guardiani in ſupradictis,delinquentes puniantur,& tempore,quo uiſitabunt,nulla alia habebitur in menſa lectio,quâm ſtatutorum ſupradictorum,quæ etiam uulgariter fratribus miniſtri proponent.

Fratres teneātur obedire ſuis prælatis.

Inuiolabiliter obſeruentur ſtatuta.

Quilibet guardianus teneatur habere iſta ſtatuta in ſuo conuentu.

Volgarizentur tam à miniſtro quā fratribus.

F I N I S.

ERRORES REPERTI IN LITERA
poſt impreſsionem huius operis.

Et primo in epiſto[illegible]ſtra in linea 5 ponitur Multa, pro Inulta.
Et in eadē epiſto[illegible] prima pag fa.2.linea.10. ponitur diceremus, pro diceremur.
Et in eiſdem pagina & facie, linea.31 ponitur profitentes, pro proficientes.
In titulo epiſtolę protectoris, ponitur Reueren pro Rodulphus.
In linea 37. dicte epiſtolę protectoris ponitur Vndeq̃, pro Veſtriq̃.
Et in ſubſcriptione dicti protectoris in fine epiſtolę ponitur Reu. ꝓ Rodulphus.
Et in eadē linea & ultimo uerbo ſubſcriptionis ponitur protectos, ꝓ protector.
Et in tabula diffinitionis linea 10. dicte tabule ponitur Mauitij, pro Maurisij.
Et in linea.24. eiuſdem tabule, inter generalia & dictus. deeſt hęc dictio comitia.
Et in indice littera. C. linea.2. ponitur fuucto, pro functo.
In indice littera. D. linea.3. dicte littere ponitur Vltramōtanis, pro Vltramarinis.
In eodem indice littera. F linea.7. eiuſdem littere ponitur Fornm, pro Fotum.
Ibidem linea.12. ponitur Aſſignarum, pro Aſsignatum.
Ibidem linea.13. ponitur Rradendus, pro Tradendus.
Et in eodem indice littera. G. linea.6. ponitur Litteras, pro Fratres.
Et in eodem indice littera. M. linea.8 ponitur Miniſti, pro Miniſtri.
Et in eodem indice littera. N. linea 6. ponitur Exproriari, pro Expropriari.
Et in eodem indice littera. P. linea 34. ponitur Examinamus, pro Examinatus.
Et ibidem linea.46. ponitur Pro. loco. Per. & ponitur Iuramento, ꝓ Iuramentum.
Et in eodem indice littera. T. linea prima ponitur Cenſeantur, pro Cenſeatur.
Et ibidem linea.5. poſt. Teſtes addatur, & conteſtes.
Et ibidem linea.6. ponitur Iudicium, pro Indicium.
Et carta.3. in ſtatutis capitulo 2. fa.1. linea.28. ponitur Anuum, pro Annum.
Et in eadem carta facie.2. linea.2. ponitur Connerſationis, pro Conuerſationis.
Et carta.4. fa 2. li.31. ponitur Seruieudo, pro Seruiendo.
Et eiſdem carta & facie linea ſequenti, ponitur Vorum, pro Votum.
Et car.5. fa.1. li.26. poſt hanc dictionem, Officium, ponitur. Sed pro: Et.
Et carta eadem fa.2. li.37. ponitur Litterarum, pro Litterarum.
Et car.6 fa.1. li.25. ponitur obedientia, pro abſentia.
Et eadem car. fa.2. li.25. ponitur Guardiauo, pro Guardiano.
Et eadem car. fa.2. linea ultima, ponitur teneantur, pro teneatur.
Et in margine eiuſdem faciei ponitur tanſum, pro tantum.
Et car.8 fa.1. li.36. ponitur patrts, pro patris.
Et ibidem linea ultima ponitur cetebatur, pro celebratur.
Et eadem car. fa.2. ponitur inuocentum, pro innocentum.
Et car.10. fa.1 li.24. ponitur uernm, pro uerum.
Et ibidem linea 8. ponitur locornm, pro locorum.
Et eiſdem car. & fa. li.30. ponitur Icconomici, pro Economi.
Et ibidem fa.2. li.31. ponitur procuratorbius, pro procuratoribus.
Et car.12. fa.1. li.37. ponitur extta, pro extra.
Et car.14 fa.1. li.10. inter ſatisfacere & precipitur. ſuperfluum eſt ly poterunt.
Et car.15. fa.1 cap.6. li.7. ponitur ſpirituali, pro ſpetiali.
Et ibidem linea 8. ponitur abdicanres, pro abdicantes.
Et ibidem linea.13. inter Quę & Acquiruntur, totum hoc deeſt (Offeruntur liberaliter uel de his quæ mendicantur humiliter, uel de his quæ)
Et ibidem fa.2. li.15. ponitur profeſſus eſt, pro profeſsi ſunt.

Et car.17.fa.1.li.28.dicti capituli,ponitur infamia,pro infamiam.
Et ibidem facie.2.linea.13.ponitur peccato,pro peccatum.
Et car.18.fa.1.li.38.inter,Et,& legi,deeſt Vt
Et ibidem fa.2.li.1.inter Negare,& Poſsint,deeſt Non.
Et ibidem linea.26.inter Quibuſcunq; & cenſura ſupereſt hæc dictio Alia
Et car.19.fa.1.li.33.ponitur ſi qnis,pro ſi quis.
Et eadem car.fa.2.li.25.ponitur infamauit,pro infamauerit,& abire ponitur,pro abſolui.
Et car.20.fa.1.in margine ponitur Puniantur,pro Puniatur.
Et eadem carta fa.2.li.7.ponitur carcerem,pro carcere.
Et ibidem in titulo capi.8.in penul linea eiuſdē tituli, ponitur carmi,pro carnis.
Et ibidem cap.8.linea.8 dicti capituli,ponitur decreuit,pro decernit.
Et car.21.fa.1.li.5.ponitur precipuum,pro ſpetialem.
Et ibidem linea 37 ponitur nullateuus,pro nullatenus.
Et ibidem fa.2.li.12.ponitur conſenſerint,pro conſenſerit.
Et ibidem linea.25.ponitur nomime,pro nomine.
Et car.22.fa.2.li.31.ponitur ſecudum,pro ſecundum.
Et car.24.fa.1 li.4.ponitur interdicto,pro interdicta.
Et eiſdem car.& fa.li.8.inter demptis,& Vltramarinis.ſupereſt hęc dictio. Dictis
Et ibidem linea.33.inter Diſpoſitione,& Prouintiarum,deeſt hęc dictio. Autem
Et ibidem fa.2.li.18.ponitur triemium,pro triennium.
Et car.25.fa.1 li.29.inter actiua & paſsiua,deeſt hæc dictio. Et
Et car.26.fa.1.li.2.inter prouintia & habebit,deeſt hęc dictio.Non
Et ibidem li.13 ponitur eiuſdem Miniſtri,pro eidem Miniſtro
Et ibidem li.27.inter prouintie & ſuo,deeſt hęc dictio Eundem
Et car.27.fa.1.inter prouintijs & fratres,ſuperfluum eſt.Si autem
Et ibidem li.31.inter fratres & prouintie,deeſt hæc dictio.Vero
Et car.28.fa.1.li.2.inter Premiſſa & Habenda,ſuperfluum eſt.Videtur hoc
Et eadem car.in titulo cap.9.li 2.eiuſdem tituli,ponitur habeat,pro habeant.
Et car.29.fa 1.li.16.inter facto & omnibus,ſuperfluum eſt.Ab
Et eiſdem carta & facie linea penul ponitur ſacrarum,pro ſacrorum
Et car.30.fa 1.li.5.ponitur ſine,pro ſiue
Et ibidem fa.2.li.36 ponitur Ne,pro Nec.
Et in eadem linea ponitur ſententiam,pro ſententia.
Et ibidem ponitur defferri,pro differri.
Et car.31.fa.2.li.9.ponitur iudicare,pro indicare.
Et eiſdem car.& fa li.19 ponitur Ad admonitionem,pro Amotionem.
Et car 32.fa.2.li.7.ponitur iura,pro iuris.
Et car 33 fa.2.li.1.ponitur Accuſate uel denunciate,pro Accuſati uel denunciati.
Et ibidem li.17.inter Et,& De,deeſt hæc dictio.Debent
Et car.36 fa 1.li.38.ponitur illuſtrine,pro illuſtres.
Et ibidem fa 2.li.21.ponitur imunes,pro immunes.Et clericotum,pro clericorū.
Et car.38.in titulo capituli ultimi in fine tituli ponitur poſsint,pro poſsit.
Et car.39.fa.2.li.6.ponitur correctione,pro correctioni.
Et ibidem li.14.inter cura,& debet.ſuperflue ponitur hæc dictio.Cum.

¶Impreſſum Venetijs. M. D. LIIII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE